

Mgr. Pavel Baroch

DEVĚT GENERÁLŮ

30 LET ARMÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

pohledem náčelníků Generálního štábu
Armády České republiky

Pavel Baroch

DEVĚT GENERÁLŮ

30 LET ARMÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

pohledem náčelníků Generálního štábu
Armády České republiky

Praha 2022

armádní generál Karel Pezl
armádní generál Jiří Nekvasil
armádní generál Jiří Šedivý
armádní generál Pavel Štefka
armádní generál Vlastimil Pícek
armádní generál Petr Pavel
armádní generál Josef Bečvář
armádní generál Aleš Opata
generálmajor Karel Řehka

JANA ČERNOCHOVÁ

Vážení čtenáři,

ve třiceti letech je člověk stále mladý a plný sil a zároveň má za sebou první velké životní zkušenosti. Své třicátiny nyní slaví také Armáda České republiky, která vznikla 1. ledna 1993. Ačkoli nejde o dlouhou životní etapu, naše ozbrojené síly se za poměrně krátký čas proměnily k nepoznání. Z armády socialistického typu s povinnou vojenskou základní službou se stala sebevědomá profesionální armáda, která se může směle měřit s podobnými ozbrojenými silami demokratického světa.

Velkou zásluhu na tom mají i všichni náčelníci Generálního štábu, kteří podle svého nejlepšího svědomí a možností budovali moderní armádní sbor. Každý na tom má svůj díl, každý přispěl svou částí. Jak ostatně říká jeden z nich: Žádný náčelník Generálního štábu nenapíše celou knihu, ale pouze svou kapitolu. A mně se k tomu chce dodat, že ta kniha vlastně nikdy dopsaná nebude, jen budou přibývat další a další kapitoly. Protože armáda se bude vyvíjet a budovat dále. Armádu potřebujeme, to došlo snad všem nejpозději 24. února 2022, kdy Putin vtrhl na Ukrajinu.

Držíte v rukou unikátní publikaci. Je to osobní pohled všech náčelníků Generálního štábu na uplynulých třicet let. Každý ve své době řešil specifické problémy, které se mnohdy vzájemně prolínaly, každý se musel vyrovnávat s náročnými úkoly i podmínkami. Velmi mě mrzí, že první náčelník Generálního štábu armády samostatné České republiky Karel Pezl už není mezi námi, zemřel v říjnu 2022 v úctyhodných pětadevadesáti letech. Byl to on, kdo stál u zrodu našich současných moderních ozbrojených složek, na což nesmíme zapomenout.

Všechny náčelníky ale spojuje úsilí o co nejlepší armádu, byť své představy někdy nedokázali naplnit především kvůli omezeným finančním možnostem, a připouštím, i neochotě politiků věnovat se modernizaci armády tak, jak by bylo potřeba.

I tak je z Armády České republiky respektovaný sbor. Podle červnového průzkumu agentury STEM důvěřují české armádě přibližně tři čtvrtiny obyvatel, takovou podporu nemá v zemi žádná jiná instituce. Přestože armáda je do značné míry svět sám pro sebe, vojáci opakovaně dokázali, že účinně a s velkou profesionalitou pomáhají všude tam, kde je potřeba. Ať už to bylo při katastrofálních povodních, při tornádu, požárech a jiných živelních pohromách nebo při koronavirové pandemii. Konkrétní pomoc našich vojáků ocenili hejtmani, starostové i miliony obyvatel našich měst a vesnic. Ostatně velký zájem českých občanů o vstup do aktivní zálohy je důkazem, že armádní a civilní svět nežije vedle sebe, ale spolu.

Velké renomé si Armáda ČR vydobyla rovněž mezi našimi spojenci, a to především v mnoha zahraničních misích, kterých se naši vojáci zúčastnili na Balkáně, v Perském zálivu, Mali nebo třeba v Afghánistánu, a to pod hlavičkou OSN, Evropské unie a NATO. Zahraniční operace byly pro českou armádu důležitou součástí pro získávání neocenitelných zkušeností a čím dál většího sebevědomí. Je nutné si však uvědomit, že působení českých vojáků tisíce kilometrů od České republiky mělo velký význam také pro bezpečí našich domovů. Když hrozba neleží bezprostředně za našimi hranicemi, ještě to neznamená, že mír v Evropě včetně České republiky je trvalý stav.

Nejvýznamnějším bezpečnostním milníkem v třicetileté historii České republiky byl nepochybně vstup naší země do Severoatlantické aliance v březnu 1999. Já si jako tzv. Husákovo dítě pamatuji, jak nás strašili Severoatlantickou aliancí a Reaganem na persingu, který nás chce zničit jadernými zbraněmi. Komunisté nám vymývali mozky stejně, jako to dnes dělá ruský prezident Vladimir Putin ruským dětem.

Jsem hrdá na to, že je Česká republika v NATO. Všichni, kdo se o to přičinili, zasluhují velké poděkování. Právě po Putinově agresi na Ukrajině se ukazuje, jak nesmírně důležité je dnes být členem této obranné aliance. Ostatně, jak se shodují všichni náčelníci Generálního štábu v této knize: bez takového spojení se naše republika v současnosti ani v budoucnosti neobejde. A poděkování za členství a úspěšné působení v Alianci proto patří i náčelníkům Generálního štábu, „engéešům“, kteří armádu na vstup do NATO připravovali nebo ji vedli v době, kdy už jsme byli i díky nim respektovaným členem a spojencem.

Jako členové NATO jsme ale dokázali, že umíme nejen brát, ale i dávat. Česká armáda obstála ve všech společných operacích a stala se plnohodnotnou alianční zemí, na kterou je spolehnutí. Když je potřeba, naši vojáci nastupují – třeba při posilování pozemních sil na východním křídle NATO nebo při ochraně vzdušného prostoru našich spojenců například v Pobaltí. Jako ministryně obrany udělám vše pro to, aby nás naši partneři vnímali jako spolehlivého spojence i nadále.

Vím, že uplynulých třicet let nebylo jen úspěšných. Armáda se musela vypořádávat s podfinancováním, byla opakovaně přezarována na vedlejší kolej. Jak připomíná jeden z bývalých náčelníků Generálního štábu v této knize, armáda byla občas takovým „otloukánkem“. Barbarská válka na Ukrajině ale přepsala bezpečnostní mapu Evropy. Stejně jako se této změně přizpůsobuje NATO, musí na ni reagovat nejen Armáda České republiky, ale celá země. Bohužel, mráz už opět přichází z Kremlu.

Přeji celé Armádě ČR do dalších třiceti let, ať je spolu s našimi partnery v NATO ještě silnější. Jen moderní a akceschopná armáda může být zárukou bezpečnosti nás všech.

Díky za Vaši službu České republice!

Jana Černochovej, ministryně obrany ČR

PŘEDMLUVA

Srdce armády bije už třicet let

O Generálním štábu Armády České republiky se také mluví jako o „*srdci armády*“. Bije už třicet let. Jeho historie je ale výrazně delší. Náčelníci Generálního štábu od ledna 1993 navázali na práci svých demokratických předchůdců včetně těch, kteří s budováním „*srdce armády*“ začali před více než sto lety.

Když v říjnu roku 1918 vznikla samostatná Československá republika, jedním z kroků, které bylo nezbytné učinit k zajištění její státní suverenity, se stalo vybudování či spíše dotvoření československé armády. Ačkoli to může znít paradoxně, Československo mělo své vlastní vojsko dříve, než skutečně vzniklo. Předpoklady pro zrod jednotné armády a jejího velení vznikaly v letech 1918 až 1919 v atmosféře neustálých vnitřních i mezinárodních poměrů po první světové válce.

Orientace na západ

Zapojení československého národního odboje do spojeneckého tábora vedlo již v době první světové války k naší orientaci na západní spojence – zejména na Francii, která měla v té době zásadní vliv na evropskou politiku. Od 13. února 1919 působila v Praze Francouzská vojenská mise. Velel jí generál Maurice Pellé. Podle původních předpokladů měla mise působit jako poradní orgán ve věcech organizační výstavby nejvyšších velitelských struktur čs. armády, vojenské správy a vojenského školství.

Zásadní změnu ovšem způsobila válka mezi Československem a Maďarskou republikou rad na jaře 1919. Francouzská vojenská mise se za těchto okolností změnila z poradního na velitelský orgán. Po splynutí mise s vojenským odborem A Ministerstva národní obrany vznikl 15. října 1919 Generální štáb (od září 1920 Hlavní štáb) československé branné moci, jehož prvním náčelníkem se stal právě francouzský generál Pellé.

Před druhou světovou válkou

Po vybudování nové armády nastala etapa její stabilizace. V lednu 1921 byl do čela Hlavního štábu československé branné moci jmenován francouzský generál Eugène Mittelhausser. Zpočátku šlo především o organizační činnosti a tvorbu nástupových plánů. Souviselo to s vysoce náročným procesem unifikace československé branné moci.

Po úplném návratu čs. zahraničních vojsk a jejich splynutí s domácími prvky armáda dosáhla trvale stabilizovaného charakteru. V míru ji v té době tvořilo 12 divizí,

tří jezdecké brigády a dvě horské brigády. Mírový početní stav byl v roce 1920 uzákoněn ve výši 150 tisíc mužů. Vojenská prezenční služba trvala na přechodnou dobu 24 měsíců, následně došlo k jejímu zredukování na 18 měsíců. V roce 1932 byla zkrácena až na 14 měsíců. Mobilizační potenciál republiky činil až 1,8 milionu mužů, ale reálně mohlo být vyzbrojeno zhruba 800 tisíc. Této úrovně bylo dosaženo až koncem dvacátých let.

V období let 1926 až 1933 starosti Hlavnímu štábu způsobovala zejména otázka, jak vyhovět zapojení Československa do mezinárodního odzbrojovacího hnutí a neohrozit přitom svou obranyschopnost. Byly to velké výzvy. Na počátku roku 1926 se Francouzská vojenská mise přeměnila z orgánu velitelského na poradní orgán ministra národní obrany. V souvislosti s tím se generál IV. hodnostní třídy Jan Syrový stal v lednu 1926 prvním československým náčelníkem Hlavního štábu.

Přišla první úspěšná opatření zaviněná světovou hospodářskou krizí, jejichž následky armádu významně omezovaly ve výcviku a doplňování výzbroje a dalšího vybavení. Na příští léta to poznamenalo její akceschopnost.

Relativní ustálenost bezpečnostní situace z počátku 30. let vystřídala s příchodem roku 1933 krize mezinárodních vztahů. Hlavní štáb na ni zareagoval zvýšenou aktivitou s cílem modernizovat armádu podle nejnovějších trendů ve vojenství. K největším úspěchům Hlavního štábu náleželo prosazení dvouleté prezenční vojenské služby z roku 1934 a úprava kompetencí mezi náčelníkem Hlavního štábu a generálním inspektorem branné moci z roku 1936.

Nacistická okupace

Po okupaci českých zemí vznikla v srpnu 1939 ve Francii Československá vojenská kancelář s generálem Sergějem Ingrem v čele. Později na jejím základě vznikla Československá vojenská správa, tvořící součást Československého národního výboru v Paříži. Posledně uvedené orgány řídily výstavbu československé branné moci, obnovené na základě československo-francouzské dohody z 2. října 1939.

Po pádu Francie se centrum zahraničního odboje přeneslo do Velké Británie. Nejvyšším správním úřadem československé branné moci se stalo v červenci 1940 nově zřízené Ministerstvo národní obrany. Do čela byl jmenován generál Sergěj Ingr.

V lednu 1943 byl v Londýně vytvořen Štáb pro vybudování československé branné moci, který na podzim 1944 nahradilo Hlavní velitelství československé branné moci. Toto velitelství mělo za úkol vypracovat plán výstavby poválečné československé armády, vedle toho se ovšem také zabývalo repatriací československých občanů, stíháním válečných zločinců a účastnilo se jednání Mezispojeneckého výboru pro příměří. Hlavní velitelství ukončilo činnost vznikem Ministerstva národní obrany na území osvobozeného Československa v čele s generálem Ludvíkem Svobodou a náčelníkem Hlavního štábu generálem Bohumilem Bočkem.

Už v květnu 1945 vešla v platnost první organizace československé branné moci a byl položen základní strukturální rámec Hlavního štábu československé branné

moci, jenž vycházel z předválečného uspořádání ministerstva a Hlavního štábu. Nově se ve struktuře ústředního orgánu vojenské správy objevily funkce státního tajemníka a po sovětském způsobu zřízené Hlavní správa výchovy a osvěty a Hlavní správa obranného zpravodajství.

Teritorium Československa bylo rozděleno na čtyři oblasti se šesti sbory a 16 divizemi. Ke konci roku 1945 skončila branná pohotovost státu, a tím i zanikla funkce hlavního velitele československé branné moci, kterou vykonával ministr národní obrany. V roce 1947 byla přijata nová mírová organizace československé armády, která stabilizovala i strukturu Hlavního štábu.

Pod sovětským velením

Zásadním zlomem pro československou armádu se stal komunistický převrat v únoru 1948. Do něj se armáda nezapojila a zůstala neutrální. Následovala však vlna čistek ve velitelském sboru, přičemž zasáhla i vojáky v základní službě. Armáda byla pod kontrolou komunistické strany a sovětských poradců. V únoru 1949 byl vytvořen systém náměstků ministra národní obrany. Náčelník Hlavního štábu československé branné moci se stal náměstkem ministra pro věci vojenské.

Již v následujícím roce došlo k zásadní reorganizaci československé armády. V srpnu 1950 se stávající Hlavní štáb československé branné moci změnil na Generální štáb československé branné moci (od roku 1954 Generální štáb Československé lidové armády). Dosavadní systém odborů a oddělení na ministerstvu a Hlavním štábu nahradil sovětský systém hlavních správ se základními správami: operační, organizační a mobilizační, bojové přípravy a týlu. Nově vznikla Hlavní politická správa, která řídila stranicko-politickou práci v armádě.

Československá armáda byla budována tak, aby byla co nejvíce podobná Sovětské armádě a byla do roku 1953 připravena na světový konflikt mezi Západem a Východem. Proběhla rozsáhlá redislokace se záměrem posílit obranu západní hranice ČSR. Teritorium republiky bylo rozděleno do dvou okruhů. Za branné pohotovosti státu vytvářely ministerstvo a Hlavní štáb Hlavní velitelství, které velelo polní armádě v síle dvou až tří armád.

Od poloviny padesátých let procházela Československá lidová armáda několika zásadními restrukturalizacemi. Ty jí měly zajistit bojeschopnost za oboustranného použití jaderných zbraní. Došlo ke zrušení sborů a přeměně 1. vojenského okruhu na dva operační svazy. Armáda přešla na jednotný typ vševojskového svazku a zracionalizovala se struktura Generálního štábu.

Od podzimu 1961 začalo československé velení na pokyn z Moskvy stavět v případě války Československý front začleněný do bojové sestavy vojsk zemí Varšavské smlouvy. Jeho velitelství by vytvářelo ministerstvo a Generální štáb. Ve stejné době začal hledat Generální štáb Československé lidové armády nový systém velení v armádě. Navrženo bylo zřízení subsystémů velení podle jednotlivého zaměření.

Na ústřední úrovni vznikly hlavní správy pozemního vojska, letectva a protivzdušné obrany státu. Generální štáb také uvažoval o vzniku vojska určeného k obraně teritoria. V září 1965 byly zřízeny tři vojenské okruhy a o rok později vznikly podřízením Pohraniční stráž armádě jednotně ozbrojené síly.

Invaze vojsk Varšavské smlouvy

Nastoupený reformní kurz v druhé polovině šedesátých let vyvrcholil pražským jarem v roce 1968. Rozběhl se rehabilitační proces, který se týkal vojáků z povolání i v základní službě. V Československé lidové armádě začaly vznikat nové profesní a zájmové organizace, které nahrazovaly činnost stranických organizací. Nastoupený demokratizační proces přerušila v noci z 20. na 21. srpna 1968 invaze vojsk pěti států Varšavské smlouvy.

Ke střetům s okupanty došlo i během obsazení budovy Generálního štábu. V květnu 1969 začala v armádě prověrka, během níž bylo z armády vyhozeno na 6,5 tisíce vojáků z povolání. V důsledku přítomnosti okupačních sil musel Generální štáb provést urychlenou redislokaci vojska, která se dotkla velkého počtu osob a techniky. Došlo k vytvoření vojenského okruhu frontového typu, ke zrušení jednoho okruhu a snížení mírového stavu armády. Ve struktuře Generálního štábu Československé lidové armády byly zrušeny nedávno vzniklé hlavní správy, které se ukázaly jako těžkopádné.

V roce 1972 přešla Pohraniční stráž pod Ministerstvo vnitra a v roce 1976 byla do složení armády převedena vojenská část Civilní obrany. Zavedení moderní bojové techniky ve druhé polovině sedmdesátých let umožnilo přechod na jednotypovou organizaci vševojskových divizí. Ve druhé polovině osmdesátých let nastalo oteplení vztahů mezi velmocemi a snaha snížit počty jaderných a konvenčních zbraní. To vyústilo v jednostranné snížení početních stavů Sovětské armády a následně i Československé lidové armády.

Vliv celospolečenských změn na armádu

S koncem mocenského monopolu jedné strany skončil i její dohled nad armádou. Na přelomu let 1989 a 1990 došlo ke zrušení stranickopolitického aparátu a oslovení soudruhu. Název Československá lidová armáda se změnil na Československá armáda.

Nová situace postavila Generální štáb Československé armády před řadu nových problémů včetně přijetí nové doktríny ozbrojených sil. Po politických jednáních se

Sovětským svazem byla podepsána dohoda o stažení sovětských vojsk z území Československa do 30. června 1991. Dne 1. července 1991 zanikla Varšavská smlouva, zrušila se velitelství okruhů a armád a místo nich vznikla tři vojenská velitelství. Redukoval se počet vševojskových svazků. Na ministerstvu a Generálním štábu byl opuštěn sovětský systém správ a místo něho byla zavedena soustava sekcí a odborů.

Po rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky vznikla k 1. lednu 1993 Armáda České republiky. Generální štáb Armády ČR v té době řešil především úkoly spojené s rozdělením bývalé federativní armády a bezpečnostní integritu nově vzniklé České republiky.

1.1.1993 - 30.6.1993

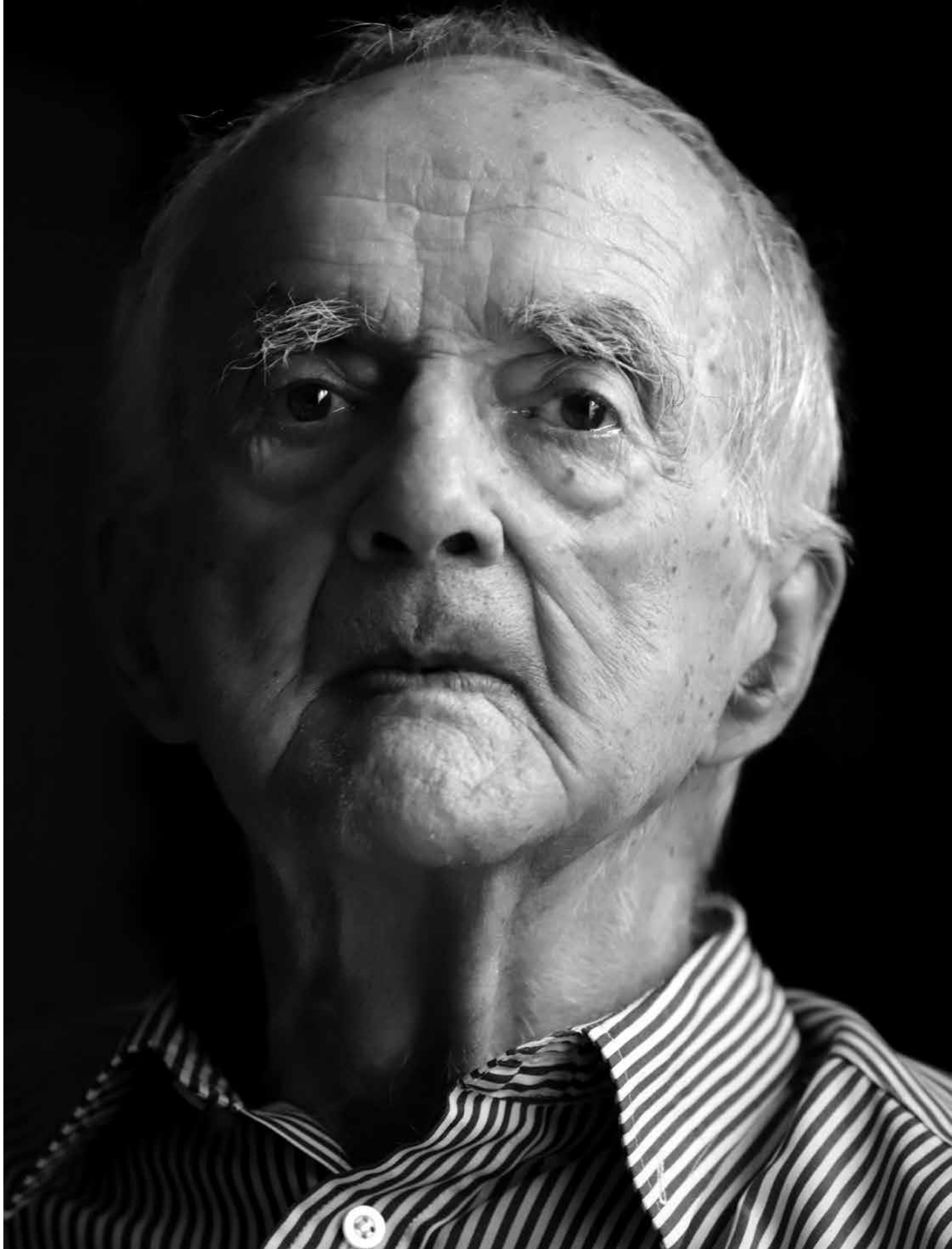
1. ledna 1993 – 30. června 1993

Prvním náčelníkem Generálního štábu armády samostatné České republiky se stal Karel Pezl, který tím navázal na svou práci náčelníka Generálního štábu Československé armády, jímž byl jmenován na jaře 1991. Právě za jeho funkčního období byly zrušeny Západní vojenský okruh, 1. a 4. armáda a Východní vojenský okruh. Jejich nástupci se od ledna 1992 stala nově postavená vojenská velitelství Západ v Táboře, Východ v Trenčíně a od března 1992 vytvořené Vojenské velitelství Střed v Olomouci.

Další reformování armády však zbrzdila situace po parlamentních volbách, kdy politická reprezentace rozhodla o rozdělení Československa. Generální štáb musel připravit náročné dělení federální armády na dva samostatné celky. Hladké zvládnutí této složité operace získalo mezinárodní uznání.

Prvním dnem roku 1993 vznikla samostatná Česká republika a už v prvních měsících její existence Generální štáb připravil a řídil rozsáhlou transformaci armády, která vycházela z „*Koncepce výstavby AČR do roku 1996*“. V jejím průběhu se útvary rovnoměrně rozmístily po celém území republiky a došlo také k výraznému snížení mírového počtu vojáků, který klesl na 65 tisíc mužů a žen. Současně s výstavbou nové armády zabezpečoval Generální štáb rovněž vysílání českých kontingentů do mírových operací na Balkáně.

KAREL PEZL

Armádní generál Ing. Karel Pezl

* 14. září 1927, Domažlice – † 10. října 2022, Praha

Vzdělání:

1948 Vojenská akademie, Hranice (vyřazení)
1951–1953 Vojenská akademie, Praha

Průběh vojenské kariéry:

1948–1950 velitel školní jednotky a později učitel ve Vojenské akademii, Hranice
1950–1951 velitel roty v pěchotní vojenské akademii, Lipník nad Bečvou
1954–1955 náčelník operačního oddělení mechanizované divize, Kolín
1955 náčelník operačního oddělení motostřeleckého sboru, Písek
1956–1958 náčelník operační skupiny vojenského okruhu, Praha
1958–1965 náčelník operační skupiny, později zástupce náčelníka a náčelník operačního oddělení na velitelství armády, Praha
1965–1971 zástupce náčelníka oddělení operační přípravy, od července 1967 náčelník oddělení pro přípravu velitelů a štábů, od ledna 1969 zástupce náčelníka správy operační a bojové přípravy a od ledna 1970 náčelník oddělení operační přípravy, Generální štáb, Praha
1971 odvolán a z politických důvodů propuštěn do zálohy
1991 přijat zpět do služebního poměru
1991–1992 náčelník Generálního štábu Československé armády
1. 1. 1993 – 30. 6. 1993 náčelník Generálního štábu Armády České republiky
30. 9. 1993 jmenován do hodnosti armádního generála
1993 ukončení vojenské služby

Další kariéra:

1972–1990 vrátný v recepci Interhotelu, Praha, později vedoucí a vývojový pracovník Výzkumného ústavu spojů, Praha
1991 poradce na Ministerstvu obrany České a Slovenské Federativní republiky
1993–1999 poradce prezidenta republiky Václava Havla

Vyznamenání:

Řád Bílého lva I. třídy
Čestné občanství Prahy 6

S prezidentem Václavem Havlem jsme si vzájemně porozuměli

Že generál Karel Pezl žil se svou ženou v pražské čtvrti Liboc nedaleko přírodní rezervace Divoká Šárka opravdu hodně dlouho, dokládá také to, že část bytu proměnil v jakési malé muzeum svých vojenských poct a tradic. Na stěnách visí jeho fotografie s významnými politiky nebo představiteli Severoatlantické aliance a další vojenské upomínkové předměty. Mezi nimi je také snímek, jak mu jeho pozdější nástupce v čele Generálního štábu Vlastimil Pícek přeje k osmdesátinám.

Fotografie je stará patnáct let. Když jsme spolu mluvili, blížily se už jeho pětadevadesáté narozeniny. I přes svůj pokročilý věk byl generál Pezl svěží a měl dobrou náladu. Ze šuplíků vyzdvihl další krabice s fotografiemi, na nichž byl zachycen například s americkým generálem Colinem Powellem, který byl v letech 2001 a 2005 ministrem zahraničních věcí USA. Anebo s americkým generálem Johnem Galvinem. Když Galvin v červnu 1991 přiletěl jako vrchní velitel spojeneckých sil NATO v Evropě, přivítal ho vedle ministra obrany Luboše Dobrovského i Karel Pezl. Galvin posléze ve svých pamětech charakterizoval Pezla jako přemýšlivého, ohleduplného muže se schopností jasně formulovat. Obdiv to ale byl vzájemný, neboť Pezl zase ocenil, že se od Galvina mohl naučit, „*co to v praxi znamená sdílet demokratické hodnoty*“.

Při našem setkání v jeho bytě se Karel Pezl pochlubil i množstvím vyznamenání a dalších ocenění, která za celou vojenskou kariéru dostal. Mezi nimi je mimo jiné Řád Bílého lva, který mu 28. října 2017 udělil prezident republiky Miloš Zeman.

Do armády jste vstoupil hned po nacistické okupaci, v roce 1946. Bylo to právě pod vlivem zkušeností z druhé světové války?

Bylo to hned po maturitě, co jsem začal studovat Vojenskou akademii v Hranicích. Druhá světová válka se stala životní zkušeností, na kterou se nedá zapomenout. Byla to opravdu hodně těžká doba, která mě pro další život dost ovlivnila.

Pro vojenskou kariéru jste se rozhodl sám? Nebo jak to bylo?

Bylo to mé vlastní rozhodnutí. Tenkrát se otevírala první lékařská fakulta v Plzni, kam se přihlásila téměř celá třída z gymnázia. Pak se začaly objevovat nabídky vojenského studia. Byl jsem jediný ze třídy, který tuto možnost využil. A tak jsem z Plzně odešel do Hranic. Byla to zajímavá zkušenost, poznal jsem vojáky, kteří se zúčastnili bojů druhé světové války – na Západě i na Východě.

Nikdy jste nelitoval toho, že jste dal přednost zelené uniformě před bílým pláštěm?

Ne. Byl jsem voják, ale věděl jsem, že mě lékařství bude zajímat celý život, měl jsem to jako druhou alternativu. Medicína v polních podmínkách bylo pole neorané, myslím, že jsem i v této oblasti něco dokázal. Dokonce jsem dostal medaili z lékařské akademie, i když jsem nebyl lékař. Ale tuto oblast jsem podporoval. Byl jsem příslušníkem pozemního vojska. Pozitivní vztah ke zbraním a zbraňovým systémům jsem měl od samého počátku. A je neuvěřitelné, jak se výzbroj za celý můj život vyvinula, jakými všemi inovacemi prošla.

Prezident republiky Václav Havel blahopřeje generálovi Karlu Pezlovi ke jmenování do hodnosti armádního generála (září 1993).

Náčelník Generálního štábu AČR generál Karel Pezl v rozhovoru s vrchním velitelem spojeneckých sil NATO v Evropě generálem Johnem Shalikashvilim při jeho návštěvě České republiky (červen 1993)

V šedesátých letech jste sloužil na Generálním štábu tehdejší Československé lidové armády, například jste vykonával funkci náčelníka operační přípravy. Ale z politických důvodů vás v roce 1971 z armády propustili. Nesmířil jste se s okupací „spřátelených vojsk“?

V armádě tehdy probíhaly čistky, ostatně jako v jiných oblastech. Kdo se znelíbil, měl to spočítané. Musel jsem vyplnit dotazník, bylo to takové sáhnutí do svědomí. Buď uveď, co si skutečně myslíš, nebo se z toho vyvlíkneš. Byl to takový prubířský kámen. Skutečně jsem tehdy uvedl, že se vstupem vojsk Varšavské smlouvy nesouhlasím.

Jak jste srpnové dny roku 1968 prožíval?

Už tehdy jsem bydlel v pražské Liboci, což je nedaleko letiště v Ruzyni, takže jsem měl invazi takřka za oknem. Dalo by se říct, že přilet vojsk jsem slyšel jako jeden z prvních, i když jsem v tu chvíli ještě nevěděl, co se to děje. Prostě tu najednou byla cizí armáda. Z letiště přijížděly první tanky. Co se s tím dalo dělat? Poslat zpátky nešly. Mísily se ve mně všelijaké pocity. Byl jsem hodně zklamaný. Opravdu jsem invazi nečekal. Stejně jako spousta jiných lidí, s nimiž jsem o tom mluvil. Člověk měl tehdy aspoň možnost formovat svůj názor, stanovisko, vyjádřit se. Byl to skutečně nevídaný podraz.

Ale přežili jsme to. Mé dcery měly sice potíže dostat se na vysokou školu, ale pak ty dvě mladší vzali na studia na Slovensku a ta nejstarší už naštěstí na vysoké škole byla a už ji dodělala.

Po propuštění z armády jste pracoval například jako vrátný v hotelové recepci, jakými dalšími profesemi jste prošel?

Ano, byl jsem nočním vrátným v hotelu. Byla to taková nechlapská práce. Pak jsem taky pracoval ve Stavoprojektu, což byla státní projekční organizace. Pracoval jsem tam jako řidič. Později jsem se také dostal do VAKUS, tedy Výpočetní a kontrolní ústředny spojů. Hned vedle stál Výzkumný ústav spojů, kam jsem potom přešel na lepší pozici. Tam jsem vydržel dost dlouho, až do sametové revoluce. Otevřel se mi svět civilního zaměstnání, který byl pro mě, dlouholetého vojáka, úplně jiný. Přiznám se, že jsem z něho byl trochu zděšený. Například jak málo se ve skutečnosti pracovalo, jaký režim na pracovišti panoval, jaké vztahy byly mezi lidmi. Já byl zvyklý na pevný vojenský režim. I tak jsem byl vděčný za to, že jsem se do výzkumného ústavu dostal, že mě nikdo nešikanoval, nepopotahoval, že se na mě dívali jako na normálního člověka. Okolí mě zkrátka vnímalo mnohem pozitivněji, než bych očekával. Potkal jsem se tam s mladými lidmi, vysokoškoláky, i práce mi poměrně vyhovovala.

Generál Karel Pezl přehlíží slavnostnímu pochodu příslušníků vojenského útvaru ve Slaném (říjen 1999).

Ale v roce 1991 jste se přece jen vrátil do armády. Tehdejší ministr obrany Luboš Dobrovský si vás vybral za svého poradce.

Byla to převratná doba, společensky jsem se více angažoval. Dobrovského názory na fungování armády, ale třeba i to, jak komunikoval s lidmi, mě hodně zaujaly. Tehdy vznikla pracovní skupina, která spolupracovala i s Hradem. Tak jsem se dostal do Dobrovského blízkého okolí. Jednou jsme se potkali v parlamentu a on mě oslovil, jestli bych mu nepomohl. Celou dobu jsme si velmi dobře rozuměli. Nedělali jsme si žádné podrazy, jak to bylo v armádě zvykem před listopadem 1989.

Jak jste prožíval konec Varšavské smlouvy na začátku devadesátých let?

Byla to přirozená součást polistopadového vývoje. Napřed se v únoru 1991 v Budapešti rozhodlo o rozpuštění vojenských struktur. K faktickému rozpuštění pak došlo o pár měsíců později v Praze. Luboš Dobrovský se tehdy o konec Varšavské smlouvy hodně zasloužil. Je málo lidí, kteří pro to udělali více než on.

Od května 1991 jste byl náčelníkem tehdy ještě československého Generálního štábu, v tu dobu odcházely z republiky ruské jednotky. Co to pro vás, který prožil jejich příchod, znamenalo?

Za třiatdvacet let pobytu sovětských vojsk jsem poznal, co je Rusko zač. Říkal jsem si, že je dobře, že jeho vojáci odcházejí. Bylo to takové otočení času. Odsun probíhal v dynamické době, celá Evropa se prudce vyvíjela, vytvářely se nové bezpečnostní vazby. Do určité míry to byla i riskantní doba.

V té době jste se podílel na vytváření nové filozofie naší armády. Napadlo vás už tehdy, že by jednou vstoupila do Severoatlantické aliance?

Viděl jsem ji v širším spojení. Česká republika, respektive Československo nikdy nebylo rozhodujícím činitelem v Evropě, ale mohlo využít možnosti přizpůsobit svou bezpečnost vývoji. Rozpuštění Varšavské smlouvy neznamenal, že zde vznikl nový bezpečnostní systém. Byla to do značné míry rozporuplná doba. Všechno muselo napřed vyzrát, musel nastat ten správný čas. Vzpomínám si, jak jsem tehdy konstatoval, že se Česká republika ocitla výrazněji ve středoevropském prostoru než ve středovýchodním. A to nás posunulo více ke stabilizovanému prostředí.

Ve Vojenských rozhledech tehdy vyšel váš text, kde jste se mimo jiné zmiňoval o tom, že mimořádný význam bude mít naše orientace k evropským a euroamerickým strukturám, ale třeba i k mírovým aktivitám OSN.

Ano, bylo jasné, že musíme udržovat otevřené partnerské styky se všemi zeměmi, s nimiž nás spojují společné zájmy. Stále platí, že pro bezpečnost státu má značný význam ohodnocení způsobů a forem ohrožení, jejich intenzita, očekávaná proměnlivost v čase. To vše staví před armádu nutnost vyšší variability a akceschopnosti přiměřené formám a míře ohrožení.

Je tedy dobře, že je nyní Česko členem NATO?

Samozřejmě. O tom není žádný spor. Evropa nemá jiné východisko, NATO musí sehrávat roli koordinátora bezpečnosti. Už začátkem devadesátých let, když jsme ještě nebyli členy Severoatlantické aliance, jsem byl přesvědčený o tom, že je nutné řešení významných konfliktů na úrovni evropského nebo světového demokratického společenství.

Měla by být v České republice základna NATO?

To si naopak myslím, že v současné době to není potřeba.

Je dobře, že česká armáda jezdí do zahraničních misí?

Ano, vojáci se tam něco naučí. Něco, co by se na Doupově nebo v jiném českém výcvikovém prostoru nikdy nenaučili. Naše účast v zahraničních misích je také výrazem spoluodpovědnosti.

Už na jaře 1991 působila v Zálivu československá protichemická jednotka. Jaké byly reakce našich západních spojenců na její nasazení?

Velmi pozitivní. Kladně se vyjádřilo i americké velvyslanectví v Praze. Myslím, že jedním z úkolů armády je reagovat i na takové hrozby. A například také na terorismus nebo jiné formy destabilizace a ohrožení.

Jak jste vnímal rozdělení Československa a vlastně i rozdělení armády?

Stručně řečeno: smutně. Kdybychom byli nějaký ohromný stát, nějaký obr, to by bylo o něčem jiném. Slovensko do té doby ani nebylo na takové úrovni, aby mohlo mít – z hlediska ozbrojených sil – samostatný stát. Když máte něco vytvořit ze dvou brigád, je to nesmírně obtížné. Většina jednotek byla dislokovaná na západě, tedy na českém území.

Armádní generál Karel Pezl (vlevo) a senátor Michael Žantovský na kolokviu k přípravě Bílé knihy o obraně České republiky (duben 2001)

Generál Karel Pezl ve funkci náčelníka Generálního štábu Československé armády přivítal v Praze předsedu sboru náčelníků štábů ozbrojených sil USA generála Colina Powella (červenec 1992).

Jak podle vás měla v době rozdělení federace vypadat samostatná Armáda České republiky? A vlastně, jak by měla vypadat i dnes?

V první řadě musí být občanská a věrohodná, dobře připravená. Veliká by měla být úměrně stanoveným úkolům. Armáda musí být pružná, operativní, s mobilními celky, které umožňují diferencované nasazení. Nutná je samozřejmě fungující logistika a odpovídající úroveň velení nebo obdobné standardy s ostatními spojeneckými a dalšími demokratickými armádami.

Už v roce 1993 jste dokonce zmiňoval vznik profesionální armády.

Ano, pokládal jsem to za nezbytný přístup k zajištění schopnosti armády plnit stanovené úkoly.

V roce 1993 jste se stal poradcem tehdejšího prezidenta republiky Václava Havla.

Vzhledem k mému postavení na Ministerstvu obrany, respektive na Generálním štábu, jsme se samozřejmě setkávali už delší dobu předtím. Měl jsem možnost poznat, jak Hrad i jeho vojenská kancelář fungují, a měl jsem také možnost poznat osobně Václava Havla, seznámit se s ním. S prezidentem jsem si porozuměl. A myslím, že i on se mnou.

V roce 2017 při slavnostním ceremoniálu udílení státních vyznamenání na Pražském hradě převzal armádní generál Karel Pezl z rukou prezidenta republiky Miloše Zemana Řád Bílého lva I. třídy (říjen 2017).

Jaké máte na Václava Havla osobní vzpomínky?

Jaké? Silné. Jako na politika, ale i jako na zajímavou osobnost. I když pro něj armáda nebo ozbrojený konflikt nebyly něčím, co by uctíval, bral to jako své prezidentské břímě. Radši by rozvíjel divadlo nebo jinou část uměleckého života, i tak k této oblasti přistupoval opravdu velmi zodpovědně. Věděl, že za něho nikdo nic nevyřeší.

Nikdy jste se – v dobrém slova smyslu – nepohádali?

Ne, to ne. Vždycky si potřeboval všechny záležitosti promyslet, rozvážit. Bylo to až překvapivé, jak při probírání armádních záležitostí zvažněl.

Jak se podle vás česká armáda za třicet let změnila?

No, drak se z ní nestal. K tomu, aby měla potřebnou údernou sílu, jsme se zatím zcela nedobrali. Má mnoho moderních prvků, ale komplexní moderní armádou ještě není. Na druhou stranu musím uznat, že udělala velký skok, ale zkrátka ještě to není dost.

Kde vidíte armádu za dalších třicet let?

Měla by ještě více vyhovovat požadavkům společnosti. Asi by měla být efektivnější a rozhodně by neměla být zakříknutá, ale naopak sebevědomá, respektovaná.

Vzpomínáte si na setkání s americkým generálem Johnem Galvinem, někdejším velitelem spojeneckých sil NATO v Evropě, který vás dokonce zmiňuje ve své vzpomínkové knize *Fighting the Cold War*?

Člověk měl v té době možnost a povinnost být v kontaktu s představiteli NATO. Když máte příležitost mluvit s takovými lidmi z očí do očí, buď se vám dveře otevřou, nebo přizavrou. Záleží na tom, jak si s nimi porozumíte, jak se domluvíte, jestli mezi vámi zavládne pocit důvěry. Pokud se to povede, mohou se vztahy nadále rozvíjet. Mezi námi dokonce vzniklo přátelství, i mezi našimi rodinami. Nejen s ním, ale i s dalšími představiteli NATO. Zároveň jsme k sobě chovali vzájemnou úctu.

1.7.1993 - 30.4.1998

1. července 1993 – 30. dubna 1998

Činnost Generálního štábu Armády České republiky s jeho novým náčelníkem generálem Jiřím Nekvasilem byla ve znamení zvýšeného úsilí o vstup do NATO a příprav na tento krok. Vítanou příležitostí k získávání mezinárodních zkušeností bylo zapojení do programu „*Partnerství pro mír*“, který byl vyhlášen v roce 1994 na bruselském summitu Severoatlantické aliance. Jednotky české armády byly začleněny do společných mnohonárodních sil okamžité a rychlé reakce, náš systém velení a řízení se začal přebudovávat tak, aby se přizpůsobil aliančním armádám.

Současně pokračovala účast Armády České republiky v mírových misích na území bývalé Jugoslávie. Po skončení operace UNPROFOR byl český kontingent od dubna 1995 do ledna 1996 začleněn do mise UNCRO, na niž plynule navázalo působení kontingentů české armády na Balkáně pod vedením NATO. Česká republika se postupně zapojila do operací IFOR (únor – prosinec 1996), SFOR (prosinec 1996 – červen 1996) a SFOR II (červenec 1998 – září 2001).

V létě 1997 byla Česká republika na madridském summitu NATO vyzvána společně s Maďarskem a Polskem k zahájení rozhovorů o přistoupení do Severoatlantické aliance.

JIRÍ NEKVASIL

Armádní generál Ing. Jiří Nekvasil

* 24. dubna 1948, Benešov

Vzdělání:

1966	Střední všeobecně vzdělávací škola, Benešov (ukončení)
1966–1969	Vysoká vojenská technická škola, Liptovský Mikuláš
1974–1977	Vojenská akademie protivzdušné obrany, Kalinin (SSSR) – obor protiletadlové raketové vojsko
1988–1990	Vojenská akademie generálního štábu OS SSSR K. J. Vorošilova, Moskva (SSSR)
1993	Kurz vyšších funkcionářů v oblasti řízení prostředků obrany v rámci programu IMET (USA)
1998	NATO Defence College, Řím (Itálie)

Průběh vojenské kariéry:

1969–1970	technik souřadnicového systému, protiletadlová raketová brigáda, Praha
1970–1974	náčelník skupiny navedení palebního oddílu, později velitel radiotechnické baterie palebního oddílu, protiletadlová raketová brigáda, Praha
1977–1978	velitel oddílu, protiletadlový raketový pluk, Kralovice
1978–1982	zástupce velitele protiletadlové raketové brigády, Praha
1982–1984	velitel protiletadlové raketové brigády, Pezinok
1984–1992	zástupce velitele, později velitel divize protivzdušné obrany státu, Brno
1992–1993	pověřen dočasným zastupováním funkce náčelníka štábu – prvního zástupce velitele letectva a protivzdušné obrany Generálního štábu Československé armády, později Armády České republiky
1. 7. 1993 – 30. 4. 1998	náčelník Generálního štábu Armády České republiky
8. 5. 2022	jmenován do hodnosti armádního generála
1998	ukončení vojenské služby

Další kariéra:

1999	Ministerstvo zahraničních věcí ČR
2000–2010	velvyslanec ČR v Gruzii, Mongolsku a v Afghánistánu
2010–2014	místostarosta Brandýsa nad Labem – Staré Boleslavi

Vyznamenání:

Za službu vlasti – 5 let
Za službu vlasti – 10 let
Za zásluhy o ČSLA 1. stupně
Záslužný kříž ministra obrany III. stupně
Zlatý kříž Bundeswehru (Německo)
Legion of Merit – Commander (USA)
Zlatý kříž za zásluhy (Rakousko)
Řád čestné legie – (Francie)

Sami nezmůžeme nic, musíme být i v budoucnu členy obranné aliance

To, že generál Jiří Nekvasil žije v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi, je vlastně symbolické. Dlouhé roky zde totiž sídlilo Veličtelství protivzdušné obrany státu, přičemž raketovému vojsku Jiří Nekvasil věnoval desítky let své profesionální kariéry v armádě. Prošel si jak nelehkou službou, na kterou doplácel jeho rodinný život, tak i složitým osobním údělem – kvůli vážné nemoci přišel o pravou nohu a o několik prstů na levé noze. Musí se tak pohybovat na vozíku. Přiznává, že se s tím těžce vyrovnával a vedle fyzické kondice ho trápily černé myšlenky.

Vše ale dokázal překonat a při našem setkání působil optimisticky, byl vděčný a hodně otevřený. „*Jsem rád, že jste si na mě vzpomněli,*“ svěřil se. Setkali jsme se nedlouho poté, co ho prezident republiky Miloš Zeman 8. května 2022 jmenoval do hodnosti armádního generála ve výslužbě.

Když Ministerstvo zahraničních věcí ČR udělovalo na jaře 2019 u příležitosti dvacátého výročí vstupu České republiky do NATO pamětní medaile osobnostem, které se o tento krok zasloužily, byl mezi nimi právě i Jiří Nekvasil. Dostal se mezi takové osobnosti, jako byla tehdejší ministryně zahraničí USA Madeleine Albrightová, někdejší generální tajemník Severoatlantické aliance George Robertson nebo bývalí čeští ministři zahraničních věcí a obrany Jaroslav Šedivý, Karel Schwarzenberg nebo Luboš Dobrovský a Alexandr Vondra, ale také Nekvasilův nástupce v čele Generálního štábu Jiří Šedivý.

Jak jste se dostal do armády, proč jste si tuto profesi vybral?

Chodil jsem na dvanáctiletku, což byla střední všeobecně vzdělávací škola. Byl jsem dobrý v matematice, chtěl jsem jít na matematicko-fyzikální fakultu. Podporovala mě v tom i třídní učitelka, která matematiku vyučovala. Jsem ale z pěti dětí, rodiče si nepřáli, abych šel na vysokou školu. Nežili jsme totiž v žádném blahobytu, ale na vesnici ve středních Čechách. Rodiče proto chtěli, abych šel pracovat. Na školu ale přišli vojenští náboráři a nabízeli studium technického oboru, tak jsem nakonec odjel na zkoušky na Vojenské technické učiliště do Liptovského Mikuláše. Tehdy nám sice řekli, že z nás budou spojaři, ale skončil jsem u raket. To se ovšem nesmělo říkat, bylo to tajné. A tak jsem se dostal k protivzdušné obraně k raketovému vojsku. Pak jsem pomalu stoupal hierarchií výš a výš. To byla má cesta do armády, neměl jsem žádné předky v uniformě, ani mé děti mě nenásledovaly.

Protivzdušnou obranu jste si tedy sám nevybral, byla to spíš shoda okolností, že?

Vedle matematiky mě vždycky zajímala technika. V Liptovském Mikuláši nás rozdělovali na radiotechniky a raketáky. To se ale dělalo až po druhém ročníku. Jak jsem už říkal, skončil jsem u raket.

Nelitoval jste toho někdy, že jste šel k armádě?

Ne, nikdy.

Náčelník Generálního štábu AČR generál Jiří Nekvasil v delegaci prezidenta republiky Václava Havla na Ukrajině při smuteční panychidě za vojáky padlé v bitvě u Zborova. Zleva náměstek ministra obrany Vladimír Šuman, prezident Václav Havel a generál Jiří Nekvasil (červenec 1997).

Přísný režim, vojenský dril vám nevadil?

Zpočátku mi to samozřejmě vadilo jako spouště jiným. Byl jsem kluk z vesnice, zvyklý na hodně volný režim. Ale přizpůsobil jsem se.

Studoval jste v tehdejší Sovětském svazu, a hned dvakrát, jak to tam fungovalo?

Vzhledem k tomu, že jsme byli cizinci, bylo to o něco lepší, protože jsme měli určitá privilegia. Vlastní studium bylo v technických oborech o generaci vepředu než u nás. Učili jsme se třeba o raketovém kompletu, který u nás ještě ani nebyl. To bylo v sedmdesátých letech. Na Vojenské akademii generálního štábu v Moskvě na konci osmdesátých let jsme se zaměřovali na strategii, na strategické operace. Musel jsem tehdy svou raketovou odbornost přenést do vševojskové, což byl pro mě očistec. Moc jsem se ve vševojskové taktice neorientoval, a tak se mi někteří pěšáci dokonce smáli.

Co znamenalo, že jste měli při studiu jako cizinci privilegia? Byla to lepší strava, více vycházek nebo něco jiného?

To ne. V Rusku byl velmi složitý život, obchody rozhodně nebyly plné zboží. Byl jsem tam tehdy i se svojí rodinou. Když jsme se například jako cizinci špatně učili, všemi možnými pákami nás dotlačili až ke konci školy. Nevyhodili nás, jenom donutili se všechno naučit. Ostatně vzhledem k tomu, že naše studium platil československý stát, tak se prakticky nevyhazovalo. Dokonce se říkalo, že je těžké se na tu školu dostat, ale ještě těžší ji nedodělat. Já měl tu výhodu, že mě technika u raketáků bavila, rád jsem jezdil třeba i na ostré střelby – jednou ročně do Kazachstánu. Když mě v sedmdesátých letech vybrali na studium do Ruska, mohl jsem nabídku sice odmítnout, ale neudělal jsem to. Chtěl jsem si rozšiřovat znalosti. Ruština byl sice problém, příliš jsem ji neovládal, ale za tři měsíce jsem si zvyknul.

Hodně se vám po listopadu 1989 vyčítalo, že jste studoval v Sovětském svazu?

To víte že ano, vyčítali mi to především novináři. Ale po třech letech to ustalo. Přiznám se, že jsem po sametové revoluci ani nepředpokládal, že v armádě zůstanu. Dával jsem se na to realisticky. Studoval jsem v Rusku, byl jsem členem komunistické strany. Ale současně jsem nedělal žádná gesta, že bych bouchnul do stolu a odešel do civilu. Musel jsem živit rodinu. A tak jsem spíše vyčkával, co se bude dít. První prověrkou jsem prošel, pak i další. Až jsem byl najednou jmenovaný velitelem 2. divize protivzdušné obrany. To byla dost vysoká funkce a opravdu jsem ji nečekal. Ale tím to neskončilo. Stal jsem se dokonce náčelníkem štábu letectva a protivzdušné obrany federální armády.

Je pravda, že vás jako svého nástupce do funkce náčelníka Generálního štábu Armády České republiky doporučil sám generál Karel Pezl?

Nikdy mi to neřekl, ale vím, že to tak bylo. Byl to on, kdo měl hlavní slovo.

Proč ukázal právě na vás?

Prvním ministrem obrany samostatné České republiky byl tehdy Antonín Baudyš. Objížděl si vojenské útvary, a když dorazil k nám na protivzdušnou obranu, byl jsem jediným, kdo mu v určitých záležitostech odporoval. Myslím, že tím si mě zapamatoval. Zavolał si mě v dubnu 1993, pamatuji si to, jako by to bylo včera, měl jsem zrovna narozeniny. Zeptal se mě, jestli nechci být náčelníkem Generálního štábu. Byl to pro mě šok, ani ve snu by mě to nenapadlo. Nebyl jsem totiž od pozemního vojska, dokonce

jsem ani neměl generálskou hodnost, neměl jsem potřebnou celoarmádní zkušenost, ovládal jsem především protivzdušnou obranu. Baudyš mi řekl, že mám týden na rozmyšlenou, a pokud řeknu ne, ať si dám zároveň žádost o odchod do civilu. Takže jsem vlastně neměl moc na vybranou. Ale v pozadí stál určitě generál Pezl.

Začátek devadesátých let byla ale revoluční doba, postupovalo se jinak než v současnosti. Jak jste se s novou situací vyrovnával?

Velmi složitě...

...navíc se dělila federální armáda...

Dělení začalo už před mým nástupem do čela Generálního štábu. Tehdy jsem se poprvé trochu zviditelnil, když jsem ve Staré Boleslavi dělil letectvo a protivzdušnou obranu. Letadla, rakety, radary a další prostředky a vybavení. Tehdy byla většina vojska na západě republiky, tedy v Česku. Pro dělení se přijal poměr dva ku jedné. Znamenalo to například, že se část vybavení letišť převážela na Slovensko. Bylo to ohromně složité, ale zároveň nekonfliktní, kulturní, rozešli jsme se v dobrém. Tak jako my se už ve světě nikdy nikdo nerozejde.

Generál Jiří Nekvasil se v roce 2020 setkal na Pražském hradě s podnikatelem Tomášem Baťou, který byl hostem reprezentačního plesu Armády České republiky (březen 2020).

Co patřilo mezi největší problémy?

Museli jsme například rozdělit třicet letadel. Dvacet mělo připadnout české armádě, deset slovenské. Jelikož ale nebyl dostatek peněz na jejich údržbu a opravy, spousta strojů měla závady. Ze třiceti letadel jich mohlo létat třeba jen osm. A byly to právě ty, které měly zůstat v Česku. Jak ale dostat deset strojů, které nemohly letět, na Slovensko? Vymysleli jsme to tak, že se namontovaly potřebné díly z provozuschopných letadel do těch nefunkčních, přelétlo se s nimi na Slovensko, kde se pak náhradní díly zase vymontovaly a vracely do Česka. Byly tu ale další problémy. Ve výzbroji byl raketový komplex S-300, což byl tehdy nejmodernější systém protivzdušné obrany. Jenže pro celou federaci byl jenom jeden. Druhým problémem byly zase stíhačky MiG-29, protože jsme k nim měli jenom jedno zařízení, které kontrolovalo, jestli ve strojích všechno funguje, jak má. Nakonec se rozhodlo, že komplex S-300 i kontrolní soustavu dostane Slovensko, my jsme si zase nechali jiná zařízení a vybavení. A migy se rozdělily jedna ku jedné s tím, že na kontrolu budeme s těmi českými létat na Slovensko.

Migy ale časem stejně nahradily gripeny. Jaké to jsou z vašeho pohledu stroje?

Je to úplně jiná generace, jiná liga, západní provenience. Přiznám se, že jsem tehdy nebyl pro gripeny, spíše jsem se přikláněl k americkým strojům F-16. Ale pořídily se gripeny, což se ukázalo jako dobrá volba.

Když jste se v létě 1993 stal náčelníkem Generálního štábu, dělení armády ještě pokračovalo?

Ano, pokračovalo, ale byly to spíše takové dozvuky. Řešilo se, co se do té doby ještě nestihlo. To hlavní bylo rozděleno do konce roku 1992. V roce 1993 jsme se věnovali personálním záležitostem, tedy rozdělení vojáků, především důstojníků a praporčků mezi Česko a Slovensko. Původní termín, 1. ledna 1993, se nestihl. Tak se stanovilo nové datum – polovina roku 1993, ale ten jsme také nezvládli. Každý důstojník musel deklarovat, kde chce sloužit, jestli v České republice, nebo na Slovensku. V české armádě zůstalo mnoho slovenských důstojníků, kteří přijali české občanství.

V lednu 1994 začal program „Partnerství pro mír“, tedy spolupráce NATO s nečlenskými státy. Dokonce to vzniklo z iniciativy Česka, Maďarska a Polska, které chtěly rychle vstoupit do Severoatlantické aliance.

Ano, projekt nabídli Američané, protože oni byli opatrní k rychlému začlenění dalších států do NATO. Vzpomínám si, že kvůli projektu „Partnerství pro mír“ přiletěl americký prezident Bill Clinton, tehdejší velvyslankyně USA při OSN Madeleine Albrightová a předseda sboru náčelníků štábů amerických ozbrojených sil John Shalikashvili a tady v Praze se to „upeklo“. Byl jsem toho názoru, že není třeba se vstupem do NATO chvátat, spíše se na něj pořádně připravit. V projektu „Partnerství pro mír“ jsme se zpočátku zaměřili na oblasti, ve kterých jsme měli výborné zkušenosti, především na protichemickou obranu a zdravotnictví. Také jsme do programu zapojili brigádu rychlého nasazení. Jezdili jsme na společná cvičení, první jsme měli s Nizozemci, pak následovali Američané a Němci.

Česká republika vstoupila do Aliance v roce 1999. Předpokládám, že to pokládáte za správný krok.

Ano, je to moc dobře. Nedovedu si představit, že bychom nebyli členy NATO.

Dlouhé roky se v Česku diskutuje otázka, jestli by na našem území měla být aspoň malá základna NATO nebo přímo USA. Jaký je váš názor?

Podpořil bych takovou myšlenku. Bylo by to prospěšné vzhledem k naší vazbě na Severoatlantickou alianci. Mohlo by se jednat o technický útvar podpory nebo jednotku rychlé reakce. Bylo by to prospěšné pro další rozvoj české armády, pro lepší koordinaci s NATO. Ostatně když se před lety řešil americký radar v Brdech, byl jsem také pro, ale to jsem už na Generálním štábu nepracoval.

V době, kdy jste stál v čele Generálního štábu, se vytvořila už zmiňovaná brigáda rychlého nasazení. Kdybyste měl nevojákoví, laikovi z řad civilistů vysvětlit, co to konkrétně znamená, co byste mu řekl?

Brigáda rychlého nasazení je útvar, který může rychle zasáhnout, letecky se přesunout tam, kde je potřeba. Právě rychlost je její největší výhodou. Musí být samozřejmě velmi dobře vycvičená. V době svého vzniku byla směrem k veřejnosti výkladní skříň armády. Právě u ní začala profesionalizace armády.

Za vaší éry se české jednotky zúčastnily mírových misí na Balkáně. Je dobře, že čeští vojáci jezdí na zahraniční mise?

Je to moc dobře. Tehdy na operace do ciziny nemohli jezdit vojáci základní služby, a tak nastupovali záložníci. V operacích se ukázalo, jakou skutečnou kvalitu mají naši vojáci. S nimi bych se nebál jít kamkoliv. Byli opravdu dobří. Projevili se nejen

Na vojenské základně v Dolní Ljubiji předal náčelník Generálního štábu AČR generál Jiří Nekvasil českým vojákům v misi IFOR čestné pamětní odznaky Za službu míru (červenec 1996).

po vojenské stránce, ale i té lidské. K místním obyvatelům se chovali skvěle, a proto měli jejich důvěru. Také si uměli za každé situace poradit, třeba i s porouchaným autem. Jiní by v takové situaci počkali na vojenské opraváře, ale my jsme si s mnoha věcmi dokázali poradit sami a nečekali jsme hodiny na pomoc jako někteří jiní. Tuto naši schopnost a šikovnost využívali i vojáci z jiných států a i to přispělo k tomu, že jsme mezi spojenci měli velký respekt. Obecně je dobře, že se čeští vojáci účastní zahraničních misí, kde se projevuje i jejich reálná připravenost.

Když srovnáte Varšavskou smlouvu a NATO, v čem vidíte zásadní rozdíly?

Já už jsem působení naší země v NATO jako voják v činné službě moc nezažil, ale pravdou je, že jsem několikrát ročně jezdil na různá shromáždění do sídla Aliance v Bruselu. Byl jsem i na školení v Německu. Jestliže ve Varšavské smlouvě byla jednoznačně nastavená vedoucí úloha Sovětského svazu, tak Severoatlantická aliance je v rozhodování daleko pluralitnější a demokratičtější, zkrátka na rozhodování se podílejí všechny členské státy. Ve Varšavské smlouvě bylo navíc daleko více ideologie.

Je dobře, že skončila základní vojenská služba a máme profesionální armádu?

Určitě ano. V současné době už to, myslím, ani jinak nejde. I vzhledem k vývoji techniky, která je stále náročnější na obsluhu. Armáda masivního úderu, která fungovala před desítkami let, už je podle mě passé, je to překonaná doktrína.

Je podle vás dobře, že v armádě funguje systém dobrovolných záloh?

Určitě je to dobře, že tento systém funguje, ale myslím si, že není dostačující pro přípravu populace k obraně.

Jaký jste byl voják? Jak byste sám sebe charakterizoval?

V první řadě jsem byl ukázněný. U raketového vojska to tak muselo být. Pro představu – bylo důležité nastavit všechny parametry tak, aby byla dráha letu přesná. Stačilo pokazit jen jeden parametr a raketa letěla jinam. Dalo by se říct, že právě raketové systémy mě naučily ukázněnosti. Operátory u raket byli vojáci v základní službě. Museli to být lidé, kteří věřili vám, a vy jste věřil jim. Museli být fyzicky zdatní, mít dobrý zrak, mentálně odolní, protože my jsme opravdu cvičili tak, že jsme raketu reálně vystřelili. Proto jsem svou ukázněnost přenášel i na vojáky v základní službě. Přiznám se, že jsem na ně byl poměrně tvrdý, ale nedalo se nic dělat. Práce u raketového vojska mě ale skutečně bavila. Myslím, že jsem byl dobrý voják.

Jak se česká armáda podle vás změnila za třicet let?

Hlavní změnou podle mě byla profesionalizace armády. Nestalo se to sice za mého působení na Generálním štábu. Tehdy na to ještě nebyly peníze ani potřebná legislativa. A musím se přiznat, že ani já jsem vnitřně na ten přechod ještě nebyl připravený. Sice se o něm už tehdy mluvilo, ale nebyla k tomu ta správná doba, chtělo to svůj čas. Až když k profesionalizaci armády došlo, uznal jsem, že to bylo správné rozhodnutí. Mým hlavním úkolem bylo zkracování vojenské základní služby a také úspory. Tehdy se opouštělo opravdu hodně posádek. Poznamenalo to spoustu lidí, především důstojníků, bylo za tím nemálo rodinných rozvatů. Museli jsme skutečně hodně propouštět, což mě osobně hodně zasáhlo, protože mezi nimi byli i moji kamarádi. Také se hodně posádek stěhovalo. Neměli jsme ale jinou možnost. Právě na tyto události opravdu

Náčelník Generálního štábu AČR generál Jiří Nekvasil a vrchní velitel spojeneckých sil NATO v Evropě generál Wesley Clark (vpravo) během uvítání na Ministerstvu obrany ČR (únor 1998)

nerad vzpomínám. Musím říct, že po těchto zkušenostech bych už funkci náčelníka Generálního štábu patrně nevezal.

Nejvyšší armádní post se těžko odmítá...

Ano, to máte pravdu. Navíc jsem úplně neznal rozsah celé armádní problematiky, šel jsem trochu do neznáma a s jakýmsi lehčím vědomím. Postupně jsem poznával, co všechno je třeba řešit. A do toho ještě v roce 1997 přišly, především na Moravě, katastrofální povodně. Tam ale armáda zapracovala velmi dobře. Obecně se ale dá říct, že v devadesátých letech byla armáda ze strany politiků takovým otloukánekem. O co jsem se ale opravdu hodně snažil, bylo zbavit vojenskou základní službu takzvané zupácké vojny, šikanování. To jsem opravdu nesnášel. U protivzdušné obrany, kde jsem sloužil, to nebylo tak hrozné, protože k nám chodili vybraní lidé, také hodně absolventů vysokých škol, na které jsem nikdy nedal dopustit. Případů šikany u nás bylo opravdové minimum. Když jsem pak ale poznal rozsah, který panoval u pozemních jednotek, nedivím se, že se spousta mladých kluků vojny bála a chtěla se základní službě za každou cenu vyhnout. Profesionalizací armády to naštěstí skončilo.

Jaký jste měl vztah s tehdejším vrchním velitelem ozbrojených sil, prezidentem republiky Václavem Havlem?

Jak už jsem řekl, v devadesátkách byla armáda takovým otloukánekem, ale u Václava Havla mě překvapilo, jaký měl o vojsku přehled a jaký měl vůbec vztah k obraně země.

Nečekal jsem, že by tak umělecky zaměřený člověk mohl mít obsáhlé znalosti o obraně a armádě. Vždycky se armády zastal, a když to šlo, pomohl jí. Také jsem věděl, že mě podrží, když bude potřeba. Hlavně díky Havlovi se také nastartoval proces vstupu naší republiky do Severoatlantické aliance. Po této stránce si ho nesmírně vážím. Myslím, že v našem světě hrozně chybí.

Za svou dlouhou kariéru jste se setkal se spoustou zajímavých lidí – důstojníků, politiků a dalších činitelů. Na koho rád vzpomínáte a proč?

Je velmi složité odpovědět na tuto otázku, protože nechci někoho opomenout, ale pokusím se. Především jsou to důstojníci, praporčíci a vojáci základní služby z tehdejšího 5. protiletadlového raketového oddílu v Bukovanech u Benešova, kde jsem začínal vojenskou kariéru. Následuje velitel pluku plukovník Weber, velitel 71. brigády plukovník Bursík, náčelník operačního oddělení Generálního štábu generál Martinek, náčelník

I po rozdělení federální armády česká a slovenská armáda úzce spolupracovaly. Náčelníci generálních štábů obou armád generálové Jiří Nekvasil a Jozef Tuchyňa (vpravo) se loučí po jednání v Praze (březen 1998).

Náčelník Generálního štábu AČR generál Jiří Nekvasil vítá na Ministerstvu obrany ČR v Praze zástupce vrchního velitele spojeneckých sil NATO v Evropě generála Jeremyho Mackenzieho (leden 1998).

Generálního štábu generál Pezl, náměstek ministra obrany Jaromír Novotný, ministr obrany Miloslav Výborný a pan prezident republiky Václav Havel.

Po skončení vojenské služby jste pracoval jako velvyslanec v několika zemích včetně Afghánistánu. Jak na tu dobu vzpomínáte?

Jsem vděčný Ministerstvu zahraničních věcí, že mi to umožnilo. Bylo mi jednapadesát, když jsem odcházel z armády, měl jsem ještě spoustu síly a chuť něco dokázat. Na velvyslanectví to je samozřejmě jiná práce, s armádou se to nedá srovnávat. Znalosti a zkušenosti z armády se mi ale samozřejmě moc hodily, zejména v Afghánistánu. Jezdil jsem tam na naši základnu v provincii Lógar, pak jsem musel létat vrtulníkem, protože po silnici už to nešlo. České vojáky jsem opět hodnotil velmi vysoko, rozhodně obstáli. Bohužel některé z nich jsem doprovázel na jejich poslední cestě, když tam zahynuli. Také v Gruzii jsem při své velvyslanecké misi využil armádní zkušenosti.

Jeden čas jste působil také jako místostarosta Brandýsa nad Labem – Staré Boleslavi. Jak na tu práci vzpomínáte? Jak se lišila od armádní a diplomatické?

Ano, jedno volební období jsem byl zvolen do zastupitelstva města a následně místostarostou. Byla to pro mne zcela nová zkušenost odlišná od předchozí práce, především pak denní kontakt s obyvateli města, konfrontace s opozicí a podíl na zvelebování města. Podařila se nám například rekonstrukce náměstí, autobusového

nádraží a Pražské ulice. Asi jsem si nepočínal moc dobře, protože jsem na další období zvolen nebyl. Přesto na tuto práci vzpomínám velmi rád, i když asi nejsem typ komunálního politika.

Kde bude podle vás česká armáda za dalších třicet let?

Byl bych nejradši, kdyby už žádné armády nebyly. Kdyby nemusely být. Ale to se asi nestane, realita bude jiná, bude se dál vyvíjet k efektivnějšímu zneškodňování nepřítelů – bohužel. Myslím, že se ještě více prosadí technologie, robotizace, i tak ale člověk bude hrát rozhodující úlohu. Česká armáda by měla být i po letech součástí nějaké obranné koalice. Sami nezmůžeme nic. Úvahy o neutralitě považuji za nesmysl.

1. 5. 1998 – 30. 11. 2002

1. května 1998 – 30. listopadu 2002

Necelý rok poté, co byl do čela Generálního štábu jmenován generál Jiří Šedivý, se Česká republika stala členem Severoatlantické aliance – stalo se to 12. března 1999. Je to jedna z nejvýznamnějších událostí v novodobé historii naší země. Vstupem do NATO nastaly zásadní změny uvnitř Armády České republiky. Na konci srpna 2001 vláda schválila strategickou reformu ozbrojených sil. Podle tohoto dokumentu mělo mít Česko plně profesionální „malou, moderní, mobilní a mladou“ armádu s 34 až 36 tisíci vojáky a zhruba 10 tisíci občanskými zaměstnanci. Armáda měla být srovnatelná s armádami zemí NATO a zároveň svou strukturou, výzbrojí, technikou a počty odpovídat reálným možnostem České republiky. Definitivní verze pak byla schválena v listopadu 2002. Po teroristických útocích z 11. září 2001 se Armáda ČR musela přizpůsobit nové světové bezpečnostní situaci.

Bezprostřední reakcí na tyto útoky bylo vyhlášení protiteroristické operace Enduring Freedom, do níž se zapojila i Česká republika. Už v březnu 2002 odjela do Kuvajtu zesílená 9. rota radiační, chemické a biologické ochrany, kterou počátkem září 2002 vystřídal 4. odřad radiační, chemické a biologické ochrany.

V květnu 2002 se Česká republika zapojila do mírové operace Fingal (ISAF) v Afghánistánu, a to vysláním kontingentu 6. polní nemocnice, která v Kábulu poskytovala odbornou lékařskou péči jak raněným a nemocným příslušníkům sil ISAF, tak v rámci humanitární pomoci rovněž místnímu obyvatelstvu. Od poloviny října 2002 navázala na její činnost 11. polní nemocnice, jejíž příslušníci pokračovali také ve výjezdech mobilních zdravotních týmů do okolních vesnic. Činnost nemocnice byla ukončena v prosinci 2002.

Vedle toho pokračovala účast české armády na mírových misích na Balkáně. Na základě vládního usnesení ze srpna 2001 bylo rozhodnuto ukončit do konce téhož roku účast Armády ČR v misi Joint Force (SFOR II) na území Bosny a Hercegoviny a od ledna 2002 postupně navýšit síly a prostředky české armády v operaci Joint Guardian (KFOR) ve Svazové republice Jugoslávie – provincii Kosovo. V polovině prosince 2001 opustili území Bosny a Hercegoviny poslední příslušníci českého kontingentu.

JIRÍ ŠEDIVÝ

Armádní generál Ing. Jiří Šedivý

* 3. ledna 1953, Příbram

Vzdělání:

1971	Vojenské gymnázium, Moravská Třebová (ukončení)
1971–1975	Vysoká vojenská škola pozemního vojska, Vyškov
1976–1978	Vojenská akademie Brno, postgraduální studium
1993–1994	Vojenská vysoká válečná škola pozemního vojska, Carlisle, Pensylvánie (USA)

Průběh vojenské kariéry:

1975–1978	velitel tankové roty motostřeleckého pluku, Stříbro
1978–1982	velitel tankového praporu tankového pluku, Tábor
1982–1985	zástupce velitele tankového pluku, Tábor
1985–1990	velitel tankového pluku, Týn nad Vltavou
1990–1993	náčelník štábu tankové divize, Havlíčkův Brod
1994–1995	velitel brigády rychlého nasazení, Havlíčkův Brod
1995	zástupce velitele armádního sboru, Olomouc
1996	zahraniční mise, zástupce AČR v operaci IFOR a velitel kontingentu AČR
1996–1997	inspektor pozemního vojska AČR
1997	náčelník sekce bojové přípravy Generálního štábu AČR
1997–1998	velitel Pozemních sil AČR
1. 5. 1998 – 26. 11. 2002	náčelník Generálního štábu AČR
8. 5. 2002	jmenován do hodnosti armádního generála
2002	ukončení vojenské služby

Další kariéra:

2002 – dosud	bezpečnostní a vojenský analytik, komentátor a konzultant
--------------	---

Vyznamenání:

Záslužný kříž I. stupně
Za zásluhy o obranu vlasti
Za zásluhy II. stupně
Za službu pro mír a svobodu
Čestné pamětní odznaky Za službu míru, Za službu v misi IFOR
Vyznamenání Záslužné legie (Legion of Merit) – USA
Řád čestné legie (Francie)
Vojenský záslužný kříž (Španělsko)
Velký stříbrný kříž Za zásluhy (Rakousko)
Za službu míru a svobodě (NATO)

Je důležité podřízeným věřit, nikoli jim projevovat nedůvěru

S generálem Jiřím Šedivým jsme se setkali v jeho kanceláři na Vysoké škole CEVRO Institut v centru Prahy, kde vede katedru bezpečnostních studií a je garantem programu MPA – Bezpečnostní a krizový management. Kromě toho je členem České euroatlantické rady. Jeho specializací je bezpečnost, krizové řízení, reforma ozbrojených sil České republiky, ochrana kritické infrastruktury státu, energetická bezpečnost a další související oblasti.

Šedivého pedagogické působení na katedře bezpečnostních studií je jen jednou z činností, do kterých se zapojil v civilním sektoru poté, co před lety skončil v čele armády. Nedlouho po odchodu z armády založil vlastní konzultační společnost Generals, s. r. o. V současnosti je jedním z nejviditelnějších exnáčelníků Generálního štábu, jako uznávaný odborník komentuje aktuální události doma i v cizině. Také při našem rozhovoru vystupoval profesionálně, mluvil věcně, ale otevřeně a upřímně.

A handwritten signature in blue ink, consisting of several fluid, overlapping strokes that form a stylized representation of the name 'Jiří Šedivý'.

Co vás přivedlo do armády?

Chtěl jsem být vojákem nebo námořníkem už v dětském věku. Nakonec padla volba na střední vojenskou školu v Moravské Třebové. Můj bratr už v té době studoval na leteckého technika. Tíhli jsme k armádě oba. Od patnácti let jsem tedy byl v uniformě. Pokračoval jsem na Vysoké vojenské škole ve Vyškově. Má vojenská kariéra trvala do roku 2002.

Vojákem chce být v dětství každý druhý malý kluk, ale nakonec v uniformě neskončí. Jaký byl pro vás ten rozhodující impuls?

Vždycky mi imponovaly velké těžké stroje. A vyrostl jsem v Manětíně, což je městečko severozápadně od Plzně. Přes Manětín jezdily kolony tanků nebo obrněných transportérů z plzeňské posádky nebo ze Stříbra. Jako malé děti nás vojenská technika samozřejmě přitahovala. Působila na mě ta mohutnost techniky, skřípot pásů, rachot kol... Nějak to ve mně asi zůstalo, chtěl jsem se stát tankistou, což se mi splnilo, i když jsem v druhé polovině své kariéry byl výsadkářem. Byla to zkrátka taková souhra několika věcí, které mě pak přivedly k životnímu rozhodnutí.

Jak vám šlo studium?

Vysokou školu jsem vystudoval s červeným diplomem, mohl jsem si proto dokonce vybrat posádku, takže jsem zamířil k tankistům do Stříbra.

Přes 30 let je jednou z největších prezentačních akcí na veřejnosti Den pozemních sil – Bahna. V roce 2002 se jí zúčastnil prezident republiky Václav Havel (u mikrofonu); doprovázel jej náčelník Generálního štábu AČR generál Jiří Šedivý (červen 2002).

Součástí kontingentu AČR v operaci IFOR na území Bosny a Hercegoviny, kterému velel generál Jiří Šedivý (uprostřed), byl 6. mechanizovaný prapor. Snímek je ze základny 2. mechanizované roty českého praporu v obci Arapuša, kde vojáci připravili ukázkou výzbroje a techniky (květen 1996).

Klukovský sen se vám tedy splnil. V jednom z rozhovorů jste vzpomínal na předlistopadové zupácké manýry, kterými byly jednotky vojáků základní služby doslova prolezlé. Existovalo něco takového i ve velitelských vrstvách?

Musím přiznat, že i mezi vojáky z povolání často panovaly vztahy, které neodpovídaly jejich důstojnickému postavení. To, s čím se setkávali vojáci základní služby, znali také vojáci z povolání. Arogance, povyšování se nad ostatní, hrubost. Když jsem počátkem devadesátých let skončil Vysokou válečnou školu pozemního vojska ve Spojených státech, všichni se mě ptali, co jsem se tam naučil. Otázka samozřejmě mířila na způsoby vedení boje. Vždycky jsem odpovídal, že vojáci jsou si podobní, i když třeba „strategická nadstavba“ může být odlišná, ale nejdůležitější pro mě bylo, že jsem tam poznal úplně jinou armádní kulturu. Když před listopadem 1989 měl na útvar dorazit na inspekci československý nebo dokonce sovětský generál, panoval nesmírný stres a obavy, a je pravda, že prověrka téměř nikdy nedopadla dobře. Pro velitele, vojáka z povolání, to byla skoro pokaždé stresující událost. Ve Spojených státech jsem po studiu na Vysoké válečné škole absolvoval další stáž ve Výcvikovém centru speciálních sil Johna Fitzgeralda Kennedyho, kde mě provázel kapitán americké armády, který se o mě staral a seznamoval mě s denním plánem. A jednou mi řekl, že pojedeme na ostré střelby praporu, kde bude i velitel divize. Abych viděl, jak taková bojová střelba vypadá. Přijeli jsme na místo, kde bylo velké vyasfaltované parkoviště, vedle byla řídicí věž – stejně jako v českých vojenských prostorech. Stála tam skupina vojáků v maskáčích, všichni v přilbách a s obličejí namazanými maskovacími barvami. Kapitán mě představil

Náčelník Generálního štábu AČR generál Jiří Šedivý se srdečně loučí s americkým astronautem českého původu Eugenem Cernanem (vpravo) po jeho několikadenní návštěvě České republiky (březen 2022).

americkému generálovi, který mi podal ruku a oslovil mě „Ahoj“. Byl to generálmajor, ale měl stejné maskáče, stejnou přilbu a stejně pomalovaný obličej jako všechny nižší hodnosti vedle něj. Mluvili o aktuálních událostech, které se odehrály v Somálsku a později byly zfilmované ve snímku Černý jestřáb sestřelen. A ti seržanti se s generálem bavili jako rovní s rovným. Říkali mu své názory, on jim zase ty své. Okamžitě se ptal i mě, co si o tom myslím.

To jste si asi vybavil, jak to fungovalo v Československé lidové armádě.

Samozřejmě jsem si hned vzpomněl, jak to bylo: generálové měli svůj vlastní polní stejnokroj, kterým se lišili od nižších hodností. Nenosili ani stejnou obuv – kanady, ale

nízké boty z měkké kůže. Ani přilbu neměli na hlavě, jenom maskáčovou čepici nebo brigádýrku z „maskáčoviny“. Skoro jako kdyby šli na přehlídku, a nikoli na bojový výcvik. Když jsem se vrátil z Ameriky, řekl jsem si například, že vůči svým podřízeným nesmím být arogantní, že jim nesmím říkat, že mluví nesmysly, ať odejdou. To, že někdo neřekne něco správně, přece neznamená, že mluví nesmysly, ale že si myslí, že by to tak mohlo být. Sám jsem si to ve Státech prožil. Když jsem na seminářích prezentoval svůj pohled a zrovna to nebylo správné řešení, vedoucí semináře uvedl: „*Ano, ale já bych to formuloval trochu jinak.*“ Vysvětlil mi to a já poznal, že jsem řekl opravdovou pitomost. Ale nebylo to ponižujícím způsobem. Říkal jsem si, že se takový přístup také musí zavést v naší armádě. Dostal jsem se kvůli tomu dokonce do sporu s tehdejšími ministrem obrany, který po mně chtěl, abych dělal noční přepadové kontroly. Vzpomněl jsem si, jak jsme se cítili my, když k nám na útvar dorazila o půlnoci taková přepadovka, jak na nás řvali a dělali z nás hlupáky. A tak jsem to odmítnul. I bez takových přepadovek poznám, kdy je voják vycvičený a kdy nevyvycvičený. Je důležité svým podřízeným primárně věřit a neprojevovat jim nedůvěru, i když se občas zmýlí.

Armádní kariéru jste začal v sedmdesátých letech. Když přišla sametová revoluce, nenapadlo vás jít do civilního sektoru, protože se otvíraly nové možnosti?

Myslím, že v určitých momentech měl každý nějaké pochybnosti. Nejhorší bylo, když jsme zjistili, že nejvyšší velení československé armády velmi často kolaborovalo se sovětskými veliteli a jaké to mělo následky. Před listopadem 1989 jsem třikrát odmítnul studium vojenské školy v Sovětském svazu. Na závěr třetího pohovoru mi předložili k podpisu zápis, že beru na vědomí, že nebudu povýšen a nedostanu vyšší funkci. I tak jsem se kvůli nedostatku kádrů stal velitelem 17. tankového pluku v Týně nad Vltavou. Na jaře 1989 jsem se ale opravdu dostal do kritické situace a hrozilo, že v armádě skutečně skončím. Jenže přišel listopad 1989 a lidé, kteří na mě psali posudky, jak jsem neperspektivní a nevhodný pro spolupráci s vojenskou kontrarozvědkou a odmítám studium v Sovětském svazu, mě pak poplácávali po ramenou a posílali na vyšší funkce. Takže jsem v armádě zůstal.

Mluvil jste o studiu ve Spojených státech, jak jste se tam dostal?

Anglicky jsem se učil už na střední škole, ale tím to vlastně skončilo. Po revoluci jsem hned hledal možnosti, jak se učit anglicky. Neměl jsem žádnou konkrétní představu, jen jsem se chtěl ten jazyk naučit. Pravdou ale je, že mým dávným snem bylo podívat se do Londýna. Na konci roku 1992 se dělal výběr do kurzu IMET, po němž bylo možné být vyslán ke studiu v USA. Já jsem tehdy už v angličtině znal „*rozdíly mezi budoucím a minulým časem*“, a tak jsem byl nakonec také vybrán. Pravdou je, že jsem pak s angličtinou ještě hodně bojoval. Bylo to opravdu těžké. Ale zvládnout se to dalo. Standardní bylo, že před vlastním studiem na všech školách byla v té době cílená jazyková příprava v San Antoniu. To hodně pomohlo. Studium je zaměřeno na strategickou úroveň válčení, tedy ne praktický výcvik v poli. Například součástí vzdělávání v USA bylo i cvičení, kdy se modelově řešil konflikt se Severní Koreou, která napadla Jižní Koreu. V počáteční fázi bylo úkolem definovat národní zájem. Proč vůbec do konfliktu vstupovat a další politické, mezinárodně-politické i ekonomické aspekty takového konfliktu a jeho možné dopady na USA. V další fázi cvičení pak každý z nás rotoval po jednotlivých funkcích, takže jsem byl například velitelem námořnictva, pak zase letectva nebo jsem byl obyčejný důstojník. Když jsem byl námořník, dlouho jsem například nechápal,

proč všechny přístavy nemohou být použity pro válečné námořnictvo, až mi kamarád z kurzu vysvětlil, jaké podmínky pro takový přístav musí být splněny. Studium nebylo zaměřeno jen na vojenský sektor. Každý měsíc jsme například dělali krátké seminární práce. Byly úmyslně krátké, abychom se naučili formulovat základní myšlenky ve zhuťnělé formě a pak je prezentovat. Vzpomínám si, že jsem musel zpracovat téma, proč se americké zdravotnictví stále zdražuje, v čem je problém a co s tím dělat. Dostal jsem dvě tlusté knihy, které jsem měl za čtrnáct dní prostudovat. Pomohl mi kolega z kurzu plukovník zdravotnické služby americké armády. Nehodnotilo se jen to, jak se splnilo zadané téma, ale také gramatika nebo způsob vyjadřování.

Nepředhazoval vám někdo, že jste bývalým příslušníkem armády Varšavské smlouvy?

V Americe ne, v Česku ano. Ve Spojených státech většinu zajímalo, jak u nás armáda fungovala, jaké byly vztahy mezi vojáky, jak například politrucci ovlivňovali vojenskou část armády. Když jsem se v Americe jednou sám zeptal na to, na co jste se zeptal vy mě, dostal jsem obvykle odpověď, že jsem byl přece voják, který sloužil své vlasti bez ohledu na to, jaký tam byl režim. Srovnávali to se situací po válce v Německu, kdy důstojníci wehrmachtu stavěli nový bundeswehr – pokud samozřejmě nespáchali například válečné zločiny. V Americe jsem nikdy neslyšel, že by někdo řekl: „Ty jsi sloužil v komunistické armádě.“ Jednou se mi dokonce stalo, že důstojník v hodnosti

Náčelník Generálního štábu AČR generál Jiří Šedivý se zdraví na ruzyňském letišti s americkým prezidentem Georgem Bushem, který se v Praze zúčastnil summitu NATO a poté odletěl do Petrohradu na setkání s ruským prezidentem (listopad 2002).

podplukovníka, s nímž jsem mluvil, sloužil před listopadem 1989 na opačné straně hranic než já. Tehdy jsme z Týna nad Vltavou občas jezdili na hranice a sledovali dalekohledem, jestli uvidíme nějakého amerického vojáka. On mi říkal, že taky jezdili na hranice a dívali se zase k nám. Byla to docela příjemná debata o již naštěstí neexistujícím stavu.

Když jste se vrátil z amerických studií, byla získaná zkušenost výhodou ve vaší další kariéře?

Ano, obrovská. Zásadní byly nové strategické znalosti, které jsem tam získal.

V roce 1996 jste byl velitelem českého kontingentu na území bývalé Jugoslávie. Jak na tuto dobu vzpomínáte?

V onom roce už to byl vlastně končící konflikt. I tak to nebylo nic jednoduchého. Zavedl jsem tam poměrně přísný režim, například co se týkalo alkoholu, takže jsme dělali dechové zkoušky, když nastupovali vojáci na svá stanoviště nebo odjížděli na patroly. Kdo měl jakýkoli problém, okamžitě se vracel domů. Vedlo to k tomu, že jsme všechny úkoly plnili bez vážných problémů. Tyto standardy přetrvaly dodnes. Naši vojáci také zjišťovali, jaký je rozdíl mezi psanými předpisy a realitou. Byli jsme tehdy pod velením britské mezinárodní divize, takže naši vojáci měli možnost poznat, jak se chovají Britové, co je pro ně v danou chvíli důležité, a co nikoli. Podle toho si upravovali svůj režim. A když se pak vrátili zpátky, nejenže se zvýšila jejich prestiž, ale dokázali například z vlastní zkušenosti objasnit, jak se přesně v praxi uplatňuje to, co je na papíře, a jak chápat to, čemu se tehdy tajemně říkalo NATO standard.

V roce 1998 vás jmenoval náčelníkem Generálního štábu Armády České republiky tehdejší prezident republiky Václav Havel. Jaké jste měli vzájemné vztahy?

Velmi dobré. Jednou mě chtěl premiér odvolat kvůli tomu, že jsem nesouhlasil s tím, aby se ruský dluh splácel dvěma velkokapacitními letadly An-70. To bylo tehdy poměrně nepříjemné. Ale prezident Havel mi řekl: „*Odvolávat vás nebude ministr ani premiér, ale já. Tak se zklidněte.*“ Když v roce 2001 spadl v jižních Čechách z několika metrů vrtulník s americkým astronautem s českými kořeny Eugenem Cernanem a prvním československým kosmonautem Vladimírem Remkem, jel jsem do nemocnice, kde byli oba na pozorování. A potkal jsem se tam také s jiným pacientem – Václavem Havlem. Už jsem měl připravený rezignační dopis. Ale Havel mi řekl: „*Jen si ho nechte v tašce. Ještě si nějakou příležitost najdeme.*“ S prezidentem Havlem jsme řešili řadu věcí, i konfliktních, ale byl velmi otevřený a armádu vždy velmi respektoval. Myslím, že daleko více než jeho následovníci. Když se vedla v jeho přítomnosti pravidelná diskuse ve vile Amálka za účasti expertů z koalice i opozice o armádních otázkách, řekl, že bude jenom poslouchat a jen výjimečně do debaty vstoupil a nechal ji řídit Michaelem Kocábem jako moderátorem. Ale na konci vždycky udělal jakýsi sumář, co si z diskuse odnesl. Ostatně, Havel zavedl tradici volání velitelům do zahraničních misí před Vánoci. Chodil také například na armádní plesy.

Jak jste vnímal vstup České republiky do NATO?

Spolu s námi se členy Severoatlantické aliance stalo ve stejnou dobu také Polsko a Maďarsko. Už před vstupem jsme stejně jako tyto země modernizovali své armády. A i když jsme v řadě věcí tápali, bylo členství v NATO přirozenou součástí těchto změn. Armáda se postupně na tento okamžik připravovala už svojí účastí v programu

„Partnerství pro mír“ a realizací nezbytných reorganizací, které byly rozhodnuty již v polovině 90. let. Samozřejmě ty samotné akty, třeba podpisy dohod, byly velmi působivými okamžiky. Uvědomil jsem si, že jsem byl osobně přítomen velmi významnému historickému momentu.

V době, kdy jste byl náčelníkem Generálního štábu, tak se začala připravovat profesionalizace české armády. Co to pro armádu znamenalo?

Už mnoho let dopředu bylo jasné, že další cesta nevede přes povinnou službu. Věděli jsme, že musíme směřovat k plně profesionální armádě. Především levicové strany byly silně proti. Proto jsem kvůli tomu vytvořil takzvanou generálskou radu, aby nás brali vážně i ti politici, kteří s takovou reformou nesouhlasili. Náš názor jsme poté představili na tiskové konferenci.

Předpokládám, že přerod v profesionální sbor budete obhajovat i po mnoha letech. Byl to tedy dobrý krok?

Nepochybně. I kdyby měla Česká republika třikrát větší armádu, nebyla by schopna se samostatně ubránit. Podstatné je naše členství v NATO a malá, ale funkční armáda.

Náčelník Generálního štábu AČR generál Jiří Šedivý v sídle politického ústředí Severoatlantické aliance v den, kdy byly slavnostně vztyčeny vlajky tří nových členských zemí NATO – České republiky, Polska a Maďarska (březen 1999).

Náčelník štábu obrany Kanady Maurice Baril (vlevo) a náčelník Generálního štábu AČR generál Jiří Šedivý při jednání v Praze. Kanadští a čeští vojáci úzce spolupracovali zejména v misích na Balkáně (červen 1999).

Hodně jste se také věnoval válečným veteránům, za vaší éry začal fungovat v areálu Ústřední vojenské nemocnice Dům péče o vojenské veterány, obnovil se i Den válečných veteránů.

Vycházel jsem z toho, že památník na Vítkově není komunistický monument, jak ho prezentoval minulý režim. Je to legionářský památník. Chtěl jsem v něm obnovit nejen Den válečných veteránů tak, jak jsem ho poznal u našich partnerských států, ale také hrob Neznámého vojína. Když jsme tehdy přišli do památníku a vstoupili do místnosti hrobu Neznámého vojína, byl to opravdu neradostný pohled: převrácené popelnice, plechovky se zbytky barev, košťata a další nepořádek. Nechal jsem to vyklidit a trochu opravit. Nakonec se ale ukázala jako největší problém státní vlajka, respektive stožár, na kterém měla být vyvěšována. Za ty roky, jak ho nikdo neudržoval, byl značně prorezlý. Musel se proto u paty uříznout, zkrátit a znovu vztyčit. Významně nám tehdy pomohlo vedení Prahy 3. Od té doby tam jednotka Vojenské policie z pražského Karlína jezdila ráno vyvěšovat a večer snímat státní vlajku. Pak jsme to ale změnili, teď tam vlaje pořád, nesnímá se, ale v noci je osvětlená. Dnes patří Den válečných veteránů na Vítkově mezi významné dny v roce, z hrobu Neznámého vojína se stala důstojná památka. Bylo to i díky pochopení tehdejšího ministra obrany Vladimíra Vetchého, který naše snažení legalizoval svým nařízením. Ostatně později byl celý areál na Vítkově zrekonstruován a je dobře, že ztratil tu bolševickou image.

Památku popraveného armádního generála in memoriam Heliodora Píky uctívá česká armáda každoročně pietním aktem v pražských Dejvicích. V roce 1998 se jej na pozvání náčelníka Generálního štábu AČR generála Jiřího Šedivého zúčastnil i syn generála Píky plukovník v. v. Milan Píka (červen 1998).

Jak se podle vás změnila česká armáda za posledních třicet let?

Vždycky říkám, že se armáda nejvíce změnila v lidském segmentu. Myslím, že máme velmi vzdělaný velitelský sbor. Máme technicky vzdělané vojáky. Když se vrátím k příběhu s americkým generálem – když dneska přijede na útvar generál, už to není tak, že by se všichni schovali, ale nebojí s ním mluvit, protože přijel stejný voják, jako jsou i oni. Armáda má pořád co dohánět ve své modernizaci, i když i v technologické stránce se samozřejmě dostala poměrně daleko. Největším problémem minulosti je, že politická rozhodnutí, i když akceptovala všechny koncepce, nakonec nespĺnila základní požadavek, a tím byly slibované finanční rámce koncepcí. Proto většina z nich nebyla plně realizována. Doufejme, že dnes po zkušenostech s ruskou agresí na Ukrajině budou vlády věnovat armádě a jejímu rozvoji více pozornosti.

Armáda je už z podstaty trochu svět sám pro sebe, ukrytý před veřejností. Není to problém?

To tak bude vždycky. Když jsme ale nastartovali profesionalizaci, upozorňovali nás Britové, Nizozemci nebo Belgičané, abychom byli opatrní a neodtrhli armádu od společnosti. Varovali před takzvanou divokou profesionalizací, přičemž ideální doba na

profesionalizaci je šest let. Pokud to zkrátíte na tři, máte problém, říkali nám Belgičané. Co se stalo? Samozřejmě jsme stáhli profesionalizaci na tři roky. Mimochodem i proto vznikl koncept aktivní zálohy jako součást profesionální armády. Současně je spojením mezi armádou a společností. Bohužel reforma z roku 2002 aktivní zálohu potlačila, takže se tento projekt rozjel až o několik let později.

Kde vidíte českou armádu za dalších třicet let?

Věřím, že se rychle dotáhne technologická obměna. A myslím, že se začne přibližovat schopnostem jednotlivých členských armád NATO, že budou spolu velmi úzce kompatibilní. Česká armáda bude v této komunitě armád států NATO patřit sice ne k největším, ale určitě k těm nejlépe vybaveným a vycvičeným armádám.

1.12.2002 - 28.2.2007

1. prosince 2002 – 28. února 2007

Generál Pavel Štefka se ujal funkce náčelníka Generálního štábu bezprostředně po skončení pražského summitu NATO, který rozhodl o transformaci struktur Aliance (mimo jiné i o vytvoření sil rychlého nasazení). Vedle toho se Generální štáb musel vypořádat s omezenými financemi, což si vyžádalo úpravy reformy ozbrojených sil. Snížil se počet operačně-taktických velitelství z pěti na dvě, došlo k vytvoření společných sil (pozemní síly, vzdušné síly, specializované síly) a sil podpory a výcviku.

Cílový početní stav Armády České republiky byl snížen na 26 200 vojáků a 8 800 občanských zaměstnanců a současně se také urychlil přechod na profesionální armádu (od 1. ledna 2005). Přes všechna tato omezení zůstal zachován hlavní cíl reformy, tedy zvýšení bojeschopnosti ozbrojených sil při zajištění obrany státu. Éra generála Štefky je spjata i s dalším zlomovým okamžikem v novodobých dějinách České republiky – vstupem do Evropské unie 1. května 2004.

Jednotky české armády se zapojily také do operací v Iráku. Od března do května 2003 byl v Kuvajtu a později i na iráckém území nasazen 1. česko-slovenský prapor radiační, chemické a biologické ochrany, který následně vystřídala 7. polní nemocnice působící v irácké Basře. V prosinci 2003 odcestoval do Iráku kontingent Vojenské policie, jenž se podílel na výcviku místních bezpečnostních složek v Policejní akademii v Az-Zubayru a na místních policejních stanicích.

PAVEL ŠTEFKA

Armádní generál Ing. Pavel Štefka

* 15. září 1954, Ruda nad Moravou

Vzdělání:

1973	Vojenské gymnázium, Opava (ukončení)
1973–1977	Vysoká vojenská škola pozemního vojska, Vyškov
1982–1985	Akademie generálního štábu polských ozbrojených sil, postgraduální studium, Varšava (Polsko)
1994	European Business School, Praha a Mannheim (SRN)
1998–1999	Národní vysoká válečná škola (National War College), Washington (USA)

Průběh vojenské kariéry:

1977–1981	velitel roty, od roku 1979 náčelník štábu praporu a později zástupce náčelníka štábu motostřeleckého pluku, Michalovce
1981	důstojník operační správy velitelství Východního vojenského okruhu
1985–1986	zástupce náčelníka operačního oddělení tankové divize, Topolčany
1985–1990	náčelník štábu a později velitel motostřeleckého pluku, Bratislava, a dále náčelník operačního oddělení tankové divize
1991–1993	vysokoškolský pedagog na Vojenské akademii, Brno
1994–1996	velitel mechanizované brigády, Brno
1996–1997	zástupce velitele armádního sboru, Olomouc
1999–2000	náčelník štábu velitelství Pozemních sil AČR, Olomouc
2000–2002	náčelník operační sekce Generálního štábu Armády České republiky
1. 12. 2002 – 28. 2. 2007	náčelník Generálního štábu Armády České republiky
8. 5. 2006	jmenován do hodnosti armádního generála
2007	ukončení vojenské služby

Další kariéra:

2007 – dosud	expert ve firmách obranného průmyslu
--------------	--------------------------------------

Vyznamenání:

Záslužný kříž ministra obrany České republiky I., II., III. stupně
Medaile Armády České republiky III. stupně
Medaile Za službu vlasti
Medaile NATO Za službu pro mír a svobodu
Pamětní medaile ministra obrany Slovenské republiky I. stupně (Slovensko)
Zlatá medaile polské armády, Medaile Pro Memoria (Polsko)
Řád záslužné legie (USA)
Řád čestné legie (Francie)
Řád vojenského hrdinství – stupeň velkodůstojník (Rumunsko)
Medaile Osamělé hvězdy za zásluhy (USA, Texas)

Vytvářeli jsme armádu o čtyřech „M“: malou, moderní, mladou a mobilní

Naše schůzka se odehrála na jednom z bývalých pracovišť generála Pavla Štefky – na Ministerstvu obrany. Přišel v dobré náladě, vtipkoval už s dozorcím na hlavní bráně a také naše povídání na vážná témata občas odlehčil nějakou úsměvnou historkou – třeba o tom, jak si ho v davu politických a vojenských představitelů NATO našel americký prezident George Bush, aby mu potřásl rukou a prohodil s ním pár slov. Na naše setkání zároveň přišel skvěle připravený, předem si udělal poznámky, aby nezapomněl na nic podstatného ze své vojenské kariéry.

Generál Štefka od mládí sportoval, vedl aktivní život, což mu zůstalo i poté, co skončil v čele Generálního štábu. Nemohl nic nedělat. Působil v soukromém sektoru, byl ředitelem pro mezinárodní obranný program ve společnosti Tatra a působil ve vedení dalších firem a organizací.

Proč jste se rozhodl vstoupit do armády?

Spousta lidí si myslí, že jsem chtěl být od mládí generálem, ale tak to není. Do armády jsem se dostal přes sport. Odjakživa jsem sportoval, hrál jsem převážně fotbal a hokej v Rudě nad Moravou na Šumpersku. V mládí jsem fandil Dukle. Vybral jsem si ji proto, že kdysi dávno vyhrála první fotbalovou ligu. Fotbalová Dukla fungovala na Vojenském gymnáziu Jana Žižky v Opavě. Proto jsem se rozhodl, že půjdu hrát fotbal právě do Dukly. Samozřejmě to byla nereálná představa, ale tak jsem to měl v hlavě nastavené. Nastoupil jsem do Opavy na vojenské gymnázium, vedle fotbalu se tam hrál volejbal, na který jsem se také dal. Právě s volejbalovým týmem se nám podařilo probojovat do druhé nejvyšší dorostenecké ligy. Pak už mě ale čekala maturita, a moje cesta se ubírala jinam. Každopádně se mi splnil sen, hrál jsem fotbal za Duklu. Když jsem dostal první dres, dokonce jsem v něm spal.

Jak to s vámi bylo po maturitě?

Podal jsem si přihlášku na Fakultu tělesné výchovy a sportu v Praze, na vojenskou tělovýchovu. Hlásili jsme se tam od nás dva. Jenže kolega byl kandidátem KSČ a já ne, takže se tam dostal jenom on. A tak jsem šel na Vysokou vojenskou školu pozemního vojska do Vyškova. Po jejím dokončení jsem odešel nejdál, jak jen to šlo – do slovenských Michalovců. To bylo v roce 1977. Byl jsem přidělený jako velitel k motostřelecké rotě, která ale ještě fyzicky neexistovala. Byla to sedmá rota jako z toho slavného francouzského filmu Kam se poděla sedmá rota. Tak jsem ji vybudoval. Byla to poddůstojnická škola pro řidiče, velitele družstev, střelce-operátory bojových vozidel pěchoty. Pluk byl vybaven jako jeden z prvních v armádě touto moderní technikou. Já a mí spolužáci jsme se s ní

Náčelník Generálního štábu AČR generál Pavel Štefka (vlevo) vyznamenal na pražském Vítkově vojenské policisty, kteří se vrátili z mise v Iráku (říjen 2004).

seznamovali už ve škole, takže jsme byli docela dobře připraveni. První rok mé služby probíhala u útvaru takzvaná výzva, takže jsme měli pořádný „záhul“ – cvičilo se den a noc. Výzva byla soutěž mezi útvary armády. Vyzyvatel musel splnit úkoly ve všech oblastech na výbornou. Následně jsem prošel dalšími funkcemi, začátkem osmdesátých let jsem sloužil například na velitelství Východního vojenského okruhu.

Také jste studoval Akademii generálního štábu polských ozbrojených sil ve Varšavě. Tehdy jezdili důstojníci studovat do Sovětského svazu, ale do Polska? Jak jste se tam dostal?

Měl jsem podanou přihlášku na Vojenskou akademii do Brna, ale mezitím byl v Polsku po nepokojích s opozičním hnutím Solidarita vyhlášen výjimečný stav a mnohým českým studentům se tam nechtělo. Dostal jsem úkol, abych místo do Brna jel do Varšavy, kde jsem strávil následující tři roky. Vystudoval jsem s vyznamenáním, musím se pochlubit, že mé jméno bylo uvedeno na tabuli cti. Odtamtud jsem odešel k tankové divizi, která sídlila ve slovenských Topoľčanech, ale dělal jsem spíše kancelářskou práci, což mě moc nebavilo, chtěl jsem k výcviku. Požádal jsem o přeložení k motostřeleckému pluku do Bratislavy, kde jsem byl ustanoven do funkce náčelníka štábu pluku, a potom jsem se stal velitelem pluku. Tam jsem mimochodem absolvoval další výzvu.

V Bratislavě jste byl i v době, kdy se rozdělovala republika.

Rozhodovali jsme se s manželkou, co dál. I když nám na Slovensku vlastně nic nechybělo, nakonec padla volba na Českou republiku. Nastoupil jsem na Vojenskou akademii v Brně na katedru velení vojsk a štábní služby. Práce mi vyhovovala, byla to operační oblast, kterou jsem dobře znal. Učil jsem tam tři roky. Přístup studentů ale nebyl podle mých představ, proto jsem se rozhodl odejít. Mezitím se začala reorganizovat armáda, v Brně vznikla 6. mechanizovaná brigáda, kam jsem byl převelen a po čase jsem se stal jejím velitelem. Následně jsem byl jmenován zástupcem velitele 2. armádního sboru v Olomouci, odkud jsem odešel na kurz angličtiny v Komorním Hrádku. To byl vlastně prvopočátek mé další kariéry.

Ano, koncem devadesátých let jste byl náčelníkem štábu Velitelství pozemních sil v Olomouci, ale také jste studoval ve Spojených státech. Jak to tehdy vlastně bylo?

Byl jsem vyslán na jazykový kurz do Texasu s tím, že nastoupím na Národní válečnou vysokou školu – National War College – ve Washingtonu. Studium trvalo jedenáct měsíců. Po jeho skončení jsem se vrátil ke 2. armádnímu sboru do Olomouce. Na jaře v roce 2000 jsem už zamířil na Generální štáb, kde jsem se stal zástupcem a potom náčelníkem operační sekce.

Nebyla to vaše jediná zahraniční škola, už v roce 1994 jste absolvoval European Business School. Tu jste si vybral sám?

Školu jsem navštěvoval v rámci zvyšování kvalifikace. Měla sídlo v Mannheimu, ale pobočku v Praze. Dostal jsem nabídku, kterou jsem přijal, i když výuka probíhala každou sobotu a neděli. Takže jsem jezdil z Moravy do Prahy a potom se zase vracel. Pracovní týden jsem trávil v Brně a víkend v Praze, trvalo to celý rok. Škola předávala německé zkušenosti, získané vědomosti byly velmi prospěšné pro mou další praxi. Pomohlo mi to hlavně v managementu, v oblasti vojenského velení a řízení. Učili nás

Slavný pilot z druhé světové války generál František Peřina (vlevo) oslavil v roce 2006 v rodných Morkůvkách na Břeclavsku 95. narozeniny. Poblahopřát mu přišel i náčelník Generálního štábu AČR generál Pavel Štefka (duben 2006).

špičkoví manažeři z Německa, ale také ze Škodovky, z Vítkovic, prostě z velkých firem. Tehdy to byl u nás hodně nový studijní obor.

To je zajímavé, že civilní sektor učil vojáky.

Tak to bylo vždycky. Vojáci nikdy nestudovali jen na vojenských školách. Problematika ozbrojených složek je velmi obsáhlá, proto vojáci navštěvují i různé civilní školy.

Za vaší éry se odehrálo několik významných událostí včetně druhé války v Zálivu nebo ukončení vojenské základní služby či pořízení stíhaček Gripen, což pokládám za jeden ze symbolů moderní, profesionální armády. Souhlasíte?

To je pravda, ale musíme to dát do potřebného kontextu. V té době začala reforma ozbrojených sil České republiky. Cílem bylo vytvořit armádu o čtyřech „M“: malou, moderní, mladou a mobilní. Ministerstvu obrany byl zkrácen rozpočet kvůli povodním. Proto se muselo přistoupit k reformě ozbrojených sil. Jedním z cílů bylo dosažení počátečních operačních schopností koncem roku 2006, což jsme skutečně splnili. Šlo o komplexní reformu. Měnili jsme více než třicet oblastí, rušili více než stovku posádek. Část jednotek byla ještě ve staré organizační struktuře, část se právě měnila a další část už byla v nové organizační struktuře. A do toho všeho se ještě reformovala velitelství

všech složek armády včetně Generálního štábu. V praxi to byl takový manažerský oříšek. Materiál na nákladních autech, který jsme museli přesunout, by vytvořil kolonu dlouhou z Prahy až do Brna. Kdo u toho nebyl, asi si těžko představit, co všechno to znamenalo. Snižoval se rozpočet, současně byly připravené akvizice na dopravní i stíhací letadla, na vrtulníky, na kolové obrněné transportéry, na nákladní auta, logistiku a podobně. Tyto akvizice nebylo reálně uskutečnit pro nedostatek finančních prostředků, když téměř sedmdesát procent rozpočtu šlo na běžný provoz a na mandatorní výdaje. Prostředky na investice téměř nebyly. Ostatně kvůli tomu se spustila reforma ozbrojených sil. Realizovali jsme obrovské množství modernizačních projektů a k tomu řešili množství dalších úkolů. S blížícím se termínem vzniku plně profesionální armády – leden 2005 – se stále více branců snažilo vyhnout vojenské základní službě. Lobbovali u poslanců, kteří se pak obraceli na nás – řešil jsem to snad každý den.

Je dobře, že skončila vojenská základní služba a vznikla profesionální, byť malá armáda?

Vojenská základní služba trvala půl roku a byly tendence ji zkrátit až na tři měsíce, což už byl úplný nesmysl. Branci nechtěli na vojnu, jejich rodiče byli také proti, k tomu se přidávali politici, prostě všeobecná nechuť, která vyplynula z polistopadového vývoje. Vojenská základní služba už byla tak krátká, že smysl skutečně téměř ztratila. Trvala jen půl roku, takže mladý muž nastoupil k útvaru a vzápětí byl propuštěn do zálohy. V prvních šesti týdnech absolvoval základní výcvik, následně odešel do kurzu, nebo poddůstojnické školy, vrátil se k útvaru a záhy jeho služba skončila. A navíc to bylo finančně nákladné. A tak se přešlo na profesionální armádu. Z tohoto hlediska je to správné. Je tu ale ještě jiná věc, což nyní připomínají i někteří politici: branná příprava obyvatelstva. Ta totiž zcela zmizela. Lidé si z ní dělali legraci, když vzpomínali, jak se s maskou a igelitovými sáčky na rukách připravovali na jaderný úder. Možná to opravdu vypadalo směšně, ale branná příprava alespoň něco naučila. Ostatně poté, co Rusko napadlo Ukrajinu, se znovu ozvaly hlasy, že by se měla obnovit vojenská základní služba. Můj názor je, že alespoň nějaké základy by se ve školách učit měly. Škola má připravit člověka na život. Když to shrnu: profesionální armáda s dobrou brannou přípravou obyvatelstva dává smysl pro případ, že by přišly horší časy. A nemusí to být hned válka, ale třeba chemická havárie, dlouhodobé nepříznivé situace, kdy by domácnosti byly bez vody a elektřiny, nebo rozsáhlé povodně. Ale vojenskou základní službu už bych neobnovoval. Výborným doplňkem profesionální armády je aktivní záloha a na tom je třeba stavět.

Pokud se po letech ohlédnete za tím vším, co jste musel zvládnout, co se vám vybaví v první řadě?

Dostali jsme úkol od vlády dosáhnout ke konci roku 2006 počátečních operačních schopností. K tomu směřovaly všechny kroky, všechna opatření. Na velitelském shromáždění v listopadu 2006 jsem skutečně panu prezidentovi republiky předával dokument o dosažení počátečních operačních schopností. Úkol jsme zvládli. Bylo to ale opravdu díky neskutečnému úsilí všech. V zahraničních misích jsme si vybudovali pověst spolehlivého partnera. Vedlo to k tomu, že náš speciální útvar z Prostějova měl podřízenou americkou jednotku, což bylo do té doby něco neobvyklého. Je třeba připomenout, že jsme tehdy vstupovali do Evropské unie, což také představovalo obrovské množství práce. A do toho všeho jsme ještě plnili úkoly v rámci integrovaného

záchranného systému. Díky tomu armáda získala v České republice velmi dobré jméno. Začínali jsme někde nad čtyřiceti procenty důvěryhodnosti, a když jsem odcházel z čela Generálního štábu, bylo to třiašedesát procent. To také o něčem svědčí. Plnili jsme nejenom vojenské úkoly. Rád bych připomněl hnutí Na vlastních nohou – Stonožka, které založila Češka žijící v Norsku Běla Jensen. Je to dobrovolná humanitární a mírová organizace, s níž spolupracují tisíce dětí a stovky učitelů nejen v České republice, ale i v dalších evropských zemích a také v zahraničí. Hnutí má své patrony mezi českými i zahraničními osobnostmi, zapojil se také náš Generální štáb. Opravovali jsme například školy na Balkáně, hloubili studny nebo vozili do škol učební pomůcky a počítače, například do Iráku.

Česká armáda se na misích osvědčila, že?

Ano, tehdy jsme měli v misích téměř 1 500 vojáků, kteří se museli průběžně měnit, takzvaně rotovat. Měli jsme vojáky na Balkáně, předtím byli chemici v Kuvajtu a potom se zahajovaly mise v Afghánistánu. Dnes posílají vláda a parlament naše vojáky do různých koutů světa, ale tenkrát jsme nejdříve trávili noci v Poslanecké sněmovně a s Ministerstvem zahraničních věcí poslancům sáhodlouze vysvětlovali, že členství v NATO představuje také určité povinnosti a že účast na zahraničních operacích je pro přípravu vojáků ideální. Nikdy se voják nepřipraví tak, jako když je v reálné bojové situaci. Po návratu má voják spoustu zkušeností, je sebejistý. Také práce štábů se zlepšuje, když se musí v operaci naučit koordinovat svou činnost se zahraničními štáby a jednotkami. Při přípravě akvizic má armáda mnohem lepší představu, co přesně pro plnění úkolů potřebuje. Mise jsou pro českou armádu jednoznačně pozitivní. A platí to i přesto, že někteří čeští vojáci při plnění svých povinností v misích zahynuli.

Předpokládám, že kladně budete hodnotit také to, že Česká republika vstoupila do Severoatlantické aliance.

Určitě. Shodou okolností jsem byl v té době na vojenské škole ve Washingtonu. Ale to s vaší otázkou nesouvisí. Jsme malý stát, máme malou armádu. Malý člověk musí mít většího kamaráda, který mu pomůže, když bude zle. To je NATO. Sami nejsme schopni se bránit. Potřebovali jsme se odtrhnout od Východu, abychom už nebyli vazalové Sovětského svazu, a současně jsme potřebovali nové spolehlivé spojence, takže vstup do Aliance byl logickým důsledkem naší polistopadové politiky.

Za vaší éry se také začalo řešit možné vybudování amerického, respektive aliančního radaru v Brdech.

Byla to spíše politická otázka, technicky to nebyl problém. Radar ve vojenském újezdu Brdy společně s raketami v Polsku se měl stát součástí protiraketové obrany v Evropě. Mezi USA a ČR probíhaly konzultace o jeho umístění. Později USA od záměru na vybudování základny ustoupily. Tato problematika rozdělovala politickou scénu i veřejnost. Osobně jsem se zúčastnil akcí v mnoha městech k objasnění významu protiraketové obrany. Jednání skončila za vlády prezidenta Obamy i kvůli odporu Ruska.

Měla by být na českém území nějaká základna NATO?

Domnívám se, že to v současné době není nutné. Opatření přijatá velením NATO k posílení východního křídla Aliance a rozmístění vojsk podél celé hranice s Ruskem je postačující. K dalšímu posílení jednotek může dojít ve velmi krátké době. My se musíme

soustředit na zajištění veškerých potřeb přesunujících se vojsk NATO – takzvaného HNS (Host Nation Support – Zabezpečení hostitelským státem). Máme připravena letiště a základny pro přijetí aliančních letadel a vojsk. Jako smysluplnou vidím možnost vybudování logistické základny pro potřeby zásobování aliančních vojsk.

Obdržel jste pěknou řádku vyznamenání, dokonce i dvě americká: Řád záslužné legie a medaili Osamělé hvězdy za zásluhy. Za co jste je dostal?

Osamělá hvězda se uděluje v Texasu. Před vstupem do NATO a vlastně i později byla naším partnerem Texaská národní garda. Jezdili jsme k nim, oni zase k nám, dlouho jsme spolupracovali. Šéf Texaské národní gardy ocenil mě a mé zástupce. Řád záslužné legie jsem dostal od amerického prezidenta George Bushe za spolupráci se Spojenými státy v rámci NATO. Bylo to při oficiální návštěvě v Pentagonu. S prezidentem Bushem jsem se při různých aliančních akcích setkával často. Vzpomínám na jedno setkání prezidentů zemí Severoatlantické aliance ve Slovinsku, kterého jsem se také zúčastnil. Stáli jsme tam před zahájením, přicházely další delegace takovým špalírem. Najednou se blížili američtí představitelé v čele právě s Bushem. Když mě zahlédl, zastavil se, rozhrnul dav, podal mi ruku, zeptal se mě, jak se mám, a šel dál. Pak se mě členové naší delegace

Náčelník Generálního štábu AČR generál Pavel Štefka se svým slovenským protějškem generálem Milanem Cerovským před přehlídkou čestné stráže v Bratislavě na začátku jeho pracovní návštěvy Slovenska (duben 2004)

a moji zahraniční kolegové ptali: „Cože, ty se znáš osobně s Bushem?“ A já v nadsázce odpovídal: „Ano, znám.“ Potkal jsem se ale také s dalšími světovými politiky a státníky. To vyplývá z funkce náčelníka Generálního štábu.

Byl jste také vyznamenán francouzským Řádem čestné legie. Jaký má pro vás význam a jak vzpomínáte na spolupráci s francouzskou armádou?

Řád čestné legie je jedním z nejvyšších ocenění, které může voják obdržet. Řád založil sám Napoleon Bonaparte v roce 1802 a je nejvyšším francouzským státním vyznamenáním. Další komentář není asi potřeba. S francouzskou armádou jsem začal spolupracovat ve funkci velitele 6. mechanizované brigády v roce 1994. Měli jsme vynikající spolupráci s partnerskou 10. tankovou divizí z Besanconu. V té době jsme získávali poznatky a zkušenosti od francouzských kolegů zejména z oblasti zabezpečení života vojsk a výcviku. Průzkumná jednotka a vojska mechanizovaného praporu se účastnila společných cvičení. Velmi prospěšné bylo cvičení v zimních podmínkách v Alpách a také cvičení s jejich cizineckou legií. Když jste potom viděl výcvik našich jednotek v domácích podmínkách, ihned bylo patrné, kdo se těchto cvičení zúčastnil. Tak významné to pro nás bylo. Budovali jsme novou armádu, připravovali se na vstup do NATO a informace od armád NATO byly pro nás velmi důležité a nenahraditelné. Mnohé z nových poznatků jsme potom zaváděli do praxe u našich jednotek, i když mnohdy neodpovídaly tehdy zavedené praxi a předpisům.

Náčelník Generálního štábu AČR generál Pavel Štefka oceňuje příslušníky 4. česko-slovenského praporu v misi KFOR při návštěvě základny v Kosovu (únor 2004).

Svou armádní kariéru jste začínal ve Varšavské smlouvě a ukončil v NATO. Jak byste to porovnal?

Vysvětlím to na jednoduchém příkladu. Když jsme coby vojáci poprvé po sametové revoluci přijeli na Západ, okamžitě jsme s tamními vojáky našli společnou řeč. Zatímco politici se dohadují, vojáci si hned rozumějí, armády dělají stejnou práci, ať jsou odkudkoli. Samozřejmě že ve Varšavské smlouvě bylo velení naprosto striktní, všichni měli stejnou výzbroj, v NATO jsou vztahy mezi jednotlivými státy volnější, je to více demokratické, nikdo nikomu nic nenařizuje, ale máte určité úkoly, a jak je splníte, je váš problém.

Jaký jste byl voják?

Vždycky jsem byl přísný sám k sobě a stejný jsem byl i vůči svým podřízeným. Do armády mě přivedl sport, byl jsem nesmírně zarputilý. Tohle pedantství a přesné plnění úkolů mi zůstalo. Byl jsem zvyklý daný úkol plnit a dotáhnout ho do konce. To ale vyžaduje enormní úsilí, jednotlivé drobné kroky, z nichž se celý úspěch skládá.

Jak se česká armáda za posledních třicet let proměnila?

Za stěžejní pokládám vstup do NATO a přechod na profesionální armádu. Za ty roky se neuvěřitelně změnila výzbroj, která je mnohem sofistikovanější, což vyžaduje i dokonalejší výcvik. Důležité jsou také zahraniční mise, do nichž naši vojáci jezdí. Dohromady to vytváří celek, který je schopen plnit zadané úkoly. Máme vynikající armádu složenou z odborně připravených, fyzicky a psychicky zdatných profesionálů.

Kde vidíte českou armádu za dalších třicet let?

Představy existují a nebudou daleko od reality. Podstatná je vize, obdobná, jako byla ta naše do roku 2030. Nyní je zapotřebí mít vizi dejme tomu do roku 2050. Vyhodnotit situaci, stanovit si dlouhodobé, střednědobé a krátkodobé cíle. Jestli v té době bude převažovat automatizace, je zapotřebí se tomu přizpůsobit a pomalu se začít připravovat – nezastupitelnou úlohu zde má školství. Možná to nebude daleko od různých sci-fi filmů, které se dnes promítají. I tak si myslím, že přes všechny technické a technologické vymoženosti bude základem armády stále člověk-voják. Bude to zase o lidech v úzkém spojení s moderní technikou.

1.3.2007 – 30.6.2012

1. března 2007 – 30. června 2012

I v průběhu působení generála Vlastimila Picka ve funkci náčelníka Generálního štábu AČR byli do protiteroristické operace Trvalá svoboda v Afghánistánu opět nasazeni příslušníci 601. skupiny speciálních sil z Prostějova. Navázali na své první nasazení v operaci v roce 2004, kdy se jí zúčastnilo 111 vojáků, a na druhý kontingent, který působil v Afghánistánu v roce 2006 a tvořilo ho 120 osob. Jejich úkolem bylo provádění především speciálního průzkumu a úderných operací malého rozsahu. Příslušníci 601. skupiny speciálních sil v počtu 100 osob byli v Afghánistánu nasazeni od května 2008 do prosince 2009.

V srpnu 2003 převzalo NATO zodpovědnost za misi ISAF v Afghánistánu, do které se Armáda České republiky zapojila jak na velitelství mise, tak i kontingentem na mezinárodním letišti v Kábulu. Působení české armády v Afghánistánu pokračovalo i v následujících letech. V červnu 2008 vyhověla Česká republika žádosti nizozemské vlády a vyslala osmdesátičlenný kontingent k ochraně nizozemského úkolového uskupení v provincii Uruzgán.

Od května 2007 do června 2008 byl na území afghánské provincie Helmand nasazen v rámci mise ISAF kontingent Útvaru speciálních operací Vojenské policie (SOG), který zde plnil zvláštní úkoly při ochraně důležitých osob, záchraně rukojmích a zásazích proti pachatelům trestné činnosti a nelegálním ozbrojeným silám.

Od ledna 2007 do června 2008 působil v Iráku stočlenný kontingent Armády ČR, který zajišťoval ostrahu a ochranu britské základny na letišti v Basře. Pět příslušníků české armády působilo jako poradci při výcviku iráckých bezpečnostních složek.

V březnu 2008 zahájil v afghánské provincii Lógar svou činnost samostatný provinční rekonstrukční tým České republiky, jehož úkolem byla podpora ústřední vlády v provincii a pomoc při zajišťování bezpečného prostředí pro rekonstrukci země. Skládal se z vojenské a civilní části. Civilní část tvořili experti, kteří udržovali kontakty s místním obyvatelstvem, navrhovali rozvojové projekty a dohlíželi na jejich realizaci. Bezpečnost těchto expertů zajišťovala vojenská část provinčního rekonstrukčního týmu.

Od května do září 2009 zajišťovala Česká republika v rámci mise Baltic Air Policing čtveřici letounů JAS-39C Gripen bezpečnost vzdušného prostoru nad územím Estonska, Litvy a Lotyšska. Příslušníci kontingentu české armády byli dislokováni na litevské letecké základně Šiauliai a ve Středisku řízení a uvědomování v Karmelavě.

V závěru roku 2009 se Armáda České republiky dočkala moderního kolového obrněného transportéru Pandur II 8×8. Celkem bylo objednáno 107 vozidel v šesti modifikacích. Z toho je 72 standardní bojové vozidlo pěchoty, následuje jedenáct vozidel velitele roty, osm průzkumných strojů s lokátorem a osm bez lokátoru, čtyři ženijní a čtyři zdravotnické transportéry. Všechny pandury jsou vybaveny vyspělými senzory pro sledování bojiště a vedení palby, moderními komunikačními prostředky a prvky ochrany.

Od prosince 2009 působila dva roky v rámci operace ISAF na předsunuté operační základně koaličních sil NATO Šarana v afghánské provincii Paktika vrtulníková jednotka české armády (pod označením Task Force Hippo). Vyzbrojena byla třemi modernizovanými vrtulníky Mi-171Š a jejím hlavním úkolem byla přeprava osob a nákladů koaličních jednotek, především Regionálního velitelství ISAF Východ.

Příletem poslední části úkolového uskupení české armády KFOR začátkem listopadu 2011 z Kosova do České republiky byla po dvanácti letech ukončena tato do té doby nejdelší mise v dějinách naší armády. Jejím hlavním cílem byla snaha přispět k vytvoření a udržování bezpečného prostředí, jež by umožnilo pokračování mírového procesu a demokratického vývoje Kosova bez potřeby budoucí přítomnosti mnohonárodních vojenských jednotek. Dalšími důležitými úkoly byla podpora mise OSN UNMIK v Kosovu a mise Evropské unie EULEX. K jejich naplnění přispěli příslušníci Armády České republiky výraznou měrou.

V polovině prosince 2010 zahájila v afghánské provincii Wardak činnost 1. česká jednotka OMLT (Operational Mentoring and Liaison Team – Operační styčný a poradní tým) ISAF, jejímž hlavním úkolem bylo cvičit, školit a pomáhat při plánování velení a řízení pěší jednotky o síle praporu Afghánské národní armády. Do dubna 2013 se ve Wardaku vystřídalo celkem pět jednotek české armády s tímto posláním.

VLASTIMIL PICEK

Armádní generál Ing. Vlastimil Pícek

* 25. října 1956, Turnov

Vzdělání:

1975	Vojenská střední odborná škola, Nové Mesto nad Váhom
1978–1982	Vojenská akademie (od roku 1978 interní studium, od roku 1982 studium vojenského zpravodajství), Brno
1993	České vysoké učení technické, postgraduální studium, Praha
1997	Vyšší akademický kurz Generálního štábu, Vojenská akademie, Brno

Průběh vojenské kariéry:

1975–1978	starší rádiový mechanik u spojovacího střediska
1983–1986	zástupce velitele praporu pro technické věci
1986–1989	starší důstojník velitelství protivzdušné obrany státu (PVOS), Stará Boleslav
1989–1993	náčelník skupiny velitelství letectva a PVOS, Stará Boleslav
1993–1994	náčelník spojovacího vojska velitelství sboru protivzdušné obrany, Stará Boleslav
1994–1995	náčelník oddělení odboru spojovacího vojska Generálního štábu AČR
1995–1997	zástupce náčelníka, od 1996 náčelník spojovacího vojska Generálního štábu AČR
1997–2000	náčelník odboru operačně-taktických systémů velení a řízení Generálního štábu AČR
2000–2001	náčelník sekce velení a řízení Generálního štábu – náčelník spojovacího vojska AČR
2001–2003	náčelník sekce velení a řízení Generálního štábu – bezpečnostní ředitel MO
2003–2007	náčelník Vojenské kanceláře prezidenta republiky
1. 3. 2007 – 30. 6. 2012	náčelník Generálního štábu Armády České republiky
28. 10. 2009	jmenován do hodnosti armádního generála
2012	ukončení vojenské služby

Další kariéra:

2012–2013	první náměstek ministra obrany
2013–2014	ministr obrany
2014–2022	starosta města Brandýs nad Labem – Stará Boleslav

Vyznamenání:

Záslužný kříž ministra obrany České republiky I., II., III. stupně
Medaile Armády České republiky III. stupně
Medaile Za službu vlasti
Vyznamenání za zásluhy o obranu vlasti
Čestný pamětní odznak Za službu v mírové operaci na Balkáně
Medaile 50 let NATO
Čestný pamětní odznak AČR Přemysla Otakara II., krále železného a zlatého
Komandér řádu Čestné legie (Francie)

Nemůžeme být jen lehká expediční armáda, musíme dokázat bránit i naše území

Není moc lidí v republice, kteří toho mají v profesním životě, ale i ve velké a malé politice za sebou tolik jako právě Vlastimil Píček. V armádě prošel mnoha funkcemi, dosáhl až na funkci nejvyšší, když byl jmenován náčelníkem Generálního štábu Armády České republiky. Mezitím si ještě „odskočil“ na Hrad, kde prezidentovi republiky Václavu Klausovi dělal náčelníka jeho vojenské kanceláře. Stal se ministrem obrany, byť za vládního politika se nikdy nepovažoval, spíš za odborného úředníka.

Na rozhovor jsme se ale setkali na radnici v Brandýse nad Labem – Staré Boleslavi, kde byl v roce 2014 zvolen starostou. Ostatně s tímto městem je spojen i profesně, sloužil zde u jednotky protivzdušné obrany. Na tamní radnici zanechal svou stopu rovněž Píčekův předchůdce v čele Generálního štábu Jiří Nekvasil, který byl brandýsko-boleslavským místostarostou. Generál Píček si udělal čas, i když měl kolem jednání zastupitelstva zrovna hodně nabitý diář. Odpovídal ochotně a otevřeně.

V armádě jste v sedmdesátých letech začínal jako rádiový mechanik. Byl to nějaký váš koníček, který vás přivedl mezi vojáky?

Ano, byl to jeden z důvodů a možná i dokonce ten hlavní. Vždycky mě bavila komunikační spojovací technika. Proto jsem se v roce 1971 po skončení základní školní docházky rozhodl jít na Vojenskou střední odbornou školu do Nového Mesta nad Váhom, kde se spojařina studovala. Mé první umístění bylo v litoměřické posádce. Dokonce si dodnes pamatuji i číslo toho útvaru: 3524. Nastoupil jsem tam do spojovací dílny na pozici radiomechanika. V armádě jsem skutečně začal od píky.

Co konkrétně vaše funkce obnášela? Servisoval jste rádiovou techniku?

Ano, radiopřijímače, vysílačky a další komunikační systémy, které se v dané době používaly v armádě. Pracoval jsem tam čtyři roky, než jsem šel na vysokou vojenskou školu, kde jsem se dál vzdělával ve svém oboru.

Ve vašem profesním životopise se spojení „spojovací vojsko“ opakuje několikrát. Postupoval jste hierarchicky od funkce k funkci. Nikdy jste nelitoval toho, že jste se upsal armádě?

Ne, nikdy. Vždycky mě práce v armádě bavila. Už od útlého mládí jsem chtěl být vojákem. Velkou roli u mě hrála právě ta odbornost. Ne že by se na civilních školách spojovací a komunikační techniky nevyučovaly, ale armáda byla v té době přece jen o něco dál, i technologicky.

Součástí návštěvy náčelníka Generálního štábu AČR generála Vlastimila Pícka na mezinárodní základně KAIA v Kábulu bylo kromě setkání s českými lékaři, chemiky a příslušníky vrtulníkové jednotky také jednání s veliteli operace ISAF a s civilními představiteli NATO v Afghánistánu (květen 2011).

Výstavbou úkolového uskupení armád států Visegrádské čtyřky se zabývalo jednání náčelníků generálních štábů zemí V4 v roce 2012. Náčelník Generálního štábu AČR generál Vlastimil Pícek se loučí s náčelníkem Generálního štábu Ozbrojených sil Slovenské republiky generálem Peterem Vojtekem (duben 2012).

Od roku 2005 je armáda plně profesionální. Je dobře, že se tento krok udělal?

Myslím, že to bylo jediné možné, a tedy správné rozhodnutí. I v době, kdy jsem byl náčelníkem Generálního štábu, se opět křísila otázka zavedení vojenské základní služby. I z ekonomického hlediska je lepší profesionální armáda. Ano, říkalo se, že mladí kluci v armádě dospěli. Technologický trend jde ale neuvěřitelně rychle dopředu, takže není šance, aby se voják v základní službě, který napřed musí absolvovat ještě základní výcvik, naučil ovládat příslušné zbraňové systémy v tak krátké době. To prostě není reálné. Proto je profesionální armáda jediná správná cesta.

V době, kdy končila vojenská základní služba a začínala plně profesionální armáda, jste byl v poměrně vysoké funkci. Byl jste náčelníkem Vojenské kanceláře prezidenta republiky v prvním volebním období Václava Klause. Jak se člověk stane vojenským náčelníkem na Hradě?

Ve Vojenské kanceláři prezidenta republiky přede mnou působil generál Ladislav Tomeček, který odcházel do důchodu. Nastupující prezident republiky Václav Klaus si na Pražském hradě vybíral nový tým. Pokud si dobře vzpomínám, ta nabídka přišla od Ministerstva obrany, ale byl jsem jen jedním z adeptů. Přišel jsem na pohovor k panu prezidentu Klausovi a ten si vybral mě.

Co funkce náčelníka Vojenské kanceláře prezidenta republiky obnáší? Co všechno musí řešit?

Kancelář zajišťuje všechny náležitosti, které souvisejí s tím, že hlava státu je vrchním velitelem ozbrojených sil České republiky. Vedle politicko-armádních otázek pracuje vojenský náčelník trochu jako prezidentův poradce. Má na starosti i Hradní stráž a další záležitosti. Například zajišťuje úkoly související s ústavní pravomocí prezidenta republiky jmenovat generály, rektory a profesory vysokých vojenských škol. Připravuje podklady pro udělování a propůjčování státních vyznamenání, podílí se na vyřizování stížností a podnětů, které směřují na prezidenta republiky jako vrchního velitele ozbrojených sil nebo na vojenskou kancelář. Nebo například zpracovává návrhy rozkazů prezidenta republiky.

V roce 2007 jste se stal náčelníkem Generálního štábu, navrhnul vás tehdejší ministr obrany Jiří Šedivý.

Ano, dostal jsem doporučení od tehdejšího ministra obrany Jiřího Šedivého, který později působil například jako velvyslanec České republiky při NATO. A taky mě podpořila vláda Mirka Topolánka.

Náčelník Generálního štábu Ozbrojených sil Švédska generál Sverker Göranson (vlevo) přijal v roce 2011 pozvání náčelníka Generálního štábu AČR generála Vlastimila Pícky k návštěvě České republiky (listopad 2011).

Jednou z věcí, které jste ve své éře řešil, byl plánovaný americký, respektive alianční radar v Brdech, ze kterého nakonec sešlo. Jak na to vyjednávání, jestli se radarová základna vybuduje, nebo nevybuduje, vzpomínáte?

Jako voják jsem samozřejmě podporoval, aby radar v Brdech, které tehdy ještě byly vojenským prostorem, stál. Radar měl být aliančním prvkem, monitorovat vzdušnou situaci pro potřeby jednotlivých států NATO i pro potřeby protivzdušné obrany našeho státu. Dokonce jsem se podílel na výběru vhodného místa, kde by se radar mohl instalovat. Ale byla to otázka vysoké politiky a jako voják jsem to samozřejmě respektoval.

Když to nevyšlo s radarem, neměla by být na českém území vybudována jiná základna NATO nebo Spojených států? Třeba symbolická.

Musely by se zvážít všechny okolnosti. Ale můj názor je, že už patříme mezi starší členy Aliance, naše armáda se osvědčila, takže bychom se neměli bát mít na našem území zastoupení mezinárodní jednotky. Úmyslně hovořím o mezinárodní jednotce, a nikoli o americké. Za současné mezinárodní situace bych se tomu rozhodně nebránil.

Když se vrátíme ještě o několik let nazpátek, je dobře, že Česká republika vstoupila do Severoatlantické aliance?

Myslím, že to byl velmi správný krok. Po listopadu 1989 začala postupná transformace, přičemž jsme se měli od koho učit – například od Britů, kteří byli před naším vstupem naši mentoři. Učili jsme se také od dalších armád, zdokonalovali se důstojníci i poddůstojnický sbor. Období přípravy na vstup do NATO pomohlo nepochybně celé armádě.

Co to přineslo vám osobně?

I pro mě to byla ohromná škola. Před naším vstupem do Severoatlantické aliance jsem už působil na Generálním štábu, stručně řečeno jako spojař. Když jsme se připravovali na vstup do NATO, zajišťovala se vzájemná kompatibilita zbraní a zbraňových systémů a další techniky, mimo jiné proto, abychom si při spolupráci rozuměli. A vyměňovali jsme si své zkušenosti a názory.

Za vašeho působení v čele Generálního štábu byla jedna z nejdůležitějších věcí, která se řešila, takzvaná Bílá kniha. Tedy dokument, který popisoval, jak by měly Ministerstvo obrany a Armáda České republiky fungovat v budoucnosti.

Pracovalo na ní poměrně hodně důstojníků a dalších odborníků. Byla to vize, strategie do budoucna. Nešlo jenom o vojenskou část ministerstva, ale i o civilní. Pro armádu z toho vzniklo ohromné vodítko, kudy se dál ubírat. Neříkám, že se všechno podařilo, zvláště proto, že ekonomická situace po roce 2007 nebyla vůbec dobrá, nastoupila ekonomická krize, což znamenalo rovněž naši armádu. Nejenže se opoždily některé projekty, ale musely se také redukovat početní stavy, reorganizovala se rovněž velitelství. Víím, že to tehdy mnozí důstojníci velmi těžko nesli, ale nedostatek finančních prostředků nás k tomu donutil. Jinak to nešlo. Odešli bohužel i někteří dobří vojáci. Peníze pro armádu jsou ale potřeba. Víím, že například desítky miliard korun na nová bojová vozidla pěchoty jsou ohromné peníze, ale armáda těžkou techniku prostě potřebuje. Nikdy jsme neřekli, že budeme jenom expediční armáda s lehkými zbraněmi. Musíme chránit také naše území, přičemž bez adekvátní techniky se neobejdeme.

Bílá kniha ovšem posléze upozorňovala na nedostatek vojáků, do plného stavu chybělo několik tisíc lidí. O tom se mluví dlouhodobě, že je zapotřebí armádu posílit.

Ano, začalo se to ale více řešit až ke konci mého období, kdy zase přibývaly peníze do kapitoly rozpočtu Ministerstva obrany, obnovily se aktivity na podporu náboru. Početní stavy se nám dařilo navyšovat, i když jsme samozřejmě naráželi na žadatele, kteří bohužel nesplňovali fyzické testy nebo psychotesty. Byl jsem tenkrát docela rozčarován, že mladí lidé jsou na tom takhle špatně.

Když se zpětně podíváte na své působení v čele Generálního štábu, co se vám ještě vybaví za důležité úkoly, které jste museli řešit?

Jednou ze zásadních věcí bylo zabezpečení vojáků v zahraničních operacích. V jednu dobu jsme měli v zahraničí více než tisíc vojáků, což bylo velmi náročné na organizaci.

Byl jste jedním z náčelníků Generálního štábu, který nezapomínal na válečné veterány, ať už z druhé světové války nebo z poměrně nedávných zahraničních operací.

Myslím, že si to všichni tito lidé zaslouží, válečných veteránů bychom si měli vážit. Určitě by měli předávat zkušenosti svým nástupcům.

Náčelník Generálního štábu AČR generál Vlastimil Pícek (zleva), ministr obrany ČR Alexandr Vondra a velitel sil KFOR generál Erhard Bühler na společné tiskové konferenci v Prištině na závěr jednání českých představitelů s velením KFOR (září 2010)

Je dobře, že se čeští vojáci účastní zahraničních misí?

Jsem přesvědčený o tom, že pokud jsme členy obranné aliance, nemůžeme se jen nechat vézt a sbírat si z našeho členství jen smetanu. Když přijde politické rozhodnutí, když je to z bezpečnostních a dalších důvodů zapotřebí, naši vojáci – stejně jako armády jiných členských států – do takových zahraničních operací prostě patří. Čeští vojáci si svým nasazením vydobyli velmi dobrou pozici a pověst. Vždycky jsme si vedli dobře a našimi aliančními spojenci jsme byli hodnoceni jako spolehlivý partner. Na misích ale bohužel také umírali naši vojáci. To bylo vždycky smutné.

Poté, co jste skončil na Generálním štábu, jste byl dokonce nedlouhou dobu ministrem obrany...

To byla taková „brigáda“, která netrvala ani rok, navíc ve dvou vládách – napřed v Nečasově kabinetu a pak v Rusnokově úřednické vládě. Předtím jsem byl asi půl roku náměstkem ministra obrany. Rychle se v té době měnili ministři. Když padla vláda Petra Nečase, jmenoval prezident republiky Miloš Zeman úřednický kabinet Jiřího Rusnoka a zároveň mě oslovil, jestli bych nechtěl pokračovat. Nic jsem proti tomu neměl, nestydím se za to, i když politické názory jsou na to různé. Cítil jsem se jako úředník i v Nečasově kabinetu.

Ještě si to tedy shrneme: napřed jste byl náčelníkem Vojenské kanceláře prezidenta republiky, pak náčelníkem Generálního štábu a následně ministrem obrany. Pokládáte to za svou životní výhodu?

Každá funkce byla ohromnou školou, kde jsem získal spoustu praktických vědomostí, například s fungováním státního aparátu. Když jsem na krátkou dobu nastoupil do ministerské funkce, nečinilo mi to žádné problémy. Myslím, že vojáci byli také rádi, že ministrem byl někdo, kdo z toho prostředí vyrostl. Mezi civilní a vojenskou částí nebyly žádné příkopy.

Ale nakonec jste přešel do komunální politiky, v roce 2014 jste se stal starostou Brandýsa nad Labem – Staré Boleslavi. To se vám nepochybně také hodily zkušenosti ze státní správy.

Přesně tak. Když jsem začátkem roku 2014 opustil místo ministra, působil jsem nějaký čas jako interní poradce prezidenta republiky Miloše Zemana. Potom mě v Brandýse oslovilo pár známých, a jelikož jsme nebyli spokojeni s tehdejší garniturou na radnici, založili jsme lokální politické hnutí a v komunálních volbách jsme uspěli, dostali jsme docela hodně hlasů. Ale rozhodně jsem nenastupoval na radnici s tím, že znám všechny základy obecní politiky. Rok jsem se musel učit, protože komunální politika je úplně něco jiného než ta velká. Přinesl jsem si ale poznatky z řízení lidí, z přístupu ke spolupracovníkům. Díky svým zkušenostem z vysoké politiky a z pražských institucí jsem našemu městu, doufám, hodně pomohl. Myslím, že jsme udělali hodně práce.

Vaše politická dráha je do značné míry unikátní. Zatímco jiní politici začínali v komunální politice a postupně stoupali výš, vy jste to vzal opačně.

Říkala mi to samozřejmě spousta lidí. A strašně se divili, když jsem skončil jako náčelník Generálního štábu a potom jako ministr obrany, že se chci angažovat v komunální politice. Odpovídal jsem jim, že se nám i v komunální politice povedla spousta věcí, které jsou jasně vidět – když se nám podařilo něco nového postavit nebo opravit.

Někdy dokonce tvrdím, že je horší starostovat než ministrovat. Tady ve městě jste k lidem mnohem blíže než na ministerstvu, zvláště na Ministerstvu obrany. Nikdy jsem toho ale nelitoval, že jsem šel do komunálu. Ostatně v roce 2018 jsme kandidovali znovu a opět jsme vyhráli, to je vlastně důkaz, že jsme skutečně něco dokázali.

Jak se vypořádáváte s tím, že jste byl dlouhé roky vojákem a že se o rozkazech nediskutovalo, ale plnily se? V civilním sektoru a zvláště na komunální úrovni to tak ale nefunguje.

Z ryze vojenského prostředí jsem odcházel v roce 2003, když jsem šel pracovat na Pražský hrad. Ačkoliv jsem coby náčelník Vojenské kanceláře prezidenta republiky chodil oblečený v uniformě, už jsem více přičichnul k civilnímu životu. Pak jsem nastoupil jako náčelník na Generální štáb, ale díky přechozí zkušenosti z civilu jsem už na tuto práci měl jiný náhled, než kdybych tam byl šel z kontinuální armádní kariéry.

Vy jste dokonce ještě jako voják studoval na začátku devadesátých let na Českém vysokém učení technickém v Praze, tedy na civilní škole. Jak jste se tam dostal?

V armádě se tehdy zaváděla nová digitální technika, a to se zase nevyučovalo na vojenské univerzitě. Proto tenkrát Ministerstvo obrany rozhodlo, že zaplatí

Náčelník Generálního štábu AČR generál Vlastimil Píček sleduje navádění bezpilotního průzkumného prostředku Raven při výcviku 5. kontingentu provinčního rekonstrukčního týmu AČR na Libavě před nasazením v misi ISAF v Afghánistánu (prosinec 2009).

Vlastimil Pícek se věnoval v mládí veslování. Když se po čtyřiceti letech posadil na vltavské loděnici Dukly Praha do dvojskiifu s mistrem světa na skiifu nadporučíkem Ondřejem Synkem, bylo zřejmé, že veslování se nezapomíná (září 2011).

postgraduální kurz několika důstojníkům. Zase to byla ohromná zkušenost studovat na civilní škole.

Jak se armáda změnila za posledních třicet let?

Změnila se opravdu hodně a stále se mění. Je to živý organismus. Hlavní velký přelom byl nepochybně vstup do NATO. To byl velký přerod z východního myšlení na západní principy a postupy, které jsou běžné v aliančních armádách. Jen si třeba vezměte, kolik důstojníků a poddůstojníků vystudovalo prestižní školy ve Spojených státech, Velké Británii nebo ve Francii. Z vlastní zkušenosti, jak jsem z pozice náčelníka Generálního štábu měl možnost vidět naše vojáky v zahraničí, mohu říct, že jsme se nikdy neměli za co stydět.

A kde bude česká armáda za dalších třicet let?

To je samozřejmě otázka. Nevíme, jak se bude vyvíjet situace ve světě. Pokud to vezmu po praktické stránce zbraňových systémů a technologií, budeme zase někde úplně jinde. Možná budou letadla létat bez pilotů. Všechno bude automatizováno. Na druhou stranu nelze nikdy zapomenout na vojáka, na pěšáka, který stejně musí na dané teritorium šlápnout. Můžeme mít supertechniku, ale lidský faktor tam bude zapotřebí i nadále.

1.7.2012 – 30.4.2015

1. července 2012 – 30. dubna 2015

V roce 2012 se Armáda České republiky musela vypořádat s výraznou redukcí finančních prostředků, která si vyžádala snížení počtu vojáků a civilních zaměstnanců, ale i racionalizaci struktury. Výsledkem byla nová Obranná strategie ČR schválená vládou v září 2012. V roce 2013 se změnila dosavadní struktura velení a řízení z třístupňové na dvoustupňovou. Od července 2013 vznikla nová malá velitelství pozemních a vzdušných sil. Z části dosavadních sil podpory a sekcí Generálního štábu vznikly čtyři nové agentury: logistiky, komunikačních a informačních systémů, personalistiky a vojenského zdravotnictví. Vedle toho od prosince 2013 přešly brigády druhů vojsk na plukovní organizační strukturu, což také vedlo k dalším úsporám.

Od září 2012 do ledna 2013 se Česká republika podruhé zapojila čtyřmi letouny JAS-39 Gripen do operace Baltic Air Policing, tedy do střežení vzdušného prostoru a teritoriálních vod pobaltských států Litvy, Lotyšska a Estonska. Jádrem kontingentu, který opět působil z letecké základny Šiaulai v Litvě, bylo složeno z příslušníků 211. taktické letky.

V srpnu 2012 zahájila své působení na americké základně Shank v afghánské provincii Lógar již desátá jednotka PRT ISAF, jejíž jádrem tentokrát tvořili příslušníci 74. lehkého motorizovaného praporu z Bučovic. Jejimi základními prvky byl štáb, lehká a mechanizovaná rota a rota logistiky zahrnující mimo jiné i tým pro likvidaci nevybuchlé munice a výbušnin. Zařazena byla rovněž výcviková a poradní skupina Vojenské policie určená k podpoře výcviku Afghánské národní policie.

V polovině března 2013 se Česká republika na základě požadavku malijské vlády a na základě rezoluce Rady bezpečnosti OSN zapojila do výcvikové mise Evropské unie EUTM v Mali, jejímž cílem bylo pomoci při výstavbě a výcviku jednotek malijské armády. Česká jednotka zajišťovala ochranu velitelství mise EU v hlavním městě Bamaku, doprovázela osoby a konvoje a část příslušníků se na základně Koulikoro zapojilo do výcviku malijských vojáků.

Od 18. do 26. června 2014 se ve vojenském újezdu Hradiště v Doupovských horách uskutečnilo cvičení Strong Campaigner 2014, kterého se zúčastnilo bezmála pět tisíc vojáků, více než tisíc kusů techniky včetně tanků, obrněných vozidel a vrtulníků. Šlo o druhé největší vojenské manévry od vzniku České republiky.

Dne 8. července 2014 v ranních hodinách zaútočil poblíž základny Bagrám v afghánské provincii Parwan na příslušníky české patroly sebevražedný atentátník. Následkem výbuchu utrpěli čtyři vojáci smrtelná zranění. Pátý z nich byl zraněn těžce, ale nakonec také on, i přes veškerou snahu lékařů, svým zraněním 14. července 2014 podlehl.

Dne 20. září 2014 byl na zasedání Vojenského výboru Severoatlantické aliance v litevském Vilniusu do funkce předsedy tohoto významného orgánu zvolen náčelník českého Generálního štábu generál Petr Pavel. Stal se tak vůbec prvním zástupcem nových aliančních zemí, jenž byl v tajné volbě zvolen do této významné pozice. Předseda výboru je nejen nejvyšší vojenskou autoritou NATO, ale současně i vojenským poradcem generálního tajemníka Aliance.

Od října do prosince 2014 zajišťovaly letouny JAS-39 Gripen vzdušných sil české armády v rámci mise Air Policing Iceland vzdušný prostor severského ostrovního státu. Do operace na Islandu bylo nasazeno pět letounů a italský tanker KC-767. Kontingent tvořili příslušníci 211. taktické letky 21. základny taktického letectva a působil z letiště Keflavík.

PETR PAVEL

Armádní generál Ing. Petr Pavel

* 1. listopadu 1961, Planá

Vzdělání:

1975–1979	Vojenské gymnázium, Opava
1979–1983	Vysoká vojenská škola pozemního vojska, obor průzkumný, Vyškov
1988–1991	3leté postgraduální studium zpravodajského směru Vojenská akademie Brno a Zpravodajský institut Praha
1992	Kurz strategického zpravodajství, Washington (USA)
1995	Vysoká štábní škola (Staff College), kurz pro vyšší důstojníky, Camberley (Velká Británie)
2005–2006	Královská akademie obranných studií, Londýn (Velká Británie)

Průběh vojenské kariéry:

1983–1985	velitel průzkumné čety
1985–1988	velitel průzkumné roty
1991–1993	funkce u zpravodajské sekce GŠ, mise UNPROFOR
1993–1994	zástupce vojenského představitele ČR při NATO a EU, Belgie
1994–1997	funkce u vojenského zpravodajství
1997–1999	velitel brigády speciálních sil, Prostějov
1999–2002	vojenský asistent ředitele pro vedení operací na spojeneckém velitelství AFNORTH, Brunssum (Nizozemsko)
2002	zástupce velitele mechanizované divize, Brno
2002–2003	velitel specializovaných sil
2003	příslušník štábu amerického velitelství CENTCOM pro operaci Enduring Freedom, Tampa (USA), Katar
2003–2005	zástupce velitele společných sil – velitel specializovaných sil
2005–2007	zástupce ředitele sekce rozvoje druhů sil – operační sekce MO, ředitel operačního odboru
2007–2009	zástupce vojenského představitele ČR při EU, Brusel (Belgie)
2010–2011	národní vojenský představitel ČR na vrchním velitelství spojeneckých vojsk v Evropě (SHAPE), Mons (Belgie)
2011–2012	zástupce náčelníka Generálního štábu – náčelník štábu
1. 7. 2012 – 30. 4. 2015	náčelník Generálního štábu AČR
8. 5. 2014	jmenován do hodnosti armádního generála
2015–2018	předseda vojenského výboru NATO, Brusel (Belgie)
2018	ukončení vojenské služby

Další kariéra:

2018 – dosud	aktivní v politickém, občanském a veřejném životě
--------------	---

Vyznamenání:

Medaile Za hrdinství – státní vyznamenání	Medaile Za službu v zahraničí Bojová mise III. stupně
Záslužný kříž ministra obrany ČR II. stupně	Kříž za vojenskou chrabrost s bronzovou hvězdou (Francie)
Medaile Armády České republiky I. stupně	Národní řád za zásluhy (Francie)
Řád čestné legie (Francie)	Řád záslužné legie, komadér (USA)
Medaile Za službu v zahraničí Kuvajt III. stupně	Řád královské koruny (Belgie)

NATO je pro nás jednoznačně jediná možnost, jak žít v bezpečném prostředí

S generálem Petrem Pavlem jsme se setkali v jedné literární kavárně na pražském Václavském náměstí. Jeho asistentka předem upozorňovala na přesně stanovený čas našeho rozhovoru. Pavel byl uprostřed intenzivní přípravy na svou prezidentskou kampaň a čas měl rozdělený po hodinách. Dorazil na čas. Na hodinky se nedíval, nespokojil se se stručnými odpověďmi, snažil se zařadit své myšlenky do širšího kontextu.

Byl velmi otevřený, upřímný a příjemný. Vlastně stále stejný jako před lety, když jsem s ním poprvé dělal velký rozhovor do jednoho celostátního časopisu. Tehdy ale byl ještě v uniformě, bylo to krátce před tím, co mu měl vypršet mandát předsedy vojenského výboru NATO. To, že byl do této funkce v roce 2015 zvolen právě český voják, je jedním z nejvýznamnějších úspěchů novodobé české armády. „Byla to obrovská škola, která mi toho hodně dala,” vzpomínal na toto období svého profesního života.

Váš otec byl vojákem z povolání, takže bylo o vaší kariéře v uniformě předem rozhodnuto?

Vůbec ne. Táta to nechal zcela na mně. Uniformu jsem doma samozřejmě vídal, ale ne zase tolik, protože otec býval často pryč. To už je takový úděl vojáků. Pro mě bylo docela těžké se v mládí zorientovat, co chci vlastně dělat. Byl jsem hyperaktivní dítě, takže mě bavilo všechno a nic. U ničeho jsem dlouho nevydržel. Pokud mě něco nadchlo, bylo to sportování. Hrál jsem hokej za žáčky v Kladně, pak jsem dělal sportovní gymnastiku. Když jsem byl v osmé třídě, měli jsme možnost jít na gymnázium bez absolvování devítky. To mi přišlo hrozně atraktivní. No, a dříve, než přišli náboráři z civilního gymnázia, přišli ti z toho vojenského. Slibovali hory doly, pokud šlo o sportovní vyžití. Připadlo mi to dobrodružné. Takže mé armádní začátky nebyly cílevědomé, ale spíše o pocitu dobrodružství, o tom, že budu daleko od domova, že se budu věnovat sportům, které mě bavily. To ostatní přišlo až mnohem později.

Nelitoval jste někdy později, že jste si vybral právě vojenskou kariéru?

Litoval, samozřejmě že ano. A vícekrát. Když jsem byl na gymnáziu a později na vysoké škole, setkal jsem se s věcmi, které tehdy v armádě byly celkem běžné. Občas nedostatek kompetence u některých důstojníků, občas prosazování rozkazů bez ohledu na to, jestli dávaly smysl, nebo nikoli. Těžko jsem se s tím vyrovnával. Měl jsem nutkání

Náčelník Generálního štábu AČR generál Petr Pavel v doprovodu předsedy vlády ČR Petra Nečase na návštěvě 10. kontingentu provinčního rekonstrukčního týmu AČR v misi ISAF v Afghánistánu (září 2012)

Od března 2013 čeští vojáci zabezpečovali v misi EUTM v Mali ostrahu velitelství výcvikové mise, doprovody osob a konvojů. Náčelník Generálního štábu AČR generál Petr Pavel jednal v Mali s velitelem výcvikové mise EUTM generálem Francoisem Lecointrem (červen 2013).

z armády utéct. Tehdy mi otec, nikoli jako voják, ale jako táta, řekl, že před překážkami se neutíká, protože když si na to člověk zvykne, bude to dělat pořád. A že všelijaké překážky jsou všude, v každé práci. Že je třeba to překousnout, najít si to, co člověka bude bavit, a pak se toho držet. A tak jsem si našel, co mě opravdu bavilo: byli to výsadkáři. Dal jsem si cíl opravdu hodně vysoko. A nebyli to vlastně jen výsadkáři, chtěl jsem se dostat ke speciální jednotce. Stejně jako dnes, i tehdy byla v armádě jen jedna – v Prostějově a výběr byl poměrně tvrdý. Tento cíl mě pak hodně motivoval.

V čem byl výběr tak tvrdý?

Základem byl prospěch ve škole. Pokud jste neměl dobré výsledky, nebyl jste mezi nejlepšími, vůbec nemělo smysl se ke speciálům hlásit. Přísné byly také fyzické předpoklady. A pak také odhodlání vydržet, tedy vydržet velkou zátěž. Nás pár spolužáků z vysoké školy, kteří jsme sitem výběru prošli, muselo absolvovat asi šestitýdenní doplňující výcvik, kde jsme dostali hodně zabrat. Na základě výsledků jsme pak byli zařazováni k jednotkám v rámci pluku. Jen připomenu, že speciální síly mají tři hlavní úkoly: hloubkový průzkum, pak různé diverzní akce, léčky, přepady, a třetím úkolem je takzvaná vojenská asistence, tedy spolupráce s přátelsky nakloněnými silami na nepřátelském území. Byla to práce, která nikdy nebyla podle nějaké šablony, všechno se vždycky musí řešit originálně, znovu. Jakékoli sklouznutí k rutině by představovalo cestu k neúspěchu a zničení. Nepřítel vyzoruje vaše návyky, postupy a pak vás snadno dostane. Pokud

každý úkol plníte jinak, těžko se na to reaguje. Navíc jde o malé jednotky, u kterých se hodně dbá na flexibilitu. Speciální síly v mnoha ohledech naplňovaly mou představu o tom, proč vůbec být v armádě.

Po listopadu 1989 jste byl na studijních pobytech ve Velké Británii ve Vysoké štábní škole v Camberley a v Královské akademii obranných studií v Londýně. V čem jste viděl největší rozdíly v porovnání s českým vojenským školstvím?

Studoval jsem vojenskou vysokou školu ve Vyškově za bývalého režimu, což opravdu nebylo zrovna podle mého gusta. Pak jsem byl ještě na tříletém postgraduálním studiu na Vojenské akademii v Brně, kde jsem v listopadu 1989 zažil politický přelom. Tam už byla přece jen o něco vyšší úroveň než ve Vyškově. Když jsem pak poprvé studoval v zahraničí, byl to nejprve krátký tříměsíční kurz ve Spojených státech. Tam se mi opravdu hodně otevřely oči. Tenkrát jsme profesně stále ještě byli jednou nohou v minulém režimu. A já jsem poprvé v životě vyjel na Západ, a hned přímo do Spojených států, do hlavního města Washingtonu, a přímo do centra americké vojenské zpravodajské služby. Až pak jsem byl ve zmiňované škole v Camberley a pak v Londýně. Oba studijní pobyty pro mě byly mimořádně podnětné v tom, že britský vzdělávací systém dbal mnohem víc na jiné formy učení než na mentorování, které jsem znal od nás. Říkali nám, že jejich systém je rozdělený na tři stejné díly: první třetina je ta, co nás naučí škola. Druhá, co se naučíme my sami od sebe, protože všichni už máme za sebou nějakou

Generál Jaroslav Klemeš (uprostřed), jeden z výsadkářů, kteří byli v letech 2. světové války vycvičeni ve Velké Británii a vysazeni v okupované vlasti s bojovými úkoly, na oslavě svých 93. narozenin s náčelníkem Generálního štábu AČR generálem Petrem Pavlem (vpravo) a velitelem 4. brigády rychlého nasazení plukovníkem gšt. Miroslavem Hlaváčem (únor 2015).

profesní kariéru a můžeme si předávat zkušenosti. A třetí část jsou kontakty, které tady získáme a které nás budou provázet po zbytek kariéry. Měli naprostou pravdu. Stále jsem v kontaktu s některými lidmi, kteří se mezitím stali generály nebo admirály ve svých armádách, případně to jsou špičkoví manažeři nebo politici.

K čemu jsou takové kontakty dobré?

Říkali nám tehdy, že mohou nastat situace, kdy se naše země dostanou do nějakých těžkostí. A fakt, že si budete moci navzájem zavolat, oslovit se křestním jménem, zeptat se na zdraví manželky a dětí, a pak v úplně jiné atmosféře, než kdybyste se neznali, probrat konkrétní problém, může pomoci například tomu, že naše země nevstoupí do války. Mohu potvrdit, že jsem díky takovým kontaktům skutečně vyřešil nemálo záležitostí, byť nešlo nikdy přímo o válku.

Vypráví se o vás několik legend, ta první je, že jste se už jako voják předlistopadové Československé lidové armády učil anglicky tak, že jste po kapsách pořádně nosil papírky s anglickými slovíčky. A při každé příležitosti je vytáhnul a šprtal se. Je to pravda?

Nebyla to jenom anglická slovíčka. Kdysi jsem takto nosil i ruská nebo německá a později, po anglických, také francouzská slovíčka. Kterýkoli jazyk jsem se učil, tak jsem si ho takto vizualizoval a zjednodušoval. Psal jsem si ale třeba i nepravidelná slovesa a další základní gramatické jevy. A skutečně jsem je měl pořád po kapsách. Maminka pracovala v podniku výpočetní techniky a nosila domů děrné štítky. Akorát se vešly do kapsy. Vytahoval jsem je třeba i v době, kdy jsme měli při výcviku chvilku pauzu. Bavilo mě to a trénoval jsem si fotografickou paměť.

A po listopadu 1989 jste měl oproti mnoha jiným velký náskok.

Před listopadem 1989 se mně kamarádi v dobrém smáli, někteří mi s jistotou dávkou uštěpačnosti říkali, proč vůbec ztrácím čas s něčím, co mi k ničemu nebude. Odpovídal jsem, že mě to prostě baví. Nejen proto, že se naučím cizí jazyk, ale skutečně jsem to vnímal jako okénko do světa. A když se po listopadu 1989 otevřely možnosti jezdit na studia nebo výměnné pobyty na Západ, najednou se ukázalo, že nemáme dostatek lidí, kteří by uměli anglicky nebo jinou řeč. Já jsem si už před listopadem udělal zkoušku z angličtiny na úrovni státnice, takže jsem měl splněno, když mnozí teprve stáli na startovní čáře.

Druhá legendární historka se týká operace na Balkáně, při které jste v roce 1993 osvobodili obklíčené francouzské vojáky, kteří se nacházeli ve válečné zóně mezi Chorvaty a Srby. Můžete připomenout, jak se to tehdy odehrálo?

Stalo se to během mírové mise UNPROFOR pod velením a mandátem OSN. Byla to akce, která následně hodně pomohla k reputaci České republiky. Bez rozkazu, dobrovolně jsme ukázali, že jsme vojáci, na které je spolehnutí. Když se francouzští kolegové dostali do potíží mezi bojujícími Chorvaty a Srby, velení mise nám to vzhledem k nebojovému mandátu nemohlo nařídít, pouze požádat. Vzali jsme to jako naprostou samozřejmost. Říkali jsme si, že dneska pomůžeme my někomu, příště zase někdo nám. Při této operaci jsme se dostali do mnoha bojových situací, při nichž jsme ale nesměli ani nemohli bojovat, protože naším úkolem bylo Srby a Chorvaty od sebe oddělovat, nikoli s nimi válčit. Nakonec se nám povedlo francouzské kolegy i nás samotné dostat

do bezpečí. A to přes všechny nepříjemnosti, kdy nás třeba schválně naváděli do minových polí, dostali jsme se do dělostřelecké palby nebo jsme se dočasně sami stali rukojmími. Vysloužili jsme si od francouzské strany velké uznání, někteří z nás dostali i jejich vyznamenání. Ti, kterým jsme pomohli, se nám dodneška ozývají. Francie na lidi, kteří pro ni něco udělali, nezapomíná. Abych byl ale fér, musím říct, že naše dobrovolnická jednotka byla původně československá, proto na akci s námi vyrazili také slovenští vojáci.

Bylo vám při operaci skutečně hodně horko, že to mohlo špatně dopadnout?

Několikrát. Akce trvala asi týden, byla to taková jízda na divoké vodě, kdy nevíte, odkud přijde nějaký problém. Cítil jsem ohromnou odpovědnost za lidi, které jsem tam s sebou měl. Když jsme se nakonec všichni vrátili v pořádku, a dokonce nepřišli ani o žádnou techniku, byla to pro mě obrovská úleva. Považoval jsem to za malý zázrak.

Je dobře, že se česká armáda účastní zahraničních misí?

Naprosto. Není to jen výraz odpovědnosti vůči spojencům, ale také vůči našim občanům. Zahraniční mise jsou prostředkem, jak problém řešit tam, kde vzniká, a nedopustit, aby se dostal až k nám. Pak je tam pochopitelně faktor udržování bojovosti a možnost srovnávání s ostatními. Každá mise s sebou nese také riziko ztráty života, zdraví, techniky. Proto je zapotřebí důkladná příprava a schopnost reagovat na nenadálý vývoj situace. Účast v misích vede k tomu, že ozbrojené síly mají neustále aktuální zkušenost s vedením soudobého konfliktu. V případě, že by se naše země nebo naši spojenci museli bránit napadení, je účast naší armády na misích neocenitelnou zkušeností.

Je nějaká mise, kterou byste vyzdvihnul?

Nepochybně Afghánistán. Nejen že byla nejdlejší, ale také nejrozsáhlejší a do počtu úkolů nejvíce různorodá. Naše armáda plnila úkoly asistenční, ale také bojové, a to v prostředí, které nebylo zrovna přátelské. Nasadili jsme tam také široké spektrum vojenských profesí. Spolupracovali jsme s jinými spojeneckými armádami, mohli jsme si navíc navzájem předávat zkušenosti. Také nás ta mise, bohužel, stála nejvíce životů. Myslím, že i Česká republika na této misi dospěla. Uvědomili jsme si, že to, že u nás žijeme v míru, znamená, že se musí bojovat někde jinde. V době, kdy jsem zastával funkci náčelníka Generálního štábu, jsem byl u všech pohřbů našich padlých vojáků. Viděl jsem, jak se mění atmosféra. Pokud se na začátku mise v Afghánistánu mnozí naši občané vyjadřovali o tomto nasazení velmi nelichotivě, při posledních našich obětech se negativní hlasy objevily jen ojediněle. Mnohem silnější byly hlasy podpory a uznání.

Když se teď zaměříme na vaši éru v čele Generálního štábu, co zpětně pokládáte za nejvýznamnější úkoly, které jste museli řešit?

Byl jsem sice náčelníkem Generálního štábu, ale připadal jsem si spíše jako hasič. Hasič problémů. Stále se snižoval rozpočet a my se museli vyrovnávat s dopady škrtů. Není příjemné, když místo toho, abyste něco budoval, vytvářel, měnil k lepšímu, musíte něco zavírat, rušit nebo omezovat. Byla to mimořádně nevděčná role. Když si vzpomínám, jak jsme bojovali aspoň za zachování některých bojových schopností, protože jsme věděli, že něco obnovovat je nesmírně těžké, na ty nekonečné debaty, připadá mi to dnes jako boj s větrnými mlýny. Zároveň jsme v té době dávali dohromady Bílou

knihu obrany, v níž jsme poprvé zmapovali všechny deficity, rizika, k nimž to povede, a výhledy do budoucna. Byla to velmi cenná zkušenost včetně velmi tvrdých politických jednání o financích. Měli jsme ale i pozitivní výsledky, například první nastavení kariérního řádu. O tom se mluvilo roky, a za mého působení se podařilo uvést ho do praxe. Možná ještě víc si vážím založení Vojenského fondu solidarity, který jsem v jiné podobě poznal v Anglii a který jsme u nás založili spolu s Charitou. Slouží k tomu, aby se z něj rychle a flexibilně hradila pomoc vojákům nebo jejich rodinám v případě ztráty života, při zdravotních problémech nebo při řešení závažných sociálních situací. Když teď vidím, jak se rozrostl a kolika lidem už pomohl, dělá mi to radost. Každý si přeje, aby po něm zůstalo něco pěkného. To úsilí nebylo marné.

Proč je podle vás dobře, že je Česko v NATO?

Vždycky jsem byl zvyklý pracovat v kategorii reálných alternativ. Každá lidská bytost, ale i každý stát má jako jednu ze základních životních potřeb bezpečí. Když se budeme bavit o tom, jaké reálné možnosti měla Česká republika po listopadu 1989 k tomu, aby byla v bezpečí, Severoatlantická aliance byla nejrealističtější varianta. A do dneška nevidím žádnou jinou lepší. Přestože ani v NATO není všechno ideální, je to pro nás jednoznačně jediná možnost, jak být v bezpečném prostředí. Pak je tu ještě jedna věc, o které se moc nemluví, ale s Aliancí souvisí, a to je bezpečnost investic. Když jsme se stali členy NATO, náš rating se zvedl o několik bodů, a výrazně to zvýšilo příliv investic do České republiky. Protože Česko se stalo pro investory bezpečnou zemí. Pro další rozvoj naší

Snímek pořízený na základně vrtulníkového letectva Sedlec-Vícenice u Náměště nad Oslavou v průběhu cvičení Ample Strike 2014, které bylo zaměřeno na součinnost pozemních a vzdušných sil. V popředí náčelník Generálního štábu AČR generál Petr Pavel (vpravo) a generál Frank Gorenc z velitelství vzdušných sil NATO (září 2014).

Při povodních na Císařském ostrově v Praze v roce 2013 pomáhali s likvidací následků také ženisté. Členové krizového štábu Městské části Praha 7 ocenili práci vojáků při návštěvě ministra obrany Vlastimila Picka (druhý zleva) a náčelníka Generálního štábu AČR generála Petra Pavla v místě nasazení (červen 2013).

armády je rovněž prospěšné, že může v Alianci sdílet poznatky a porovnávat zkušenosti. Izolovaná armáda, i když se bude snažit sebevíc, nebude nikdy dostatečně dobrá. Pokud se může s někým stále porovnávat, být v prostředí třiceti armád, získávat nové zkušenosti, vyhýbat se slepým uličkám, výrazně to zefektivňuje výdaje na obranu. Na naší armádě se to určitě ukázalo.

Měla by být na českém území základna NATO, třeba prostřednictvím americké armády?

Tato otázka má dvě roviny. První je politická. Mít na svém území základnu pod vlajkou NATO nebo pod vlajkou nejsilnějšího spojence, tedy Spojených států, je politický úspěch. Je to známka stability a dobrých vztahů. Přináší to nejen politické výhody, ale také ekonomické. Druhá rovina je bezpečnostní. Když zhodnocením bezpečnostní situace dojdeme k závěru, že k posílení obranyschopnosti země potřebujeme další síly mimo vlastní armádu, je to naprosto legitimní základ pro jednání s našimi spojenci o jejich přítomnosti na našem území. Osobně si myslím, že v současnosti nejsme tím nejohroženějším státem. Spíše bych viděl úlohu České republiky jako tranzitní země, přičemž bychom se měli soustředit na co nejkvalitnější poskytnutí podpory všem spojeneckým silám, které budou přes naše území přesunovány.

Když se rozhodovalo o tom, že budete předsedou vojenského výboru NATO, bylo výhodou, že jste byl před lety vojákem Varšavské smlouvy, že v tom hrála svou roli politika, jakési gesto směrem k novým aliančním členům?

V NATO tohle nikdo nikdy neřešil. V okamžiku, kdy jsme se stali členy Aliance, brali nás jako plnohodnotné členy. To, že jsme byli členy Varšavské smlouvy, mnozí brali tak, že máme lepší vhléd do ruského uvažování. Několikrát se mi stalo, že se mě kolegové ptali, proč Rusové udělali zrovna to či ono nebo jaká bude jejich reakce, když uděláme to, nebo ono. Nikdy se mi nestalo, že by se na nás dívali jako na členy druhé kategorie, protože jsme před lety patřili do druhého bloku. V armádách to funguje tak, že vojáci se na svého protivníka nikdy nedívají jako na „třetího nepřítele“. Jsou to soupeři na druhé straně hřiště. Když jsem se o tom bavil s Němci, Brity, Američany nebo Francouzi, nikdy jsem se neseťkal s tím, že by u nich panovala jakákoli ideologická nenávisť nebo předpojatost. Spíše si z toho častokrát dělali legraci, co všechno oni věděli o nás a co všechno jsme zase věděli my o nich.

Jaká to pro vás byla zkušenost, co jste si z toho odnesl?

Byla to naprosto unikátní zkušenost. Předsedáte třiceti zemím s naprosto odlišnou národní agendou, s odlišnou historií, s odlišným přístupem k řešení problémů a vy musíte opustit to, že velíte, ale uvědomíte si, že musíte najít konsenzus. Častokrát mají tato rozhodnutí přesah do politiky nebo akademické sféry. Během svého předsednictví

Náčelník Generálního štábu AČR generál Petr Pavel v rozhovoru s velitelem 4. brigády rychlého nasazení plukovníkem Miroslavem Hlaváčem (vlevo) při certifikačním cvičení Strong Campaigner ve vojenském prostoru Hradiště (červen 2014)

jsem navštívil téměř všechny členské země a velkou část partnerských zemí. V každé zemi mi menší část programu zabíralo jednání s vojáky a větší část s politiky a dalšími významnými osobnostmi. Přitom nejednáte sám za sebe, ale zastupujete třicet zemí. Takže si musíte skoro u každého slova rozmyslet, jestli se jím nemůžete někoho dotknout, jestli skutečně říkáte to, na čem se všichni shodli. Byla to obrovská škola, která mi toho hodně dala. Svou funkci jsem bral také jako privilegium, které mi umožnilo se dostat i tam, kam bych se jinak nikdy nepodíval. Ať už to byly jaderné ponorky, letecké základny, sklady jaderných zbraní nebo královské paláce a některé kulturní památky. A ještě mi lidi okolo rádi všechno vysvětlili a podali všechny informace.

Co byla z vašeho pohledu nejdůležitější věc, kterou jste v čele vojenského výboru NATO musel řešit?

Určitě vztah s Ruskem. Bylo to krátce po anexi Krymu, pokračovala ruská podpora separatistických republik na Ukrajině i v Gruzii, vztahy s Moskvou byly na bodu mrazu. Má základní pozice tehdy byla, že s Ruskem nemusíme souhlasit, ale musíme s ním ve vlastním zájmu komunikovat.

Jste držitelem nejvyššího amerického vyznamenání Záslužné legie. Jak vypadá udělovací ceremonie?

Stručně řečeno: Alenka v říši divů. Říkal jsem tehdejšímu předsedovi sboru náčelníků Josephu Dunfordovi, který mi vyznamenání předával, že jsem si pocit Alenky prožil na stejném místě dvakrát. Během mého prvního studijního pobytu ve Spojených státech

Generál Petr Pavel poprvé řídí jednání Vojenského výboru NATO ve funkci jeho předsedy (červen 2015).

jsem se jel podívat na Arlingtonský národní hřbitov, který je sám o sobě nesmírně působivý. Mezi velkým množstvím bílých křížů si člověk připadá jako v jiném světě. Stál jsem na hřbitově, díval se přes všechny monumenty až na Kapitol a říkal si, jak je to neuvěřitelné, že jsem vůbec tady. Po pětadvaceti letech jsem se ocitnul na stejném místě, už jako čtyřhvězdičkový generál a předseda vojenského výboru NATO jsem přebíral nejvyšší americké vyznamenání. Stála tam dvousetčlenná čestná stráž, v níž byly zastoupeny všechny druhy amerických vojsk. Pálily se čestné salvy. Byl to nesmírně silný zážitek. Cítil jsem se nejen poctěn, ale zároveň v rozpacích, protože takovou ceremonii jsem nečekal. S generálem Dunfordem jsem vycházel velmi dobře. Oceňoval, že jsem dokázal prosadit svůj pohled na řešení problémů, že jsem netrpěl přehnaným respektem k velmoce a choval se vždy jako skutečný partner.

Jak se podle vás změnila česká armáda za třicet let?

Armáda tehdy a nyní jsou dva odlišné světy. Před třiceti lety se teprve rozkoukávala, jak má vypadat armáda demokratického státu, procházela očištným procesem, i komunikace s politickou reprezentací byla v plenkách. Dneska je naprosto standardní armádou, jako v kterékoli jiné členské zemi NATO, i když třeba ještě máme určité mezery ve výzbroji. U některých druhů vojsk se ale můžeme měřit s těmi nejlepšími. Osvědčilo se naše nasazení v misích, jsme spolehlivým partnerem našich spojenců. Když ještě existovala vojenská základní služba, byla dost rozšířená šikana. Při vzniku profesionální armády panovala obava, že nováčci také budou muset projít mazáckým procesem. Jenže ono to funguje úplně jinak. Protože jezdí do misí, potřebují se spolehnout jeden na druhého. Život jednoho mnohdy závisí na druhém. Společná zkušenost, společný osobní prožitek ze zahraničních misí pak vytváří mezi vojáky silná pouta, která často vydrží celý život.

A jak se změní za dalších třicet let?

Pevně doufám, že v tomto trendu bude naše armáda pokračovat a že se v té době už nebudeme bavit o tom, jestli máme, nebo nemáme zastaralou techniku, nebo jestli máme, nebo nemáme dát na armádu nějaké peníze. Obávám se, že za třicet let nebude svět bezpečnější. Ale armádu budeme brát jako garanci naší bezpečnosti, nikoli jako nutné zlo. Veřejnost i politická reprezentace budou věnovat patřičnou pozornost tomu, aby armáda byla v odpovídající velikosti a vybavená tak, aby splnila, co se od ní očekává. Aby o to armáda nemusela bojovat, ale aby to byl standard.

1.5.2015 - 30.6.2018

1. května 2015 – 30. dubna 2018

Při nástupu do funkce náčelníka Generálního štábu si generál Josef Bečvář stanovil jako své priority především nábor kvalitního personálu, navýšení finančních prostředků na obranu a zahájení další fáze přezbrojování Armády České republiky. Vláda vzhledem ke zhoršené bezpečnostní situaci ve světě rozhodla o postupném a výrazném navyšování finančních prostředků na obranu v souladu s novou Konceptí výstavby Armády ČR do roku 2025.

Na jaře 2016 se pod názvem Hradba 2016 uskutečnilo dosud největší cvičení příslušníků aktivní zálohy v novodobé historii Armády ČR. Zahájeno bylo 3. března a skončilo 20. dubna 2016, přičemž bylo povoláno více než 1 100 příslušníků aktivní zálohy ze čtrnácti pěších rot působících při jednotlivých krajských velitelstvích a z jednotky Aktivní zálohy Vojenské policie Olomouc. Cílem cvičení, které se odehrálo ve vojenském prostoru Libavá, bylo prověřit připravenost příslušníků aktivní zálohy k plnění úkolů při operačním nasazení i vyčlenění sil a prostředků pro plnění úkolů Policie České republiky.

Na podzim 2016 působili stíhači z Čáslavi již potřetí na základně Keflavík. Úkolové uskupení Air Policing 2016 střežilo nepřetržitě vzdušný prostor Islandské republiky v rámci integrovaného systému protivzdušné protiraketové obrany států NATO. Při této misi drželi příslušníci Vzdušných sil Armády ČR od 5. října do 1. listopadu 2016 ostrou hotovost 24 hodin denně po sedm dní v týdnu. Mimořádné nároky přitom byly kladeny nejen na personál rozmístěný na Islandu, ale i na příslušníky 21. základny taktického letectva, kteří zůstali na domovské základně v Čáslavi. Úkoly ostré hotovosti totiž musely být plněny na obou místech zároveň. Došlo i k historicky vůbec prvnímu „ostrému“ nasazení letounů JAS-39 Gripen s použitím raket středního doletu.

Od června 2016 do června 2019 působil na základně Balád v Iráku český letecký poradní tým (vždy o síle přibližně třiceti příslušníků), jehož hlavním úkolem byla pomoc při operačním výcviku iráckých pilotů a techniků letounů L-159 ALCA, které Irák zakoupil v České republice v roce 2015. Vedle leteckého poradního týmu zahájil v prosinci 2016 v Iráku činnost i polní chirurgický tým tvořený sedmnácti zdravotníky, kteří byli začleněni do polní nemocnice amerického námořnictva dislokované 70 kilometrů jižně od Mosulu. Jejich úkolem bylo léčení iráckých a koaličních vojáků raněných v bojích s takzvaným Islámským státem, stejně jako pomoc civilním uprchlíkům.

JOSEF BEČVÁŘ

Armádní generál Ing. Josef Bečvář

* 11. srpna 1958, Plzeň

Vzdělání:

1973–1977	Vojenské gymnázium, Moravská Třebová
1977–1981	Vysoká vojenská škola pozemního vojska, obor dělostřelecký, Vyškov
1986–1989	Vojenská akademie Brno, postgraduální studium
1993	informační kurz francouzského četnictva, Melun (Francie)
1998–1999	Vševojsková škola obrany, kurz generálního štábu, Paříž (Francie)

Průběh vojenské kariéry:

1981–1985	velitel palebné čety, později velitel palebné skupiny, zástupce velitele, později velitel palebné baterie u těžké dělostřelecké brigády, Rakovník
1983–1985	starší důstojník správy raketového vojska a dělostřelectva Ministerstva národní obrany
1989–1991	starší důstojník štábu raketového vojska a dělostřelectva tankové divize, Slaný
1991–1993	vedoucí starší důstojník správy Vojenské policie, Praha
1993–1994	zástupce velitele Velitelství Vojenské policie, Praha
1994–1997	ředitel Úřadu Vojenské policie, Praha
1997–2004	náčelník Vojenské policie, Praha
2004–2007	vojenský přidělenec ČR, Francie
2007–2008	ředitel sekce rozvoje druhů sil – operační sekce Ministerstva obrany
2008–2011	zástupce náčelníka Generálního štábu – náčelníka štábu
2011–2014	vojenský přidělenec ČR, Francie
2014–2015	první zástupce náčelníka Generálního štábu AČR
1. 5. 2015 – 30. 4. 2018	náčelník Generálního štábu AČR
8. 5. 2016	jmenován do hodnosti armádního generála
2016	ukončení vojenské služby

Další kariéra:

2016–2022	prezident obchodní společnosti Glomex Military Supplies, od června 2019 viceprezident pro strategické plánování Asociace obranného a bezpečnostního průmyslu České republiky, od roku 2021 předseda představenstva společnosti Zetor Defence
-----------	---

Vyznamenání:

Medaile Za službu vlasti
Medaile Armády České republiky I. stupně
Záslužný kříž ministra obrany ČR I. stupně
Chevalier de la Légion d'Honneur, de Commandeur de l'Ordre National du Merite (Francie)

Děkuji, že jsem mohl prožít podstatnou část svého života v armádě

Koně byli po staletí neodmyslitelnou součástí armády, pak je vystřídala koňská síla pod kapotou vojenských vozidel a další techniky. Generála Josefa Bečváře ale koně provázejí od dětství a jsou jeho velkou zálibou. „*U nás na vesnici se můj děda i táta motali kolem koní, já jsem už jako dítě jezdil na koni, dokonce jsem se zúčastnil parkurových závodů,*“ vzpomínal.

Vztah ke koním ho neopustil ani během vojenské kariéry. „*Svého prvního koně jsem si ale pořídil, až když mi bylo padesát. Koně jsou má radost,*“ svěřil se. V roce 2019 byl Josef Bečvář zvolen prezidentem Jockey Clubu. Viceprezidentem je legendární jezdec Josef Váňa.

„*Jockey Club je nejvyšší autoritou v České republice pro organizaci dostihového sportu a pro chov anglického plnokrevníka, který byl vyšlechtěn pro rychlost, pro rovinové dostihy,*“ řekl Bečvář. Jeho prezidentský mandát v Jockey Clubu je čtyřletý. „*Uvidíme, co bude v roce 2023,*“ poznamenal. Ať to dopadne jakkoli, od koní nepochybně neodejde.

Kdy vás poprvé napadlo, že se stanete profesionálním vojákem?

Začalo to někdy ve čtrnácti patnácti letech, kdy jsem se rozhodoval, jakou cestu zvolím. Pocházím z vesnice, takže se spíše předpokládalo, že to bude právě nějaké vesnické povolání. Ale jak to bývalo v západních Čechách: každé tři kilometry nějaká vesnice a každých šest nějaká vojenská základna. U nás tomu nebylo jinak. Jedny kasárny byly v lese nad vesnicí, další pod vesnicí. Pocházím z Čížkova, měli jsme výhled na Zelenou Horu, kde se odehrávali Černí baroni. Takže další posádka v Nepomuku. Na základní školu pak přišli armádní náboráři a nabídli studium na Vojenském gymnáziu v Moravské Třebové. Nemůžu o té škole říct křivého slova. Naučili nás tam učit se.

Proč jste na tu nabídku kývnul?

Myslím, že rozhodující byl asi můj zájem o techniku. V Moravské Třebové jsem měl štěstí na skvělé učitele i velitele. Můj zájem o techniku rozhodl o tom, že jsem se po maturitě přihlásil na Vysokou vojenskou velitelско-technickou školu v Martině. Oslovilo mě především raketové vojsko, protože tam bylo hodně fyziky, matematiky, topografie, dynamika... Už si všechny předměty ani nepamatuji. Ale bavilo mě to. V roce 1979 byla Fakulta raketového vojska a dělostřelectva přemístěna do Vyškova, takže jsem studium dokončil tam. Po škole se mi podařilo nastoupit k raketové technice do Rokycan.

Náčelník Generálního štábu AČR generál Josef Bečvář (druhý zprava) přijal zástupce vrchního velitele ozbrojených sil NATO v Evropě generála sira Adriana Bradshawa (druhý zleva). Setkání se uskutečnilo na Generálním štábu AČR (květen 2015).

Nikdy jste nelitoval toho, že jste si zvolil armádní kariéru?

Ne, nikdy. Vzpomínám si pouze na to, že ve druhém ročníku na gymnáziu byl takový nepatrný záchvív nejistoty, který ale odezněl velmi rychle, po několika týdnech. Od té doby už jsem nelitoval, že jsem v armádě. Děkuji, že jsem mohl prožít podstatnou část svého života právě v armádě. Bylo to úžasné. Dělal jsem věci, které mě bavily, poznal jsem spoustu zajímavých lidí, cestoval jsem po světě.

Od raketového vojska jste se ale přeměroval k Vojenské policii. Jak se to stalo?

Po listopadu 1989 nastala obrovská změna včetně reorganizací útvarů, rušení útvarů, takže i raketová technika v armádní výzbroji končila. Když jsem v roce 1989 ukončil tříleté postgraduální studium v Brně, nastoupil jsem k tankové divizi ve Slaném, která byla po listopadu „na odstřel“ mezi prvními, nebo snad dokonce jako úplně první. V té době vznikala Vojenská policie, celé armádní prostředí se významně měnilo. Přihlásil jsem se do výběrového řízení, vzali mě a já pak začínal jako vyhledavatel.

Co funkce vyhledavatele obnášela?

Bylo to vyšetřování vojenských trestných činů, tedy trestných činů v rámci armády. Tehdy se toho dělo docela dost, protože vojáci v základní službě moc ukázněni nebyli. Šlo například o krádeže maskáčů, pohonných hmot nebo o nepovolené opuštění posádky. K nižší morálce mužstva přispívalo i krácení vojenské služby, která z původních dvou let nakonec skončila na šesti měsících. V roce 2004 jsme byli rádi, že se blížíme k profesionalizaci armády. Už to bylo neudržitelné.

V roce 1993 jste se jako první příslušník Vojenské policie zúčastnil kurzu francouzského četnictva. Jak jste se tam dostal?

V té době bylo takových vstřícných gest ze západních zemí více. Francouzská ambasáda v Praze dávala určité nabídky na studium nebo kurzy, mě oslovilo právě četnictvo. Napřed jsme absolvovali jazykovou přípravu a pak jsme se přesunuli do Paříže.

V čem byl pro vás kurz přínosný?

Všechno bylo úplně nové, například jsme se seznámili s výcvikem pořádkových jednotek a jejich zásahy, s kriminalistickými postupy. Měl jsem možnost nahlédnout do celého systému, seznámit se s filozofií přístupu k působení vojenské policie. Z tohoto pohledu se mi studijní pobyt vyplatil. Po návratu domů jsem se stal zástupcem náčelníka Vojenské policie v Praze, následně ředitelem úřadu Vojenské policie.

A v roce 1997 jste byl jmenován náčelníkem Vojenské policie.

Ano, posunul jsem se v kariérní hierarchii z dvojky na jedničku. V roce 1999 jsem ale opět odjel do Francie, tentokrát na Vševojskovou školu obrany do Paříže, což byla opět ohromná zkušenost. Potom jsem se znovu vrátil do funkce náčelníka Vojenské policie. Snažil jsem se řídit Vojenskou policii tak, aby její působení bylo především preventivní. Už jsme se blížili k profesionalizaci, represe by měla být vždycky až na konci.

Jaký byl vztah Vojenské policie k ostatním armádním jednotkám? Když to vezme z civilní zkušenosti, když se někde objeví policista, každý okamžitě zpozorní.

Samozřejmě to bylo takové neustálé jemné vyvažování. Mými přímými spolupracovníky byli velitelé letectva, pozemního vojska nebo ředitelé sekcí na Generálním štábu.

To víte, že to nebylo jednoduché. Když jsem se s nimi setkal a chtěl jsem probrat záležitosti, které jsme řešili v rámci Vojenské policie u jejich útvarů, často jsem od nich slyšel, abych se jim do toho nepletl, že si problémy vyřeší sami. Tak jsem jim musel samozřejmě odpovídat, že to nejde, protože zákon o Vojenské policii přesně vymezuje její kompetence a povinnosti. Bylo to vyvažování, abych náš vztah nevyhrotil, musel jsem si uchovat svou autoritu, ale nechtěl jsem a nemohl zasahovat do jejich pravomocí, i když to tak někdy možná chápali, když jsem trval na tom, že nějaká věc je v kompetenci policie a ne velitele, aby to řešil po svém. To někteří nesli těžce. Ještě citlivější to bylo u jednotek v zahraničních misích, tisíce kilometrů od domova, kde jsme také měli své zástupce a v první řadě se snažili předcházet protiprávnímu jednání. Naši příslušníci, kteří tam vyjížděli, museli být opravdu dobře připraveni, aby tam nevznikla napjatá atmosféra. Bylo to občas opravdu hodně citlivé. Jak jsem říkal, bylo to někdy jako práce s lékárníckými vahami.

Dařilo se vám to? Jaký z toho máte po letech pocit?

Myslím, že ano, i když to někdy nebylo snadné. Zažil jsem sedm ministrů obrany a vzpomínám si, jak jeden z nich říkal: „*Kdyby tady nebyla Vojenská policie, tak bych byl dál ministrem!*“ Mým úkolem ale bylo jen vytvářet podmínky pro práci Vojenské policie, za vyšetřování byl odpovědný příslušný orgán Vojenské policie pověřený vyšetřováním trestné činnosti. Když pak ministr dostal nepříjemnou informaci od státního zastupitelství, bývalo někdy „veselo“.

Na 176. zasedání Vojenského výboru NATO, který jednal o vojenských strukturách NATO z pohledu plněných úkolů i vývoje bezpečnostního prostředí ve světě, vedl českou delegaci náčelník Generálního štábu AČR generál Josef Bečvář. Na snímku s hlavním vojenským asistentem plukovníkem Zdeňkem Čížkem (leden 2017).

V doprovodu velitele Velitelství výcviku – Vojenské akademie ve Vyškově plukovníka gšt. Josefa Kopeckého (vlevo) navštívil náčelník Generálního štábu AČR generál Josef Bečvář výcvik nováčků ve vojenském prostoru Březina (únor 2016).

K Francii jste měl nakonec ještě větší vztah než jen to, že jste tam studoval. Dva-krát jste tam působil jako vojenský přidělenec. Co ta funkce obnášela?

Lidé se mě na to docela často ptají. A já jim vyprávím skoro až neuvěřitelný příběh. Když mi totiž bylo dvanáct, třináct let, odněkud jsem si vystříhнул mapu Francie a nalepil jsem si ji do skříně. Pokaždé, když jsem ji otevřel, tak jsem se díval na francouzská města nebo řeky. Bylo to ještě za hluboké totality, ale i tak se to na mě asi nějak podepsalo a k Francii mě to táhlo od dětství. Poprvé jsem jako vojenský přidělenec odjel do Paříže v roce 2004. Vojenský přidělenec vlastně zastupuje Ministerstvo obrany a ministra. Existoval například plán dvoustranné spolupráce mezi ministerstvy obrany Francie a České republiky. V té době obsahoval tento dokument asi osmadvacet, třicet akcí ve Francii, stejný počet v České republice. Kolem toho je spousta organizačních záležitostí. Do Francie stále někdo jezdil na studia nebo na kurz. Dostal jsem například nabídku od francouzských kolegů, že nabízejí dvě volná místa do kurzu ve Francii. Takže jednáte s Prahou, koho vybrat, kdo by byl nejvhodnější. Řešíte i návštěvy ministra nebo náčelníka Generálního štábu, nebo sháníte peníze na historické památníky, které připomínají významné historické události z první a druhé světové války. Jste rovněž v kontaktu s přidělenci z ostatních spojeneckých zemí, ale i z těch méně spřátelených.

Náčelníkem Generálního štábu jste se stal v roce 2015. Co pro vás byly nejdůležitější úkoly, které jste musel řešit?

V roce 2014 jsem si myslel, že v armádě skončím. V Paříži jsem měl v únoru toho roku vyklizené skříně a chystal se do civilu. Pak jsem byl ale jmenován zástupcem náčelníka

Generálního štábu, mělo to být na rok. V té době se připravovala Koncepce výstavby Armády České republiky. Rok jsem na tom spolu s dalšími pracoval. Náčelníkem jsem se stal v květnu 2015, přičemž v prosinci 2015 tuto koncepci schválila vláda. Nebylo to ale zrovna jednoduché. Vzpomínám si například, jak jsme seděli na Ministerstvu obrany, to bylo někdy v létě 2015, a jak jsem náměstkovi ministra říkal, že do koncepce ještě musíme zařadit přezbrojení 7. mechanizované brigády. On mi odpovídal, že na to už nejsou peníze, že to nepůjde. A já si trval na tom, ať to tam dáme. Nakonec se můj požadavek do dokumentu skutečně dostal, ostatně jako i další přezbrojovací projekty. A jsem opravdu rád, že se posléze pořídila nová technika a zbraně, například děla nebo vrtulníky. Ano, stále ještě něco chybí, ale v koncepci to všechno je. Že se ten dokument novelizuje, je přirozené. Také se nám podařilo rekrutovat dva tisíce vojáků ročně, takže i přesto, že část vojáků měla odslouženo a odcházela, křivka byla vzestupná. Měnila se také legislativa týkající se aktivní zálohy, která je dnes už zavedenou součástí české armády, a dokonce se účastní zahraničních operací.

Když jste byl náčelníkem Generálního štábu, prohlásil jste, že se několik desítek let neuskutečnilo žádné cvičení armády v případě mobilizační přípravy. Jak jste se s tím vyrovnávali?

Byla to pro mě velká výzva. Prvním krokem bylo, že jsme si mobilizační cvičení vyzkoušeli teoretickou přípravou. V druhém kroku jsme si vše ověřili u konkrétní jednotky,

Koncert k výročí vzniku samostatného státu Čechů a Slováků se tradičně koná za účasti vedoucích představitelů České i Slovenské republiky. V roce 2015 byl hostem koncertu také náčelník Generálního štábu Ozbrojených sil Slovenské republiky generál Milan Maxim (vpravo), kterého vítá náčelník Generálního štábu AČR generál Josef Bečvář (říjen 2015).

a to u 73. tankového praporu v Přáslavicích. Během štábního nácviu se vyčlenění vojáci seznámili s mobilizační dokumentací a otestovali, jak by zvládla reálnou situaci jednotlivá pracoviště, a to ve spolupráci s Krajským vojenským velitelstvím Olomouc. Vzpomínám si, že to cvičení dopadlo nad očekávání dobře. Bylo to ale na té základní úrovni.

Posuňme se na mezinárodní úroveň. Je dobře, že je Česká republika v NATO?

Určitě ano, to se nedá vůbec zpochybňovat. Samozřejmě že ne všechno v Alianci se povede, ale kvalitativní posun naší armády po vstupu do NATO je jednoznačný. Naši vojáci mají zahraniční školy, zkušenosti z ciziny, jsou jazykově vybavení, jsou zodpovědní. Jiná alternativa ani nebyla.

A je dobře, že česká armáda jezdí do zahraničních misí?

Ano, je. Každý voják si tam může ověřit, co se naučil ve výcviku, a korigovat to podle reality. Jsou to neocenitelné zkušenosti. Z Balkánu, z Afghánistánu, Iráku nebo Mali. Vojáci tam ale nejezdí na základě vlastního rozhodnutí, jsme součástí Evropské unie, Severoatlantické aliance, Organizace spojených národů. Pokud vznikne potřeba pozorovatelské operace, vyjíždějí vojáci pod hlavičkou OSN. Pokud přijme rozhodnutí Evropská unie, velí operaci EU, jako je tomu například v Mali. O nasazení v zahraničí nerozhodují vojáci, ale politici. Jsou to operace, které stabilizují region, napomáhají ke zklidnění situace. Na druhou stranu by se samozřejmě nemělo zapomínat také na zajištění obrany naší země.

Měla by být na českém území základna NATO nebo přímo americké armády?

Kdybych vzal jen letectvo, tak ta základna tady de facto je. Vytvořili jsme na základě spojeneckých požadavků podmínky pro to, aby na našem území mohla přistávat alianční letadla – v Čáslavi nebo v Náměšti nad Oslavou. Měl jsem velkou radost z toho, že se podařilo zachovat posádku v Rakovníku, kde je logistický útvar, který je schopen významným způsobem podporovat přesuny aliančních jednotek přes naše území. Pokud by vznikla taková bezpečnostní situace, že by tady bylo nutné vytvořit základnu NATO, pak ano. Tu zodpovědnost bychom museli převzít. Občas už mě tahá za uši, když slyším větu: „NATO po nás chce.“ Ale tak to přece není, NATO po nás nic nechce, to my jsme NATO, neschovávejme se za to, že Aliance něco chce.

V jednom z dřívějších rozhovorů jste říkal, že profese vojáka není klasické zaměstnání, ale do značné míry poslání. Myslíte si to pořád?

Určitě, pro mě to poslání každopádně bylo. Každý voják i vyšší důstojník by si měl zvážít, co pro něho jeho profese znamená. Jestli to je pro něho řemeslo na osm a půl hodiny denně, nebo jestli se i on posune do stavu, že se pro něho stane posláním. Na některých vojácích je dobře poznat, jestli je služba v armádě pro ně jenom řemeslo, nebo poslání.

Jakým vojákem jste byl vy?

Byl jsem ukázněný, nikdy jsem nebyl potrestaný. Bral jsem to tak, že pracuji v prostředí, které jsem si sám vybral, a že toto prostředí má svá pravidla hry, a ta jsem se snažil dodržovat. Myslím, že sebekázeň je velkým předpokladem k tomu, abyste byl v armádě úspěšný. Ostatně na vojnu jsem nikdy nenadával, i když se ne všechny věci povedly. Nikdy jsem neměl rád takové ty horlivé diskuse o tom, jak je všechno špatně.

Je dobře, že jsme přešli na profesionální armádu?

Jednoznačně ano. Poslední roky před profesionalizací to byla už taková agónie. Situace byla náročná pro vojáky v základní službě a ještě náročnější pro důstojnický sbor. Následující roky potvrdily, že to bylo správné rozhodnutí. Na druhou stranu se velitelé nesmí zavřít v kasárnách, armáda musí být otevřená, velitelé musí komunikovat se starosty a dalšími lidmi, veřejnost musí vědět, že armáda je tu pro ni, že se na armádu mohou spolehnout. Zažili jsme například rozsáhlé povodně, kde se vojáci osvědčili.

Jak se změnila armáda za třicet let?

To se vůbec nedá porovnat. Sloužil jsem ještě v předlistopadové armádě. Když jsem sloužil v Rokycanech, šel jsem do kasáren, zavřela se plechová vrata a byl jsem v jiném světě. Když jsem šel domů, ocitnul jsem se zase v druhém světě. Do kasáren byl zavedený jeden veřejný telefon. Pak přišel listopad 1989, začala se budovat moderní otevřená armáda, začaly vstupní rozhovory do NATO, což se stalo relativně rychle – už na jaře 1999.

Náčelník Generálního štábu AČR generál Josef Bečvář ve Vyškově mezi účastníky kurzu základní přípravy, kteří se dobrovolně rozhodli stát vojáky aktivní zálohy a být připraveni doplnit profesionální armádu (srpen 2016).

Náčelník Generálního štábu AČR generál Josef Bečvář hovoří k nastoupeným příslušníkům českého polního chirurgického týmu, kteří působili v misi v Iráku společně se svými americkými a dánskými kolegy na koalici základně Al-Asad ve středozápadní části země (březen 2017).

Kde vidíte českou armádu za dalších třicet let?

Určitě ji vidím zase v nějakém obranném svazku. Pokud to bude NATO, nebo jiné NATO, těžko říct, každopádně by to mělo být uskupení postavené na podobných politických, demokratických, společenských, ekonomických hodnotách. Fungovat samostatně, to si nedovedu představit, to by byla sebevražda. Technologicky se armáda opět nepochybně posune mnohem dál. Pořád ale bude důležitý voják.

1.5.2018 – 30.6.2022

1. května 2018 – 30. června 2022

Vzhledem k tomu, že generál Aleš Opata prošel všemi velitelskými stupni a zúčastnil se několika zahraničních operací, stalo se jednou z jeho priorit, že vojáci musí na vlastní kůži pocítit stoupající rozpočet Armády České republiky – kvalitnějším vybavením nebo osobními zbraněmi. Dále za jeho éry pokračovala modernizace pozemních sil nebo zvyšování bojeschopnosti armády.

Jedním z hlavních výstupů varšavského summitu NATO z července 2016 se stala alianční mise předsunuté přítomnosti v Pobaltí. Spočívala ve vytvoření čtyř bojových uskupení v síle posíleného praporu, rozmístěných v Polsku (pod vedením USA), v Litvě (pod vedením Německa), v Lotyšsku (pod vedením Kanady) a v Estonsku (pod vedením Velké Británie). V regionu byli nasazeni rovněž čeští vojáci, od června 2018 na území Lotyšska a od července 2018 na území Litvy. Navázali přitom na zkušenosti rotního úkolového uskupení, které v roce 2017 působilo v Litvě v rámci výcvikové aktivity zemí V4 a pobaltských států pod názvem Training Bridge.

Na konci ledna 2018 zahájili své působení v Iráku příslušníci 31. pluku radiální, chemické a biologické ochrany z Liberce, a to na základně Al-Taji severně od Bagdádu. Hlavním úkolem jednotky byla poradní činnost při výcviku specialistů irácké armády. Výcvik instruktorů probíhal přímo na základně.

Den 5. srpna se do dějin České republiky zapsal v roce 2018 opět černým písmem. Podobně jako o čtyři roky dříve ztratila armáda v tento den tři své příslušníky mise v Afghánistánu, kteří se stali obětí útoku sebevražděného atentátníka. Tragická událost se odehrála při rutinní patrole v Čarikáru, hlavním městě provincie Parwan na východě Afghánistánu. Návrat tří padlých hrdinů do vlasti se stal příležitostí české společnosti vyjádřit podporu své armádě. Česká armáda ukončila své působení v Afghánistánu, v souladu s ostatními spojenci z NATO, na konci června 2021.

U příležitosti stého výročí vzniku samostatného Československa se po dvou letech příprav a více než měsíčním tvrdém výcviku uskutečnila 28. října 2018 na Evropské třídě v Praze slavnostní přehlídka, které se zúčastnilo na 4 350 osob a 236 kusů techniky. Tisícům diváků se představily nejen na dva tisíce vojáků, ale zastoupeni byli rovněž příslušníci integrovaného záchranného systému – policisté, hasiči, záchranáři a celníci. Novinkou byla účast čestných stráží z Francie, Itálie, Slovenska, Spojených států a Velké Británie. V čele přehlídky pochodoval velitel Pozemních sil Armády České republiky, následovali ho vlajkonoši účastnických států a poté historické prapory jednotek, které stály u vzniku a obnovy samostatného Československa v říjnu 1918.

Zásadní událost, která naprosto změnila bezpečnostní situaci v celé Evropě, se odehrála v únoru 2022, kdy ruská armáda napadla Ukrajinu. Už od podzimu 2021 přitom Ruská federace shromažďovala v blízkosti ukrajinských hranic početné jednotky, tvrdila ale, že jde pouze o cvičení. Dne 16. února 2022 ruská Duma uznala nezávislost dvou samozvaných republik na východě Ukrajiny: Doněcké lidové republiky a Luhanské lidové republiky. Dne 21. února 2022 ruský prezident Vladimir Putin oznámil uznání nezávislosti obou republik a zpochybil „skutečnou státnost“ Ukrajiny, kterou označil

za integrální součást ruské historie. Následujícího dne Rada federace schválila použití vojenské síly v zahraničí, načež ruské jednotky vstoupily na obě donbaská území. V ranních hodinách 24. února 2022 prezident Putin zveřejnil další prohlášení, v němž oznámil zahájení „speciální vojenské operace“ s cílem „demilitarizace a denacifikace“ Ukrajiny. Operaci zdůvodnil potřebou ochránit samotné Rusko před rozšiřováním NATO a pomocí ruskojazyčnému obyvatelstvu na východě Ukrajiny. V reakci na ruskou invazi rozhodlo NATO o posílení východního křídla Aliance, na čemž se podílejí také čeští vojáci. Alianční státy současně začaly materiálně podporovat ukrajinskou armádu.

V červnu 2022 převzal zástupce Armády ČR na půl roku vedení výcvikové mise Evropské unie (EUTM) v západoafrickém Mali. Pod svým velením tak měl asi sedm set spojeneckých vojáků z 25 zemí. Nebojová mise EUTM pomáhá při výcviku malijské armády. Vznikla v roce 2013 poté, co Mali čelilo útoku islámských radikálů. Od roku 2020 může mise pomáhat i dalším zemím ze skupiny G5 Sahel – vedle Mali ještě Nigeru, Burkině Faso, Mauretánii a Čadu.

ALEŠ OPATA

Armádní generál Ing. Aleš Opata

* 9. září 1964, Hranice

Vzdělání:

1979–1983	Vojenské gymnázium, Opava
1983–1987	Vysoká vojenská škola pozemního vojska, obor teorie řízení a použití bojových jednotek, Vyškov
1998–1999	Vysoká škola velení a štábu námořní pěchoty, Virginia (USA)
2003–2004	Královská akademie obranných studií, kurz generálního štábu, Londýn (Velká Británie)
2012	NATO Defense College, Řím (Itálie)

Průběh vojenské kariéry:

1987–1990	velitel tankové čety, později roty a praporu, Jihlava
1990–1992	velitel praporu skupiny pro přípravu záloh skladu tankového materiálu
1992–1993	zahraniční mise UNPROFOR (bývalá Jugoslávie)
1994–1997	důstojník skupiny výcviku mechanizovaného vojska, později důstojník skupiny padákové a výsadkové přípravy a důstojník výsadkové přípravy u brigády rychlého nasazení, Havlíčkův Brod
1995	zahraniční mise UNPROFOR (bývalá Jugoslávie)
1996	zahraniční mise IFOR (Bosna a Hercegovina)
1998	zástupce velitele výsadkového mechanizovaného praporu, Chrudim
1999–2003	velitel výsadkového praporu, Chrudim
1999–2000	zahraniční mise SFOR (Bosna a Hercegovina)
2002–2003	zahraniční mise KFOR, velitel skupiny Joint Implementation Commission na velitelství Střed a současně velitel kontingentu AČR (Kosovo)
2003–2008	velitel brigády rychlého nasazení, Havlíčkův Brod, později Žatec
2007	zahraniční mise ISAF, velitel kontingentu AČR, náčelník štábu mnohonárodního provinčního rekonstrukčního týmu (Afgánistán)
2008–2010	zástupce ředitele sekce – ředitel operačního odboru sekce rozvoje druhů sil MO, od 2009 ředitel sekce rozvoje druhů sil – operační sekce MO
2010–2014	zástupce náčelníka Generálního štábu – ředitel Společného operačního centra MO
2014–2017	národní vojenský představitel ČR na vrchním velitelství spojeneckých vojsk v Evropě (SHAPE), Mons (Belgie)
2017–2018	zástupce náčelníka Generálního štábu – náčelník štábu
1. 5. 2018 – 30. 6. 2022	náčelník Generálního štábu AČR
28. 10. 2018	jmenován do hodnosti armádního generála
2022	ukončení vojenské služby

Vyznamenání:

Kříž obrany státu ministra obrany ČR
Záslužný kříž ministra obrany ČR I. stupně
Medaile ministra obrany ČR Za službu v zahraničí II. stupně
Medaile ministra obrany ČR Za službu v zahraničí – Afghánistán III. stupně
Medaile ministra obrany ČR Za službu v zahraničí – KFOR III. stupně
Čestný odznak Armády České republiky Za zásluhy
Pamětní odznak Za službu míru
Francouzský válečný kříž s bronzovou hvězdou (Francie)
Rytíř čestné legie (Francie)
Non Article 5 NATO Medal ISAF Operation (NATO)

Žádný náčelník Generálního štábu nedokončí celou knihu, ale jenom svou kapitolu

Generální štáb Armády České republiky je honosná budova na Vítězném náměstí v Praze. S její výstavbou se začalo v květnu 1935. První ucelené úvahy o této stavbě v pražských Dejvicích sahají ovšem již do přelomu dvacátých a třicátých let. Samotná stavba vyžadovala některá specifická řešení. Například už během stavebních prací dorazil požadavek Ministerstva národní obrany na vybudování krytu. Při jeho budování byl poprvé v Praze použit malý bagr. Celý objekt byl dokončen v roce 1937.

S generálem Alešem Opatou jsme se sešli v prvním patře této budovy, v kanceláři náčelníka Generálního štábu, což je prostorná místnost, které dominuje dlouhý pracovní stůl. Generál Opata se při rozhovoru vyjadřoval jasně, stručně, výstižně, otevřeně. Vyhnul se pouze jednoznačné odpovědi na otázku, jestli by na území České republiky měla být podle jeho názoru vybudována aspoň symbolická základna Severoatlantické aliance. Uvedl, že na to sice názor má, ale nebude ho veřejně říkat, protože to vojákům nepřísluší – jde o politické rozhodnutí.

Proč jste se rozhodl pro kariéru v armádě?

To už je skutečně hodně dávno, takže si na všechny důvody už skoro nepamatuji. Každopádně mě tehdy armáda, technika, ale také sport hodně zajímaly, takže jsem nastoupil napřed na vojenské gymnázium a pak na vojenskou vysokou školu. Během studií mě to táhlo k armádě, tříbilo se ve mně další směřování. Tehdy vlastně existovaly jen dvě možnosti: pozemní vojsko, nebo vzdušné síly.

Mnozí lidé se při takové životní volbě rozhodují i podle aktuálního impulsu. Co pro vás bylo tím impulsem přihlásit se právě na vojenské gymnázium?

Hodně jsem v té době sportoval, věnoval jsem se rychlostní kanoistice. Jeden z členů našeho oddílu byl na vojenské škole, takže to byl nepochybně jeden z aktuálních vlivů, na které jste se ptal.

Jak se na vaše rozhodnutí dívali rodiče? Schvalovali vám to, nebo vás naopak od uniformy odrazovali?

Rodiče na mě žádným způsobem netlačili, naopak, nechali mi poměrně velký prostor, abych se rozhodl sám. Nebylo to tak, aby mi máma říkala, že budu učitelem, a táta ze mě chtěl mít kosmonauta. Skutečně jsem měl volné pole působnosti, sám jsem se rozhodl, že půjdu na vojenskou střední školu.

Náčelník Generálního štábu AČR generál Aleš Opat a na setkání s druhoválečnými veterány – v popředí zleva plukovník Tichomir Mirkovič, generál Václav Kuchynka, generál Miloslav Masopust a generál Emil Boček (prosinec 2018)

Na konferenci Naše bezpečnost není samozřejmost organizovanou sdružením Jagello 2000 jsou tradičně zváni také vedoucí představitelé armády. V roce 2022 byl jejím účastníkem náčelník Generálního štábu AČR generál Aleš Opaata (březen 2022).

Nelitoval jste někdy tohoto rozhodnutí? Neříkal jste si, že jste měl zvolit spíše civilní zaměstnání?

Byly určitě momenty, kdy jsem přemýšlel o tom, jestli to bylo správné rozhodnutí. Hlavně na začátku. Ale když to vezmu komplexně, toho, že jsem v armádě zůstal, jsem poté už nikdy nelitoval. Vojenské gymnázium, kam jsem chodil, byla opravdu dobrá škola s vysokou úrovní. A profesori, kteří tam učili, byli skvělí. Ale samozřejmě s vojenským režimem, který tam musí vzhledem k zaměření panovat, se těžko srovnáváte a trvá to dlouho, než si na něj zvyknete. Zvláště má generace měla poměrně velkou míru svobody, například o prázdninách jsem ráno vstal, nasnídal se, zmizel jsem s dalšími dětmi ven a vrátil jsem se zase až večer. Nikdo nás nehledal, nemuseli jsme dodržovat žádný režim, nemuseli jsme se nikde hlásit. Proto byl začátek na vojenském gymnáziu docela těžký. Spousta spolužáků uvažovala, že to zabalí a půjde na jinou školu. Mě tehdy hodně podpořili rodiče. Máma i táta mi říkali, ať to zkusím, a když mě to nebude bavit, nebudou mít problém s tím, abych šel případně také jinam. Bylo pro mě hodně důležité, že finální rozhodnutí bylo nakonec na mně. Jak už jsem ale řekl: později už jsem nelitoval.

Proč jste si vybral právě pozemní vojsko? Bylo to cílené, nebo spíše shoda okolností?

V podstatě všichni v mém věku chtěli být piloty. Ale tolik letadel jsme v roce 1983 ani neměli. Pozemní vojsko bylo a stále je fenoménem, takže ani není potřeba příliš

zkoumat, proč jsem si ho vybral. Vysoké školy byly tehdy jenom tři: ve Vyškově, v Lipovském Mikuláši a v Košicích. K tomu ještě Vojenská akademie v Brně. Pozemní vojsko mi tehdy prostě dávalo smysl.

Byl jste několikrát vyslán na studia do zahraničí, například do Spojených států. V čem byly tyto kurzy odlišné od studií na českých školách?

Vysoká škola velení a štábu námořní pěchoty ve Virginii byl vlastně kurz vyšších důstojníků, příprava na operační stupeň: operační plánování, řízení jednotek, vedení bojové činnosti a další věci. Už to nebyla taktická příprava, ale opravdu operační úroveň. Námořní pěchota má navíc přesah do jiných oblastí, například do vojenské diplomacie – právě námořní pěchota je určena pro zajištění bezpečnosti a případně záchranu ambasad. Je to typ jednotky, která je nasazována nejen z moře, ale i ze vzduchu. V té době jsem už sloužil u výsadkářů, tedy brigády rychlého nasazení, takže mi studium hodně dalo. To nejdůležitější ale byl skutečně přechod z taktické úrovně na operační. Skutečně skvělá průprava.

A pokud byste měl porovnat způsoby české výuky a té americké?

Rozdíl byl například v tom, že v Americe jsme se v prvním trimestru hodně věnovali historii, klasikům vedení války, jako byl například Carl von Clausewitz, ale i dalším. Studium bylo v této části skutečně hodně věnováno vojenské historii, historii vojenských operací, ale třeba také plánování nebo politickým rozhodnutím. Ostatně Clausewitzovy myšlenky z jeho hlavního díla, knihy O válce, která vyšla po jeho smrti ve třicátých letech devatenáctého století, jsou pravdivé dodneška. Bylo to skutečně hodně poučné, získali jsme velký přehled nejen o Evropě, ale také o Spojených státech. Nešlo jenom o druhou světovou válku nebo studenou válku, ale třeba také o napoleonské války nebo boj o nezávislost ve Spojených státech. A na to pak navazovalo další vzdělávání.

Vybavuje se vám ještě nějaký rozdíl?

Zásadní rozdíl byl také v tom, že jsme pokaždé pracovali v určitých mantinelech, dostali jsme zadání, prostor, v němž jsme mohli manévrovat. Nikdo nám ale neřekl, že to bude takhle a takhle. Mohli jsme se sami rozhodovat, diskutovat o variantách, přemýšlet. Myslím, že akademická svoboda byla podstatně výraznější, než je v kurzech u nás. A hlavně nás učili důstojníci, kteří například bojovali ve válce ve Vietnamu nebo se účastnili operace v Panamě na konci osmdesátých let a spousty dalších vojenských akcí. Měli tedy významnou vojenskou zkušenost, ale zároveň akademický přehled. Mým vedoucím byl například velitel výsadkového praporu právě z operace u Panamského průplavu. Když jsme pak probírali určité situace, přesně věděl, jak to v praxi funguje, protože si to sám vyzkoušel. A současně byl schopen nám vysvětlit politicko-vojenský kontext, tedy proč se o dané operaci rozhodlo, k čemu měla sloužit a tak dále. Takhle kombinace byla opravdu fantastická.

Jak vzpomínáte na zkušenosti, které jste získal na zahraničních misích, třeba v bývalé Jugoslávii?

Byl jsem nejen na Balkáně, ale například i v Afghánistánu. Když se na to podívám komplexně, zahraniční operace formovaly pozdější profesionální Armádu České republiky. A byla to zkouška, jestli to, co jsme se naučili, je efektivní. Mise IFOR byla navíc předzvěstí našeho vstupu do NATO. Poprvé jsme byli v alianční operaci, viděli jsme,

Tradičně v předvánočním čase prostřednictvím videospojení a telefonu hovoří prezident republiky s veliteli misí AČR v zahraničí. Nejinak tomu bylo i v době covidové. U stolu s prezidentem republiky Milošem Zemanem jsou zleva ministr obrany Lubomír Metnar, velitel Velitelství pro operace generál Josef Kopecký a náčelník Generálního štábu AČR generál Aleš Opat (prosinec 2020).

jak celý systém funguje. Tehdy to bylo v podřízenosti kanadské brigády, ale úzce jsme v různých misích spolupracovali také s Velkou Británií nebo Spojenými státy, které nám pomáhaly s přípravou na integraci, na vstup do NATO. V armádě se muselo změnit hodně věcí a právě zahraniční mise tomu hodně pomohly. Vojáci se stali lepšími profesionály. Nebylo to jako za minulého režimu, kdy byl za všechno odpovědný velitel. Ověřili jsme si, že i obyčejný voják má svoji odpovědnost. Jeho taktická chyba pak může mít dopady na strategické cíle celé operace. Jak už jsem se zmiňoval, jsem přesvědčený o tom, že mise v zahraničí hodně pomohly naší armádě v profesionalizaci. I velitelé se stali sebevědomějšími, takže za mě velké plus.

V roce 1993 jste se tehdy jako nadporučík zúčastnil v rámci mise UNPROFOR legendární operace na záchranu pětapadesáti francouzských vojáků, které zadržely srbské jednotky. Přihlásil jste se dobrovolně, nebo jak to bylo?

Vzpomínám si, že mi volal velitel roty, který mi dal rozkaz, že máme vzít obrněný transportér a hlásit se u velitele praporu. Byli jsme začleněni do jednotky, které velel pozdější náčelník Generálního štábu Petr Pavel se svým zástupcem Karlem Klinovským. Dostali jsme úkol a vyrazili jsme.

Náčelník Generálního štábu AČR generál Aleš Opat (vlevo) mezi účastníky mezinárodního cvičení spojovacích specialistů Federated Cloud (červen 2018)

Zažili jste také dramatické chvíle. Petr Pavel v jednom rozhovoru vzpomínal na okamžik, kdy mu na zátylek mířil samopalem srbský voják, a vy jste v jednu chvíli sykl směrem k němu: Veliteli, já ho smahnu, jo? Petr Pavel vám ale důrazně odpověděl, ať nic neděláte. Na takové chvíle se asi nedá zapomenout, že?

Je to už samozřejmě hodně dávno, třicet let. Byla to situace, kterou jako voják musíte nějakým způsobem vyhodnotit a rozhodnout se. V tu chvíli můj velitel seděl v příklopu na obrněném transportéru a nějaký voják mu mířil samopalem na hlavu. Jednou z možností bylo se účinně bránit. Velitel rozhodl jinak. Dneska je těžko zpětně hodnotit, jak by to dopadlo, kdybych zasáhl.

Pokládáte zahraniční mise za dobrou průpravu pro práci na Generálním štábu? Měl by si takovou zkušeností projít každý budoucí náčelník Generálního štábu?

V západních armádách je pravidlem, že si velitelé procházejí různými stupni velení a řízení armády včetně zahraničních operací. V americké armádě prakticky nepotkáte vysokého důstojníka, který by do takových akcí nebyl nasazený dokonce několikrát. Určitě je to dobrá zkušenost i pro naše vojáky. Především v tom, že na taktické úrovni začnete lépe rozumět požadavkům vojáků. Ostatně když jdete pracovat do nějaké

nadnárodní, globální firmy, také nezačínáte hned jako její ředitel, ale projdete celým provozem, abyste poznal, jak celý systém funguje. V armádě je to stejné.

V čem vidíte další přínosy zahraničních misí?

Dávají armádě tu správnou hodnotu. Můžete klidně cvičit od rána do večera, ale pokud nezažijete reálnou situaci, výcvikový cyklus vlastně není nikdy ukončený. Můžete střílet na střelnici jedním směrem, když víte, že se vám nemůže nic stát, protože na druhé straně není žádný nepřítel. Už je to ale podstatně složitější, když střely létají také z druhé strany. Pro profesionalizaci armády to byl ohromný krok dopředu. Také v posílení důvěry v sama sebe, kdy se voják přesvědčí, že výcvik je směřován správným směrem. Díky misím jsme armádou plnohodnotné kategorie.

Čeští vojáci se z vašeho pohledu v misích osvědčují?

Myslím, že ano. Neúčastnili jsme se rozhodně žádných jednoduchých operací, například mise v Afghánistánu byla hodně složitá a náročná. Jsem přesvědčen o tom, že jsme si vedli velice dobře. A vybudovali jsme si také velmi dobré kontakty na další spojenecké armády.

Aktivně jste se zapojil do projektu „Válečný veterán“, který spočívá ve vydávání speciálních edic nožů, kterými se připomínají novodobé zahraniční mise a významná armádní výročí. Část získaných finančních prostředků z každého prodaného nože pak společnost Mikov věnuje Vojenskému fondu solidarity. Prvním nožem projektu byla důstojnická verze nože M-1917, která byla vydána jako pocta válečnému hrdinovi generálu Josefu Bílému. Následoval nůž Storm, který připomínal nasazení československé armády v Iráku a byl věnován vojákům, kteří se zapojili do operace Pouštní bouře v Zálivu. Pro nůž Repetitor, který je upomínkou misí na Balkáně, jste vymyslel název právě vy. Je to tak?

Jsem v tom trochu nevinně. Nápad celé série vzešel od majora Romana Hippíka, který je autorem návrhu nožů, a právě společnosti Mikov. Každý nůž má své jméno, já byl jako aktivní účastník misí na Balkáně jenom požádán, jestli bych vymyslel nějaké vhodné jméno pro poslední řadu. Moc jsem o tom nepřemýšlel, ale vlastně hned mě napadlo, že by byl vhodný právě Repetitor. T-23 Repetitor byl název pozorovacího stanoviště, kde při chorvatské ofenzivě v roce 1995 došlo k nešťastné minometné palbě, při níž zemřeli dva čeští vojáci. Prostě mi to blýsklo hlavou. Připravuji se i další řady. Každý nůž reprezentuje epizodu v dějinách nasazení české armády. Těmito operacemi přitom prošly tisíce vojáků.

Je dobře, že Česko vstoupilo do Severoatlantické aliance?

Jsem přesvědčený o tom, že ano, že to bylo správné rozhodnutí. NATO je nejsilnější obranná aliance na světě, má okolo 3,2 milionu vojáků, po dokončení vstupu Finska a Švédska se jejich počet ještě zvýší. To představuje neskutečný obranný potenciál. NATO je nejlepší bezpečnostní záruka České republiky.

Měla by být na území České republiky vytvořena aspoň symbolická základna NATO nebo přímo Spojených států?

Můj názor k této otázce je jasný, ale nebudu to veřejně komentovat. Vojákům to nepřísluší. Je to záležitost politického rozhodnutí založeného na většinovém názoru občanů České republiky.

Trvalou součástí armády jsou již několik let pěší roty aktivní zálohy. Ve vojenském prostoru Libavá se náčelník Generálního štábu AČR generál Aleš Opata (druhý zprava) setkal s příslušníky pěší roty Krajského vojenského velitelství Ostrava (červen 2021).

Nedlouho předtím, než jste skončil coby náčelník Generálního štábu, jste prohlásil, že obrana bude něco stát a lidé se budou muset vzdát části svého blahobytu – na základě ruské invaze na Ukrajině. Je tedy podle vás zapotřebí, aby do české armády směřovalo více peněz než dosud?

Určitě. Armáda byla dlouhé roky podfinancovaná a stopy různých škrťů jsou bohužel stále patrné. Ať už to byly například úspory po katastrofálních povodních nebo během ekonomické krize. V té době to nebylo ještě tak markantní, protože zhruba pětadvacetitisícová armáda pořád čerpala ze zásob vojska, které bylo před lety podstatně větší. Ale zastarávala technika, zastarával systém. Modernizace je naprostá nutnost. Mnohé zbraňové systémy a další prostředky, které vojáci používají, jsou zastaralé. Ale mění se to, za poslední čtyři pět let jsme ušli ohromný kus cesty. Rozpočet armády významně stoupal, takže se podařilo spoustu armádní techniky modernizovat. Ale není to jenom o hardwaru, ale třeba také o zásobách a dalších věcech. Bezpečnostní prostředí je v současnosti jasně definované, riziko konfliktů se zvýšilo. Konflikty navíc vznikají rychle, stejně jako strategické šoky. Nikoho by před několika lety nenapadlo, že tady bude epidemie covidu-19, která bude mít dopady nejen na zdraví celého národa, ale na ekonomiku celé země, na celou společnost. Epidemie přitom vznikla rychle, jakoby lusknutím prstu. Máme tu také různé aspekty globálního oteplování, agresivní přístup některých států, máme jasně definované hrozby: Rusko, terorismus, k tomu se přidává Čína, která stále více prosazuje své zájmy. Svět je komplikovaný, není rozhodně bezpečný, v horizontu následujících deseti patnácti let určitě bezpečnější nebude. Armáda na to musí být připravená. A připravená reagovat hned. Když začne konflikt, je pozdě nakupovat tanky.

Když se ohlédnete za svým čtyřletým působením, co se skutečně povedlo? Na co jste pyšný?

Sám sebe určitě chválit nebudu. Můj předchůdce generál Bečvář a jeho lidi zpracovali Koncepti výstavby Armády České republiky. Tento strategický dokument vznikl v době ruské invaze na Krym, kdy se změnila bezpečnostní mapa Evropy. Koncepte byla velmi dobře nastavená. První, co jsme po mém nástupu vyhodnotili, bylo neměnit tento dokument, jak se to v minulosti stávalo. Naše ozbrojené složky podle něj míří k moderní armádě 21. století. A proto jsme v naplňování této koncepce pokračovali. Stanovili jsme si priority a řešili je. Nemysleli jsme jenom na pořízení nové těžké techniky, což obvykle trvá roky, ale také na každého vojáka, aby vzrůstající rozpočet také sám pocítil. Aby měl kvalitní přilbu, neprůstřelnou vestu, špičkovou osobní zbraň a tak dále. To je základ. A pak jsou tu další věci včetně nábory rekrutů, posilování logistiky nebo zaměření na kybernetickou obranu. Změnila se spousta věcí. Obecně bych určitě připomněl změnu systému řízení velení, které bylo poplatné době před ruskou anexí Krymu, nebo adaptaci na nové hrozby.

A rád bych zmínil také rozšíření zaměření naší armády, tedy aby neměla jenom těžké mechanizované jednotky, ale rovněž střední a lehké jednotky. Smyslem je, aby armáda dokázala adekvátně a podle potřeby reagovat na každou konkrétní situaci. Na druhou stranu platí, že žádný náčelník Generálního štábu nedokončí celou knihu, pouze napíše svou kapitolu. Svou napsal generál Pavel, svou generál Bečvář a tak dále. I já jsem napsal tu svou.

Slavnostního nástupu nově vzniklého 43. výsadkového pluku v roce 2020 se účastnil náčelník Generálního štábu AČR generál Aleš Opat. Při této příležitosti předal veliteli pluku plukovníkovi Róbertu Dziakovi bojový prapor (říjen 2020)

Největším nasazením českých vojáků v novodobé historii byla téměř dvacetiletá mise v Afghánistánu, ve které se vystříдалo zhruba 11 500 českých vojáků. V roce 2021 byla ukončena slavnostním nástupem na pražském Václavském náměstí. Náčelník Generálního štábu AČR generál Aleš Opat na něm přivítal významné hosty – představitele vlády i obou komor Parlamentu (září 2021).

Do historie se zapíšete také jako náčelník Generálního štábu, za jehož působení vyrazila první větší skupina aktivní zálohy v rámci posilování východního křídla NATO na misi do zahraničí, konkrétně na Slovensko. Jak jste s aktivní zálohou po letech, co se začala budovat, spokojený?

Je to jediná záloha, kterou armáda má. Znamená to, že jde o vojáky, kteří jsou bezprostředně připraveni na to, aby je armáda použila tam, kde je potřeba. Jsou také naším zrcadlem vůči celé společnosti, naprostá většina našich obyvatel jsou civilisté. Členy aktivní zálohy přitom jsou nejenom dělníci, ale také právníci nebo vysokoškolští profesori. Proto je to pro armádu dobrá zpětná vazba. I to nám hodně pomáhá. Aktivních záložníků si velmi vážím. Jde vždycky o rozhodnutí každého člověka, který cvičí nad rámec svých běžných povinností v práci nebo rodině. Jsou to lidé, kteří dobrovolně přijali závazek, že když to bude zapotřebí, budou bránit Českou republiku se zbraní v ruce. To pokládám za naprosto klíčové. Jsem rád, že se systém aktivní zálohy stále rozšiřuje a zdokonaluje.

Řekl jste, že existuje jen jedna armáda, která se nerozděluje na profesionální vojáky a aktivní záložníky.

Systém musí být vždycky vyvážený. Nemůžeme říkat, že máme jednu část armády lepší než tu druhou, anebo druhou lepší než první. Podle mě musíme ke všem

přístupovat stejně. To znamená, že aktivní záložníky musíme vybavovat stejným materiálem a cvičit je stejně jako kteréhokoli jiného profesionálního vojáka, což v minulosti nebyla pokaždé pravda. Na druhou stranu zase nesmíme připustit, aby se aktivní záloha stala nějakým exkluzivním klubem. Provázanost je naprosto klíčová. Když nastoupí sto vojáků, nesmíte poznat, který z nich je profík a který záložník. Musí to fungovat jako jeden celek.

Jak se za třicet let změnila z vašeho pohledu česká armáda?

To je otázka na samostatnou knížku. Jednoduchá odpověď je taková, že za třicet let se Armáda České republiky stala armádou západního stříhu, stala se armádou profesionální.

A jak se změní za dalších třicet let?

Změna se vždycky uskutečňuje v několika fázích, ať už jde o vojáky, zbraňové systémy, techniku nebo třeba přípravu na bezpečnostní hrozby. Za dalších třicet let armádu významným způsobem ovlivní nové technologie a to, čemu říkáme multidoménové operace, které už nejsou jenom pozemní, vzdušné nebo námořní, ale jsou rozšířené o oblast kybernetickou a také vesmírnou. Nepochybně se v armádě budou používat nejmodernější technologie včetně umělé inteligence. To, co dělá armády Severoatlantické aliance lepší a výkonnější, jsou skutečně špičkové technologie a jejich vhodné použití. Musíme se soustředit na to, abychom využitím technologií a výcvikem spolu s vedením bojové činnosti byli schopni udržovat krok správným směrem. Ale stále podle mě platí, že bude nutné udržovat vyváženost, aby žádná z domén nebyla výraznější než jiné. Před lety se například objevila myšlenka, že už nejsou zapotřebí tanky, protože všechno vyřeší počítače. Válka na Ukrajině ovšem ukázala, že to není pravda.

Čtyřleté působení ve funkci náčelníka Generálního štábu AČR ukončil generál Aleš Opat v polovině roku 2022. Funkci předal generálovi Karlu Řehkovi (vlevo) na Vítkově při oslavách Dne ozbrojených sil (červen 2022).

1.7.2022 – dosud

1. července 2022 – dosud

Generál Karel Řehka nastoupil do čela Generálního štábu v době, kdy se už několik měsíců bránila ukrajinská armáda bezprecedentní ruské invazi. Na madridském summitu NATO koncem června 2022 se lídři členských zemí zavázali zajistit dodatečné síly pro východní křídlo Aliance. Současně přislíbili zvyšovat materiální pomoc Ukrajině. Česká republika přitom patřila v tomto ohledu mezi nejaktivnější země, na Ukrajinu odvezla vedle jiných potřebných věcí také zbraně včetně tanků. Obrana východní hranice NATO se pochopitelně stala prioritou také České republiky, která pro tuto operaci vyčlenila až 1 200 vojáků.

Prezidenti a premiéři států Severoatlantické aliance v Madridu současně přijali novou strategickou koncepci tohoto obranného bloku. Podle původní koncepce z roku 2010 se s Ruskem jednalo jako s partnerem, kvůli agresi na Ukrajině se ale stalo přímou bezpečnostní hrozbou. Generální tajemník Aliance Jens Stoltenberg zdůraznil, že válka ruského prezidenta Putina proti Ukrajině otřásla mírem v Evropě. Vedle Ruska zmiňuje dlouhodobý strategický plán NATO jako možné nebezpečí také Čínu.

Dalším výrazným rozdílem oproti předchozí alianční strategii je přístup ke kybernetickým hrozbám. Těm lídři v plánu z roku 2010 věnovali jen letmou zmínku, nová koncepce ale upozorňuje na kybernetický rozměr prakticky všech hrozeb, kterým NATO čelí. Aliance se také rozhodla navýšit síly rychlé reakce ze 40 tisíc vojáků na více než 300 tisíc. V reakci na ruskou agresi se rozhodlo vstoupit do Severoatlantické aliance Finsko a Švédsko.

KAREL ŘEHKA

Generálmajor Ing. Karel Řehka

* 1. února 1975, Brno

Vzdělání:

1989–1993	Vojenské gymnázium, Opava
1993–1997	Vysoká vojenská škola pozemního vojska (VVŠ PV), obor průzkumný, Vyškov
1996	Královská vojenská akademie, roční důstojnický kurz v průběhu studia na VVŠ PV, Sandhurst (Velká Británie)
1998–1999	kurz Rangers (USA)
2002	kurz předsunutých leteckých návodčích (Velká Británie)
2003	kurz krizového řízení, Vojenská akademie, Brno
2015–2016	kurz Generálního štábu, Univerzita obrany, Brno

Průběh vojenské kariéry:

1997–1999	velitel skupiny speciálního průzkumu, později velitel speciální skupiny u speciální brigády, Prostějov
1999–2000	zahraniční mise ve funkci velitele průzkumného odřadu v průzkumné rotě AČR v operaci KFOR (Kosovo)
2000–2001	starší důstojník pracoviště zahraničních styků a současně dálkové magisterské studium, Vysoká vojenská škola pozemního vojska, Vyškov
2001–2002	velitel skupiny leteckých návodčích letecké základny, Náměšť nad Oslavou
2002–2006	velitel roty u speciální brigády, později velitel střediska skupiny speciálních sil, Prostějov
2004	zahraniční mise ve funkci zástupce velitele kontingentu speciálních sil v operaci Trvalá svoboda (Afgánistán)
2006–2009	vedoucí starší důstojník-specialista oddělení speciálních sil na velitelství sil rychlé reakce NATO, Rheindahlen (SRN); z této funkce dvakrát působil v operaci ISAF v Afghánistánu
2009–2010	vedoucí starší důstojník – specialista Vojenského zpravodajství
2010–2014	velitel 601. skupiny speciálních sil
2011	zahraniční mise ve funkci velitele Úkolového uskupení speciálních sil AČR v operaci ISAF (Afgánistán)
2014–2017	ředitel Ředitelství speciálních sil Ministerstva obrany
2017–2020	zástupce velitele Mnohonárodní divize severovýchod, Elbląg (Polsko)
2020–2022	přerušen služební poměr
1. 7. 2022 – dosud	náčelník Generálního štábu AČR
22. 6. 2022	jmenován do hodnosti generálmajora

Další kariéra:

2020–2022	ředitel Národního úřadu pro kybernetickou a informační bezpečnost
-----------	---

Vyznamenání:

Záslužný kříž ministra obrany ČR II. stupně
Medaile ministra obrany ČR Za službu v zahraničí – Afghánistán I. stupně
Medaile ministra obrany ČR Za službu v zahraničí – bojová zahraniční operace III. stupně
Medaile ministra obrany ČR Za službu v zahraničí – všeobecná III. stupně
Čestný odznak Armády České republiky Za zásluhy I. stupně
Kříž Vojenské policie
Medaile NATO Za službu pro mír a svobodu (NATO)
Non Article 5 NATO Medal ISAF Operation (NATO)
Medaile armády USA Za uznání (Army Commendation Medal)
Cena Arnošta Lustiga za odvahu, statečnost, lidskost a spravedlnost

Česká armáda na zahraničních misích ohromně vyrostla

Generál Karel Řehka se v roce 2018 stal prvním vojákem, který dostal prestižní Cenu Arnošta Lustiga za odvahu a statečnost, lidskost a spravedlnost. Dostal se tak do velmi uznávané společnosti. Tutéž cenu dostali například legendární televizní hlasatelka Kamila Moučková, disidentka a mluvčí Charty 77 Dana Němcová, renomovaný chirurg Pavel Pafko, politický vězeň, spisovatel, dramatik a scenárista Jiří Stránský nebo biskup a jedna z výrazných postav sametové revoluce Václav Malý.

„Byla to pro mě samozřejmě velká pocta. Vážím si toho o to víc, že to nebylo vojenské vyznamenání, ale občanské. Předě mnou ho dostávaly skutečné veličiny, které toho v životě opravdu hodně dokázaly. Těžko dokážu něco podobného. Beru to tak, že jsem Cenu Arnošta Lustiga převzal jako zástupce, reprezentant mé generace v armádě. Myslím, že si ji zaslouží všichni, nejen já,“ uvedl generál Řehka.

Na Generálním štábu Armády České republiky jsme se setkali nedlouho po jeho jmenování. Pracovní den měl rozdělený po půlhodinách, před kanceláří stále někdo postával a čekal, až na něj přijde řada. I přes pracovní vytížení se nesnažil rozhovor „ošidit“, všechny myšlenky formuloval soustředěně, snažil se o maximální přesnost a věcnost. Když ho ještě něco napadlo, odpověď dodatečně doplnil.

Co vás přivedlo do armády?

Jsem možná unikát, ale kam má paměť sahá, chtěl jsem být vojákem. Už odmala. Tak to ostatně říkají i moji rodiče nebo známí. Asi jsem se s tím už narodil. Jako malý kluk jsem chtěl být vojákem, a když se na základní škole psalo, čím kdo chce být, pokaždé jsem napsal, že vojákem. Samozřejmě jsem jako kluk hltal válečné filmy, navíc jsme v rodině měli uniformy – vojáky i policisty. Takže to pak nějak přirozeně vyplynulo. Do konce jsem si vybral takové zaměření, které se mi později také vyplnilo.

To znamená, že jste už od mládí chtěl být průzkumníkem?

Ano, průzkumníkem, výsadkářem.

Studoval jste i příslušný obor na Vysoké vojenské škole ve Vyškově, ale ještě před jejím dokončením jste absolvoval Královskou vojenskou akademii v Sandhurstu ve Velké Británii. Jak se tyto školy z vašeho pohledu vzájemně prolínaly, jak se studium doplňovalo?

Chtěl jsem se v té době dostat na zahraniční studium a tohle byla první příležitost, která se naskytla. Chytil jsem ji za pačesy a už nepustil. Dokonce jsem musel vysokou školu ve Vyškově přerušit, abych mohl na studia do ciziny. Ale nebylo to extra promyšlené, že by se britská škola doplňovala se studiem u nás. Začátkem devadesátých let byla česká armáda hodně odlišná od té, kterou známe dneska. Při srovnání s tím, co

Generál Karel Řehka je nositelem Ceny Arnošta Lustiga za odvahu, statečnost, lidskost a spravedlnost. Ocenění mu v roce 2019 předali předseda Výboru Ceny A. Lustiga a přednosta IKEM Jan Pirk (vlevo) a ministr zahraničních věcí Tomáš Petříček (květen 2019).

jsem poznal v Británii, to bylo jako nebe a dudy. V Británii byl dlouhé roky zavedený profesionální systém. S naší praxí se to nedalo srovnat – v obtížnosti, disciplíně, prostě ve všem. Byl to úplně jiný svět. Britská škola má dlouhou tradici, perfektně připravený a odzkoušený program. Příprava byla samozřejmě zaměřená na profesionální armádu, kde má stěžejní roli poddůstojnický sbor. V té době u nás nic takového nebylo. V kasárnách ještě sloužili vojáci v základní službě, profesionalizace byla daleko, natož profesionální poddůstojnický sbor. Jako by mi to otevřelo oči.

Bylo to tedy pro vaši další kariéru důležité?

Myslím, že mi to dalo strašně moc. Možná jsem si to tehdy ještě ani všechno neuvědomoval, docházelo mi to až časem. Absolvoval jsem kvalitní výcvik, kvalitní přípravu. Sandhurst je škola, kde se snaží formovat budoucí lídry. Po příchodu z vás udělají trochu vojáka a pak vás postupně formují – od nižší úrovně až po budoucího velitele čety. Celou dobu vám vštěpují do hlavy, že jste od toho, abyste vedl podřízené, abyste byl právě tím lídrem. Měl jsem možnost poznat věci, které u nás v té době ještě nebyly. Kdybych tam šel dneska, už bych nebyl tak překvapený, protože v České republice už také funguje profesionální armáda včetně profesionálních poddůstojníků nebo praporčíků.

Na levém rameni své maskáčové uniformy máte nášivku RANGER. Kurz Rangers byl další, který jste v zahraničí, tentokrát ve Spojených státech, absolvoval. Kolik českých vojáků se může pochlubit takovou nášivkou?

Přesný počet samozřejmě neznám, ale myslím, že dneska už poměrně dost. Když jsem sloužil u speciálních sil v Prostějově, vysílali jsme vojáky na Rangers kurzy daleko méně než teď. Dnes už jsou běžné, v devadesátkách to tak běžné nebylo...

Jak jste se do kurzu vůbec dostal?

Úplnou náhodou. Sloužil jsem u speciálních sil, když jsem tu nabídku dostal. Dokonce mám pocit, že jsem byl náhradníkem za zájemce, který z nějakého důvodu na kurz nakonec nejel. Nebyl to dlouhodobě vysněný kurz, objevila se příležitost, tak jsem šel. Říkal jsem si, že jediné, co se může stát, je, že to ze mě udělá lepšího vojáka. Kurz je zaměřený na zvyšování schopností vést lidi v bojových situacích.

O těchto kurzech kolují mýty, že snad nic drsnějšího ani být nemůže, že to je na hranici lidských možností. Je to tak?

Ano, ten kurz je opravdu hodně tvrdý. Má různé fáze. Cvičíte v lese, v horách, v bažinách. Absolvujete všelijaké testy, hodně toho nachodíte s batohem, hodně naklikujete. Jako účastník kurzu se skutečně pohybujete na hranici možného, jste stále ve fyzickém záprahu, v psychickém stresu, dostáváte málo jídla, takže máte permanentní hlad, pokud cvičíte v zimních měsících jako já, tak vám je zima. Jste zubožený, nevyspalý, hladový. Cílem ale není vás úplně vyštávit a udělat z vás vojáka, který zvládne takřka cokoli. Cílem je, abyste i v takto zuboženém stavu dokázal plnit svěřené úkoly, organizovat, co se po vás chce, a vést podřízené. Celé to divadlo okolo má vlastně jediný cíl: vytvořit podmínky, které se blíží tomu, co byste mohl prožívat ve stresu ve skutečných bojových situacích. V tom pak absolvujete různé testy a instruktoři hodnotí, jak jste obstál. Jedna z nejdůležitějších schopností dobrého lídra je schopnost motivovat své mužstvo a určit podřízené i v obtížné situaci. Na kurzu se dostanete do stavu, kdy máte problém

motivovat sám sebe, a v tomto rozpoložení musíte ještě motivovat ostatní. Dostanete nějakou přidělenou funkci, jste v tu chvíli třeba velitelem čety a nesmíte selhat. Samozřejmě tam třeba lezete po skalách, slaňujete, zkouší vás ze znalosti uzlů. Nebo děláte zkoušku z topografie. Musíte se umět kdykoli, v jakoukoli denní či noční dobu najít na mapě. Učí se tam i taktika malých jednotek. Ale podle mě je ten kurz z devadesáti procent o tom, že se vás snaží připravit na velení v bojových podmínkách.

Někde jsem se dočetl, že kurz nemalá část účastníků kvůli jeho obtížnosti nedokončí, je to pravda?

Ano, je to tak. Spousta lidí kurz nedokončí, je vyřazena, musí určitou fázi opakovat. Někdo to neovládne fyzicky, někdo se třeba zraní. Zajímavé je, že jste po celý kurz v poli, pořád jste na patrole, venku. Ráno se rozdělí pozice, jste na nějaké zajištěné základně v lese, dostanete úkol, třeba že musíte v noci provést přepad na nějaký objekt. Napřed se připravujete, pak šlapete spoustu kilometrů, ve dne i v noci, provedete podle rozkazu přepad, stáhnete se do určeného místa, kde vybudujete dočasnou základnu. A tak to jde pořád dokola. Mezitím jste jednou velitel družstva, pak obsluha kulometu a tak dále. Jak už jsem říkal, podstatné na těch kurzech je, že ve vás opět formují lídra. I v situaci, kdy máte problém sám se sebou, se musíte sebrat a motivovat lidi okolo sebe.

Náčelník Generálního štábu AČR generál Karel Řehka při projevu na slavnostním nástupu k 30. výročí zahájení mise UNPROFOR na území bývalé Jugoslávie; ministryně obrany Jana Černochová při této příležitosti předala pamětní odznaky 241 příslušníkům 1. česko-slovenského praporu (říjen 2022).

Náčelník Generálního štábu AČR generál Karel Řehka předal při návštěvě 24. základny dopravního letectva v Praze-Kbelích čestný odznak AČR Za zásluhy III. stupně Vlastimilu Kolářovi (vlevo), který se podílel na hašení požáru v Národním parku České Švýcarsko (srpen 2022).

Co pro vás v kurzu bylo nejtěžší? Měl jste třeba krizi, kdy jste uvažoval, že to zabalíte?

To ne, to jsem si vůbec nepřipouštěl, nic takového nebylo ve hře, i když v krizi tam jste prakticky permanentně. Už jen proto, že se vás snaží dostat na hranu vašich možností. Pro mě byl asi nejhorší hlad. Vždycky jsem si říkal, že se budu obtížně vyrovnávat s nevyspáním nebo se zimou, ale nakonec to byl právě hlad. Na nevyspání si zvyknete, na zimu koneckonců taky, ale prázdný žaludek je opravdu problém. Běžně se tam stává, že máte halucinace, opakovaně se vám stane, že usnete za chůze nebo ve stoje – někdo na vás mluví a vám najednou vypadne puška z ruky, protože se vám zavrou oči. To jsou poměrně běžné stavy. Na těch kurzech se taky něco dozvíte sám o sobě.

Účastnil jste se několika zahraničních misí, je dobře, že se na nich česká armáda podílí?

To je určitě dobře. Jednak je to součást zajišťování naší obrany a bezpečnosti. To, že není tak dlouho válka na našem území, je ohromné štěstí. Ale pomáháme bránit naší zemi tím, že jsme v zahraničí. Problémům čelíme jinde, než se dostanou sem. Druhou věcí je, že česká armáda na zahraničních misích ohromně vyrostla, což je pro obranu země také nesmírně důležité. Pokud by přišla nějaká obrovská krize, je rozdíl, když máte na její zvládnutí armádu, která před tím nic podobného nezažila a učí se to za pochodu, anebo armádu se spoustou zkušeností. Samozřejmě platí, že reálnou operaci ničím nenahradíte.

Obstála česká armáda v zahraničních misích?

Nepochybně. A není to žádné klišé. Býváme například kritizováni, že na obranu nedáváme slíbená dvě procenta HDP, nebo směrem k armádě míří jiná kritika. Ale jednou z věcí, kde jsme vždycky hodnoceni pozitivně, jsou výkony našich vojáků v misích. Nemáme se vůbec za co stydět, naopak, čeští vojáci reprezentují naši republiku výborně. Je to svým způsobem i diplomatická služba pro naši zemi, reprezentujeme naši republiku, navazujeme nové kontakty s různými národy.

Je dobře, že je Česko členem NATO?

Jednoznačně. Jsme nyní v situaci, kdy je naše republika obklopena výhradně přátelskými nebo dokonce spojeneckými zeměmi, to je naprosto unikátní historická situace. To, že žijeme v míru, že prosperujeme, je dáno také tím, že jsme členy Aliance.

Neměla by být na českém území aspoň nějaká symbolická základna NATO?

Nemáme u nás klasickou základnu, ale alianční vojáky ano. Funguje zde například středisko – tzv. Centrum of Excellence – zaměřené na zbraně hromadného ničení, což je v podstatě alianční organizace na našem území. Není to tedy tak, že by v České republice nebyla žádná přítomnost Aliance. Ale rozumím, kam svou otázkou míříte. Standardní základna NATO je ryze politická otázka. Není to až tak vojenské rozhodnutí. Z pohledu vojáka mohu říct, že bezpečnosti a obraně naší země by ještě více pomohlo, pokud by na našem území byly nějaké další alianční prvky, například základny. Současně bychom se tím více integrovali do struktur NATO. Ale rozumím tomu, že existují společenské faktory, všeobecná nálada, společenské klima. Je to na politikách, jejichž prostřednictvím se společnost rozhoduje.

Působil jste jako zástupce velitele mnohonárodní divize NATO v polském Elblagu, pod níž spadají jednotky rychlé reakce předsunuté na území Polska a Pobaltí. Co přesně vaše práce obnášela?

Když jsem tam nastoupil, divize se teprve budovala. Hlavním úkolem bylo divizní velitelství vybudovat a pak ho nechat certifikovat na jeho připravenost, bojeschopnost. Když jsem tam přijížděl, byli jsme na úplném začátku a sídlili jsme například v provizorních prostorech. A když jsem odjížděl, velitelství bylo dokončené, certifikované, s veškerou podporou. Poláci jako vedoucí národ v této záležitosti za to mají moji obrovskou úctu. Postavit a certifikovat divizní velitelství opravdu není malý úkol. Je to list o tisících položkách, které musíte splnit. Vedle toho jsme se samozřejmě také cvičili na možný konflikt, na naši obranu.

Bezprostředně po svém jmenování do čela Generálního štábu jste mluvil o bojeschopnosti armády a její připravenosti k nasazení v kratších časových lhůtách. Můžete to více rozvést?

Česká armáda je akceschopná, ale v Evropě se po napadení Ukrajiny dramaticky změnila bezpečnostní situace. V důsledku toho se razantně mění celá Aliance. Je zapotřebí ještě větší akceschopnost, aby daleko více sil bylo rychleji připraveno k obraně.

Více než dva roky jste byl ředitelem Národního úřadu pro kybernetickou a informační bezpečnost. Mnozí lidé si ani nedokážou představit, jaké všechny

Velitel 601. skupiny speciálních sil podplukovník Karel Řehka se školáky, kteří si přišli na prostějovské náměstí T. G. Masaryka prohlédnout výstavu „Afgánistán – hrdost a odvaha“. Jejimi autory byli Herbert Slavík, praporečkář Daniel Hlaváč a příslušníci 601. skupiny speciálních sil (červen 2010).

kybernetické útoky v moderním světě hrozí. Co tedy může ohrozit bezpečí České republiky?

Tento úřad se nezabývá jen kybernetickou bezpečností, ale je také národní autoritou pro komunikační bezpečnost nebo pro kryptografickou ochranu, takže řeší například i systémy určené pro nakládání s utajovanými informacemi. Naše společnost se v posledních letech nesmírně rychle informatizuje a digitalizuje. Tempo se navíc stále zrychluje. Tím významně roste i naše závislost na digitálních technologiích. Jakmile jste na něčem závislí, roste i zranitelnost a prostor pro možné útoky. V kyberprostoru můžete zcela ochromit chod státu. Bez fungujících IT systémů stát například nevybere daně, nevyplatí sociální dávky, neudělá prakticky nic. Vybrané systémy proto spadají do takzvané kritické informační infrastruktury. Nejinak je tomu v armádě. Mnoho lidí si to nebezpečí pořádně neuvědomuje. Říkají si, že když nebudou fungovat počítače, můžeme používat tužku a papír. Pak se objeví kyberútok a jedna celá nemocnice je měsíc mimo provoz, lékaři se nedostanou k lékařské dokumentaci, musí převážet pacienty do jiných zařízení. Armáda je na tom stejně, moderní zbraňové systémy jsou vlastně vyspělé počítače. Spojář v armádě je v současné době spíše „ajták“. Armáda je navíc do značné míry závislá na civilní infrastruktuře. Když budete potřebovat rychle přesunout vybrané bojové jednotky, ale železnice nebude správně fungovat, protože ji napadne kyberútok, může to mít zásadní dopady na bezpečnost země. Takové případy se přitom už staly, že někdo napadl plánování železniční přepravy. Nebo někdo na čas zcela vyřadil logistiku celého přístavu. Teď si představte, že by se to stalo v klíčový moment

nějaké vojenské operace, kdy byste do přístavu potřeboval přesunout početné alianční síly. Nebo kdyby někdo napadl řízení letového provozu.

Už váš předchůdce generál Opata hovořil o kyberbezpečnosti jako o důležité oblasti. Asi je zbytečné se ptát, jestli to bude také jedna z armádních priorit.

Prioritou už to je. Armáda se připravuje na multidoménový boj, tedy že musíte být schopni bojovat ve všech doménách současně. Jednou z nich je právě i kyberprostor.

Vedle souše, vzduchu, moře...

Viděli jsme to na Ukrajině, kdy invazi předcházely kyberútoky na komunikační systémy, které mimo jiné používaly i ukrajinské bezpečnostní složky včetně armády. To jen dokazuje, o jak běžné záležitosti dneska jde.

Pokud ponecháme stranou kyberbezpečnost, jak se podle vás proměnila česká armáda za oněch třicet let?

Naprosto zásadně. Změnila se samozřejmě technologicky. Vzpomínám si, když za mnou z Anglie přijeli začátkem devadesátých let mí spolužáci z vojenské školy. V centru Prahy jsme nemohli najít bankomat. A trvalo nám to opravdu hodně dlouho, než jsme nějaký našli. Dneska jsou skoro na každém rohu. Úplně stejně se změnila česká armáda, možná dokonce ještě více. V armádě jsou na prvním místě lidé. Jejich přístup a myšlení

V novodobé historii České republiky bylo datum 11. listopadu jako Den válečných veteránů poprvé vzpomenuo v roce 2001. Náčelník Generálního štábu AČR generál Karel Řehka při slavnostním nástupu u Národního památníku na Vítkově (listopad 2022).

jsou úplně jiné než tehdy. Před lety to byla spíše taková hra na vojáky, armádu nikdo moc nebral vážně. Dnes je plně profesionální a veřejností respektovaná veřejná instituce, lidé mají pocit, že armáda je tu pro ně. Když vojáci cvičí, už neříkají „*kdybys to někdy potřeboval*“, ale „*až to budeš potřebovat*“. Každý voják musí počítat s tím, že se dostane do bojové situace. Když ještě fungovala vojenská základní služba, byl sbor rozdělený na „*my*“ a „*oni*“, voják z povolání byl pro základáka téměř nepřítel. Rozkazy velitelů byly jako trest. Dnes je to jeden tým, všichni jsou profesionálové, jsou to vzdělaní lidé, kteří mluví anglicky, armádní prostředí se úplně změnilo.

Jak bude vypadat armáda za dalších třicet let?

Věřím tomu, že bude ještě více respektována. To, že jsme tady měli relativně dlouhou dobu mír a bezpečí, není bohužel automatické a není to zadarmo. A ani do budoucna nebude. Obávám se, že i v následujících třiceti letech budeme čelit krizím, na druhou stranu věřím, že armáda obstojí a společnost ji ocení. Samozřejmě se také mnohem dál posunou technologie. Budou zapotřebí odborníci, kteří nebudou běhat s puškou někde po poli, ale budou sedět u počítače. Na druhou stranu budete stále potřebovat i toho vojáka, který vezme pušku a půjde riskovat svůj život.

Setkání náčelníků Generálního štábu AČR při příležitosti 100. výročí vzniku Generálního štábu – zleva Petr Pavel, Jiří Nekvasil, Aleš Opata, Isabelle Monzini (Sandiford-Pellé), vnučka prvního náčelníka Hlavního štábu československé branné moci z let 1919–1920 generála Maurice Pellého, Vlastimil Pícek, Josef Bečvář, Jiří Šedivý a Pavel Štefka (říjen 2019)

Autor textu:

Mgr. Pavel Baroch (1968)

Vystudoval žurnalistiku na Univerzitě Karlově v Praze. Od počátku 90. let pracoval v předních českých novinách, časopisech, on-line denících, má za sebou také zkušenost v České televizi. Je držitelem několika novinářských cen. Dlouhodobě se věnuje různým domácím tématům včetně působení Armády ČR. Je autorem knihy Mengeleho dvojče A-782 věnované osudu Jiřího Fišera, jenž jako osmiletý kluk přežil pokusy osvětimského „lékaře“ Josefa Mengeleho. A je spoluautorem knihy Moje máma z Terezína popisující utajovaný příběh židovské ženy, který po desítkách let vypátral její syn.

Autor fotografií:

MgA. Jan Schejbal (1975)

Absolvent Slezské univerzity v Opavě, kde dokončil magisterské studium v oboru Tvůrčí fotografie. Od roku 1992 pracoval pro nejvýznamnější české deníky (MF Dnes, Prostor) a časopisy (Forbes, Týden, Instinkt). V roce 2010 se stal vedoucím fotooddělení Hospodářských novin a časopisu Ekonom, nyní působí jako fotograf Ministerstva obrany ČR. Je držitelem řady ocenění Czech Press Photo včetně prestižního grantu pražského magistrátu. Věnuje se tvorbě velkoformátových koláží. Svou práci vystavuje nejen v České republice, ale i v zahraničí.
www.jan-schejbal.cz

GENERALI STAV ARMOBY CES

Úvodní slovo ministryně obrany Jany Černochové	5
Předmluva	8
Armádní generál Ing. Karel Pezl	16
Armádní generál Ing. Jiří Nekvasil	30
Armádní generál Ing. Jiří Šedivý	46
Armádní generál Ing. Pavel Štefka	62
Armádní generál Ing. Vlastimil Pícek	78
Armádní generál Ing. Petr Pavel	92
Armádní generál Ing. Josef Bečvář	108
Armádní generál Ing. Aleš Opatá	124
Generálmajor Ing. Karel Řehka	140

DEVĚT GENERÁLŮ

30 LET ARMÁDY ČESKÉ REPUBLIKY
pohledem náčelníků Generálního štábu
Armády České republiky

Mgr. Pavel Baroch

V textu byly využity materiály zveřejněné na oficiálních stránkách MO ČR www.army.cz
a v knize Srdce armády, Generální štáb 1919–2019, kterou MO ČR vydalo v roce 2019

Vydalo Ministerstvo obrany České republiky – VHÚ Praha
Adresa: Vojenský historický ústav Praha, U Památníku 2, 135 00 Praha
<http://www.army.cz>
<http://www.vhu.cz>

Do tisku připravil odbor komunikace Ministerstva obrany ČR, Tychonova 1, 160 00 Praha 6

Fotografie: MgA Jan Schejbal (černobílé fotografie), archiv Ministerstva obrany ČR,
ČTK (str. 20, 21, 22, 24, 25, 26, 34, 36, 40, 41, 42, 52, 54, 56, 57, 58, 66, 68, 71 a 144)
a www.nato.int (str. 104)

Výtvarné řešení a zlom: Andrea Bělohávková
Jazyková redakce: Milena Krejsová, Kamil Novák

Dáno do tisku: listopad 2022
Tisk: Tisk Centrum, s. r. o.

Kopírovat, překládat a rozmnožovat publikaci bez souhlasu vydavatele je zakázáno.
NEPRODEJNÉ

